Jarosław Górniak

Stanisław Mazur

Anna Szczucka

Próba określenia strategicznych zadań państwa

Ekspertyza dla Ministerstwa Rozwoju Regionalnego

2010

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW
EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

SPIS TREŚCI

Streszczenie ... 3

Wprowadzenie ... 7

Diagnoza aktualnej sytuacji w zakresie programowania strategicznego ... 15

Deficyty i problemy zidentyfikowane w obecnym systemie zarządzania rozwojem ... 18

Kierunki zmian w podejściu do strategicznego zarządzania rozwojem ... 25

Rozumienie pojęcia „zadanie strategiczne państwa" ... 30

Kryteria wyodrębniania zadań strategicznych państwa ... 35

Relacje z innymi pojęciami i możliwe znaczenia strategicznych zadań państwa ... 36

Definicja pojęcia „zadania strategiczne państwa" ... 36

Zadania strategiczne państwa w dokumentach strategicznych i rekomendacje do aktualizacji Strategii Rozwoju Kraju na lata 2011-2020 ... 42

Spis tabel i schematów ... 51

Załącznik 1. Przegląd kluczowych dokumentów strategicznych pod kątem identyfikacji zadań strategicznych państwa ... 52

Strategia Europa 2020 ... 52

Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015 ... 60

Długookresowe dokumenty strategiczne ... 78

Załącznik 2. Analiza innych dokumentów strategicznych pod kątem strategicznych zadań państwa ... 81

Katalog dobrych praktyk wraz ze wskazaniem na podstawowe słabości zapisów w dokumentach strategicznych ... 84

Ważniejsze słabości w odniesieniu do zapisów i sformułowania zadań ... 85

Załącznik 3. Porównawcza identyfikacja zadań strategicznych miedzy kluczowymi dokumentami strategicznymi ... 104

STRESZCZENIE

Proces strategicznego programowania rozwoju, który ma obecnie miejsce, jest efektem procesu uczenia się, który w przyspieszonym tempie zachodzi zwłaszcza od czasu przystąpienia do Unii Europejskiej. Jest też efektem autonomicznej refleksji, która miała miejsce w gremiach strategicznych w ostatnich latach i oparta została o gruntowny przegląd dotychczasowych praktyk planistycznych i obowiązujących dokumentów o charakterze strategicznych. Wyrazem tych doświadczeń i refleksji jest między innymi przeprowadzona nowelizacja Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. Ustaw, 2009, Nr 84, Poz. 712) oraz skoordynowane działania zmierzające do aktualizacji średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju do 2020 r., (SRK) przygotowania pakietu strategii średniookresowych w 9 obszarach strategicznych i skoordynowania ich z Długookresową Strategia Rozwoju Kraju do 2030 r., (DSRK) i towarzysząca jej Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do 2030 r. (KPZK 2030) oraz wkomponowanie polityki rozwoju w ramy wieloletniego planowania finansowego i budżetu zadaniowego.

Wyodrębnianie zadań strategicznych państwa, tworzenie ich katalogu oraz wytyczanie ich zakresu problemowego wymaga przyjęcia ich definicji (brak jednoznacznej definicji tego pojęcia). Uważamy, że zadania strategiczne państwa posiadają następujące wyróżniki:

a) kluczowe znaczenie w systemie programowania i realizacji polityki rozwoju (w porządku programowania strategicznego lokują się powyżej celów formułowanych w strategiach sektorowych i planach rozwoju);

b) wiążą się z obszarami aktywności państwa o centralnym znaczeniu dla jego funkcjonowania i bezpieczeństwa (realizacji podstawowych interesów państwa i jego obywateli);

c) zawierać mogą komponent inwestycyjny lub regulacyjny służący realizacji kluczowych celów strategicznych;

d) w hierarchicznym układzie celów zadania strategiczne państwa mogą być także rozumiane jako cele instrumentalne (pośrednie) wobec nadrzędnych celów strategicznych wraz ze wskazaniem na charakter podstawowych narzędzi: regulacyjny i/lub zarządczy („miękki”), inwestycyjny („twardy”) lub mieszany.

Podstawą przypisania określonego zadania państwa do katalogu zadań strategicznych powinno być wypełnianie przez nie określonych kryteriów. W oparciu o nie, możliwe byłoby weryfikowanie strategicznego charakteru tych zadań. Do zbioru tych kryterium zaliczamy:

a) szeroki terytorialny i społeczny zakres oddziaływania – efekty realizacji zadania strategicznego dotyczą terytorium całego państwa (lub jego znaczącej części) i wszystkich obywateli (lub ich znaczącej części);

b) wieloletni horyzont czasowy – zadania strategiczne państwa mieszczą się w horyzoncie czasowym wytyczonym perspektywą SRK i DSRK, a ich realizacja zabezpieczona jest w wieloletnich programach finansowych państwa[1];

c) strategiczny charakter – zadania strategiczne państwa stanowią esencję polityki rozwoju i jako takie określone zostają w SRK i DSRK, znajdują rozwinięcie w 9 strategiach rozwoju oraz w powiązanych z nimi dokumentach wykonawczych i mechanizmach finansowych;

d) silna legitymizacja – realizacja przez państwo zadania strategicznego warunkuje stworzenie szans rozwojowych dla obywateli, organizacji i przedsiębiorstw oraz wzmocnienie pozycji państwa w relacjach międzynarodowych. Nie podjęcie realizacji zadania uniemożliwiałoby stworzenie tych szans rozwojowych;

e) inicjatywa rządowa – inicjatorem zadań strategicznych państwa jest rada ministrów, która również jest ich koordynatorem.

W specyficznych okolicznościach możliwe jest przyznawanie statusu zadania strategicznego państwa zadaniu, które nie wypełnia wszystkich z powyżej wskazanych cech.

W oparciu o przywołane wyżej zestaw znaczeń i ujęć wyłania się następująca możliwość syntetycznej definicji zadań strategicznych państwa:

zadania strategiczne państwa to przypisane kluczowym obszarom aktywności państwa przedsięwzięcia o charakterze inwestycyjnym, regulacyjnym lub zarządczym prowadzone w ramach polityki rozwoju, które cechują się szerokim zakresem terytorialnego i społecznego oddziaływania, wieloletnim horyzontem czasowym oraz centralnym znaczeniem dla osiągania podstawowych celów polityki rozwoju.

[1] Z katalogu zadań strategicznych państwa proponuje się wyłączyć ważne zadania publiczne, które realizowane są w oparciu o decyzje podejmowane *ad hoc*.

W definicji tej jest zawarta dwoistość: z jednej strony definicja ta wskazuje konieczność określenia „kluczowych obszarów aktywności państwa”, a to wskazuje na dziedziny życia społecznego, w których ma występować interwencja państwa, z drugiej zaś wymaga wskazania wyróżnionych przedsięwzięć (działań) o szczególnym znaczeniu, które z natury rzeczy mają charakter celowy i których cele powinny być sprecyzowane. Ta dwoistość wynika z tego, że na poziomie średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju konieczne są oba elementy. Po pierwsze, należy wskazać kluczowe obszary aktywności państwa, na które należy położyć szczególny nacisk, gdyż wychodzą one na przeciw kluczowym wyzwaniom i warunkują one osiągnięcie głównych celów rozwojowych kraju. Po drugie zaś, że należy wskazać podstawowe przedsięwzięcia regulacyjne, alokacyjne lub zarządcze, które warunkują lub sprzyjają osiągnięciu podstawowych celów rozwojowych.

Obszary powinny integrować swoje odpowiedniki ujęte w 9 średniookresowych strategiach sektorowych i korespondować z obszarami ujętymi w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Taką funkcję może spełniać rozróżnienie trzech głównych obszarów interwencji zaproponowane w dokumencie „Koncepcja strategii rozwoju kraju 2011 – 2020” opracowanego w Departamencie Koordynacji Polityki Strukturalnej MRR” z listopada 2010: 1) Sprawne i efektywne państwo, 2) Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka, 3) Integracja społeczna i przestrzenna. Jednak w wyniku szczegółowej analizy zapisów zawartych w zestawie nowych, opracowywanych dokumentach strategicznych, proponujemy inny zestaw 7 kluczowych obszarów strategicznych:

1) Konkurencyjna gospodarka, 2) Kapitał intelektualny, 3) Zabezpieczenia społeczne, 4) Gospodarowanie przestrzenią, dostępność terytorialna i cyfrowa. 5) Sprawne państwo, 6) Bezpieczeństwo, 7) Środowisko naturalne.

W naszym przekonaniu pozwalają one lepiej sklasyfikować cele i zadania strategiczne. Stanowią one podstawę do zintegrowania zapisów dotychczas obowiązującej Strategii Rozwoju Kraju 2007-15 z innymi, aktualnie budowanymi strategiami średniookresowymi z jednej strony i tworzoną Długookresową Strategią Rozwoju Kraju z drugiej.

Stopień odzwierciedlenia wiązek zadań strategicznych w DSRK oraz SRK jest:

a) Relatywnie wysoki (w obu tych dokumentach) w obszarach zadań: „Konkurencyjna gospodarka”, „Kapitał intelektualny”, „Zabezpieczenia społeczne”, „Gospodarowanie przestrzenią, dostępność terytorialna i cyfrowa”;
b) wysoki w obszarze zadań „Sprawne państwo” w przypadku DSRK a umiarkowany w odniesieniu do SRK;
c) niski w obszarze zadań „Bezpieczeństwo” w przypadku DSRK i umiarkowany w SRK;
d) umiarkowany w obszarze zadań „Środowisko naturalne”.

WPROWADZENIE

Niniejsza ekspertyza ma być dokumentem użytecznym w pracach nad nowym zestawem dokumentów strategicznych, a w szczególności nad zaplanowaną aktualizacją średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju i przedłużeniem jej horyzontu do 2020 r. Z tej perspektywy postrzegaliśmy zadanie, którym była identyfikacja istotnych zadań strategicznych państwa i skonfrontowanie ich z zawartością podlegającej aktualizacji Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015 (SRK).

Definiując zadania strategiczne państwa uwzględniliśmy przesłanki, które legły u podstaw aktualizacji SRK, respektując w ten sposób intencje inicjatorów tej aktualizacji. W tym ich zamysł dotyczący ujęcia w SRK wyników analizy uwarunkowań i perspektyw rozwoju społeczno-gospodarczego, nasilających się wyzwań globalizacyjnych i kierunków rozwoju Unii Europejskiej, zamierzeń rządu oraz wymogi wynikające ze znowelizowanej ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Uwzględniliśmy również postulat postrzegania SRK jako wiodącego dokumentu strategicznego w systemie programowania strategicznego.

Na wstępie naszych rozważań odnosimy się do doświadczeń i ewolucji w zakresie programowania strategicznego. Ta część ma charakter refleksji metodologicznej i służącej wzmocnieniu pozytywnych trendów w podejściu do strategicznego rządzenia. Podsumowujemy w niej ciągle dostrzegalne deficyty w zakresie strategicznego zarządzania rozwojem, choć dostrzegamy także pozytywne zmiany o dużej randze.

Druga część jest kluczem koncepcyjnym do odpowiedzi na postawione nam zadanie dotyczące ustalenia zadań strategicznych państwa pod kątem aktualizacji SRK. Dokonaliśmy w niej próby zidentyfikowania rozumienia pojęcia „zadania strategiczne państwa" zarówno w aktach prawnych, jak i dokumentach strategicznych, czy w metodologicznych wytycznych. Efektem jest zaproponowana przez nas dość pojemna definicja. Wedle niej zadania strategiczne państwa to przypisane kluczowym obszarom aktywności państwa przedsięwzięcia o charakterze inwestycyjnym, regulacyjnym lub zarządczym prowadzone w ramach polityki rozwoju, które cechują się szerokim zakresem terytorialnego i społecznego oddziaływania, wieloletnim horyzontem czasowym oraz istotnym znaczeniem dla osiągania podstawowych celów polityki rozwoju. Take ujęcie lokuje naszą uwagę na przedsięwzięciach

publicznych, w przypadku których da się określić charakter narzędzi (regulacyjny, zarządczy czy inwestycyjny) i które są instrumentalne względem głównych celów strategicznych.

W części trzeciej przechodzimy do identyfikacji zadań strategicznych dla potrzeb aktualizacji Strategii Rozwoju Kraju. Integralną częścią tego rozdziału są załączniki, w których dla wygody czytelnika zostały zamieszczone tabele i schematy wykorzystywane w analizie. Na szczególną uwagę zasługuje tabelaryczne ujęcie zawartości kluczowych dokumentów strategicznych zawarte w Załączniku 1, w tym zwłaszcza przetworzona w ewidencję celów i szczegółowych zadań strategicznych tabela Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015. Dokument ten jest napisany w sposób narracyjny, co utrudnia pracę nad jego aktualizacją. Przygotowana przez nas tabela ma to zadanie ułatwić. Posłużyła nam ona również do sporządzenia centralnego z punktu widzenia tej ekspertyzy zestawienia zamieszczonego w Załączniku 3. Jest to swoista „tablica Mendelejewa" relacji między dokumentami strategicznymi, w której zidentyfikowane puste pola wskazują na konieczności uzupełnień i wzajemnych uzgodnień.

Załącznik 2. czyni zadość potrzebie przeglądu dużej liczby szczegółowych dokumentów strategicznych, często mających faktycznie (choć ciągle jeszcze częstokroć nie prawnie) wartość archiwalną, pod kątem poszukiwania „dobrych praktyk" i inspiracji. W kategoriach ogólnych zapewne można zidentyfikować w tych dokumentach zadania strategiczne, ale w przypadku przyjęcia zawężającej interpretacji naszej definicji staje się to trudne. W tabeli zestawiamy przykłady a w tekście załącznika podsumowujemy doświadczenia z tej analizy. Generalnie, po wykonaniu analizy doszliśmy do wniosku, że wprowadzanie do tabeli w Załączniku 3. dodatkowej kolumny ze wskazaniami na rozmaite strategie zaciemni obraz. Stąd decyzja o wyodrębnieniu tego elementu w osobnym załączniku.

Część trzecią kończymy rekomendacjami dotyczącymi prac nad aktualizacją SRK. Wskazujemy na kluczowe, w naszej opinii, priorytety, nie roszcząc sobie w tym zakresie praw do arbitralnej nieomylności. Priorytety strategiczne mają kluczowe znaczenie i będą zapewne przedmiotem procesu politycznego. Wskazaliśmy też w postaci tabelarycznej listę tych zadań strategicznych, w zakresie których występują niespójności między branymi pod uwagę w analizie dokumentami. Mamy nadzieję, ze ułatwi to pracę nad aktualizacją Strategii Rozwoju Kraju do 2020 r.

Podstawowymi metodami pracy, przyjętymi dla potrzeb sporządzenia tej ekspertyzy, były: analiza dokumentów programowych i operacyjnych związanych z problematyką zarządzania państwem, polityką rozwoju i politykami publicznymi oraz dyskusje prowadzone w gronie zespołu autorskiego. Istotny wpływ na kształt konceptualny tej ekspertyzy wywarły nasze rozmowy z ekspertami w zakresie zarządzania publicznego, polityk publicznych i rozwoju regionalnego.

Nasze opracowanie nie aspiruje do całościowej rewizji sfery programowej SRK oraz obszernej projekcji zadań strategicznych państwa. To wykraczałoby poza ramy konceptualne tego opracowania i nasze kompetencje, a zarazem stanowiłoby wyraz naszej intelektualnej arogancji. Podkreślamy w dokumencie, że obok napięć i problemów koordynacyjnych równoległa praca nad dokumentami strategicznymi przez specjalistyczne zespoły ma swój sens polegający na lepszym wykorzystaniu specyficznej wiedzy. Nasz wkład idzie zatem w kierunku ułatwienia procesu koordynacji i integracji systemu dokumentów strategicznych.

Rodzaje dokumentów będących przedmiotem analizy

W dokumencie *Zakres ekspertyzy: Próba określenia strategicznych zadań państwa* wyszczególniono następujące rodzaje dokumentów będących przedmiotem analizy:

a) strategie rozwoju[2] i programy;
b) inne dokumenty m.in. „Strategiczny Plan Rządzenia", „Mapa drogowa przyjęcia euro przez Polskę", „Plan Stabilności i Rozwoju";
c) dokument „Polska 2030";
d) wstępne wersje poszczególnych dokumentów składających się na Długookresową Strategię Rozwoju Kraju wg stanu na 30.09.2010;
e) „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030";
f) „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego";
g) obowiązujące akty prawne odnoszące się do obszarów problemowych/strategicznych obszarów interwencji;
h) obowiązujące akty prawne, z których mogą wynikać strategiczne zadania państwa;

[2] Zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Rozdział 2. Strategie rozwoju Art. 9.) Strategiami rozwoju są:1) strategia rozwoju kraju; 2) strategie sektorowe; 3) strategie rozwoju województw, o których mowa w art. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590, z późn. zm.3)); 4) strategie rozwoju lokalnego.

i) Strategia „Europa 2020”.

Oto syntetyczna charakterystyka dokumentów, które poddaliśmy analizie.

TABELA 1. ZESTAWIENIE RODZAJÓW ANALIZOWANYCH DOKUMENTÓW

NAZWA DOKUMENTU	RODZAJ DOKUMENTU, DATA	OPIS I CELE DOKUMENTU
POLSKA 2030	Dokument opracowany przez zespół autorski pod kier. Szefa Zespołu Doradców Strategicznych Prezesa Rady Ministrów KPRM, maj 2009 r.	Dokument określający diagnozę, kluczowe wyzwania i kierunki rozwoju kraju do 2030 r.
DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU DO 2030 R – WSTĘPNE WERSJE DOKUMENTÓW SKŁADOWYCH WG STANU NA 30.09.2010	Opracowane przez członków Zespołu Doradców Strategicznych Prezesa Rady Ministrów	Robocze wersje dokumentów definiujących cele strategiczne i podstawowe narzędzia Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju do 2030 r.
STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2007-2015	Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju przyjęta przez Radę Ministrów 29 listopada 2006 r.	Zawiera: 1) diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej, regionalnej i przestrzennej kraju, z uwzględnieniem stanu środowiska, 2) prognozę trendów rozwojowych w okresie objętym strategią, 3) informację o sposobie uwzględnienia rekomendacji wynikających z raportu ewaluacyjnego, zawierającego szacunkową ocenę skutków strategii, sporządzonego przed rozpoczęciem jej realizacji, 4) określenie celów strategicznych w okresie realizacji strategii, w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym 5) wskaźniki realizacji, 6) określenie kierunków polityki państwa służących osiąganiu celów strategicznych polityki rozwoju, 7) wyznaczenie obszarów problemowych o znaczeniu krajowym i ponadregionalnym wymagających interwencji państwa, 8) założenia systemu realizacji oraz ram finansowych. Średniookresowa strategia rozwoju kraju uwzględnia ustalenia zawarte w długookresowej strategii rozwoju kraju. Średniookresowa strategia rozwoju kraju może ustalać strategiczne zadania państwa i zasady uwzględniania ich w programach.
KONCEPCJA STRATEGII ROZWOJU KRAJU 2011 – 2020	Dokument opracowany przez MRR, listopad 2010 r.	Dokument przedstawiający kluczowe założenia dot. struktury i zawartości SRK na lata 2011-2020.
ZAŁOŻENIA AKTUALIZACJI	Dokument opracowany	Dokument wskazujący na główne przesłanki i

„Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015”	przez MRR, przyjęty przez Radę Ministrów dnia 30 grudnia 2008 r.	zakres aktualizacji obowiązującej Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015.
Informacja uzupełniająca do dokumentu pn. „Założenia aktualizacji Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015” przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 30 grudnia 2008 r.	Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 1 czerwca 2009 r.	Dokument proponujący wydłużenie horyzontu czasowego Strategii Rozwoju Kraju do 2020 roku wraz z uzasadnieniem dla takiego działania
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020	Inna strategia rozwoju [Zgodnie z definicją przyjętą w *Planie uporządkowania strategii rozwoju*, MRR] MRR, przyjęta 13 lipca 2010	Międzysektorowa strategia, wskazująca cele polityki rozwoju w układzie przestrzennym – integruje i ukierunkowuje terytorialnie interwencje publiczne. Stanowi kluczową referencję dla pozostałych ośmiu strategii. Ich projekty będą podlegały analizie krzyżowej pod kątem zgodności ich założeń z celami i interwencjami rozwojowymi określonymi w KSRR. Określa: 1) uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju regionalnego; 2) politykę państwa wobec regionów, ich grup lub obszarów problemowych; 3) zasady oraz mechanizmy współpracy oraz koordynacji działań podejmowanych przez Radę Ministrów na poziomie krajowym, z działaniami podejmowanymi przez samorząd terytorialny na poziomie regionu.
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Projekt z 18 lipca 2010	Najważniejszy krajowy dokument strategiczny dotyczący planowania przestrzennego. W perspektywie najbliższych dwudziestu lat będzie stanowiła podstawę dla krajowej polityki przestrzennej oraz określi ramy dla polityk posiadających wpływ terytorialny.
Strategiczny Plan Rządzenia	Zespół Doradców Strategicznych Prezesa Rady Ministrów Luty 2008	Dokument określa cele rządu na kolejne 300, 1500 i 3000 dni. Plan przedstawiony w lutym 2008. Plan zawiera cztery części: „Budowa dobrobytu”, „Dynamiczny rozwój”, „Bezpieczeństwo - człowiek, rodzina, kraj”, „Zaufanie i duma”.
Plan Stabilności i Rozwoju	Listopad 2008	Dokument przedstawiający rządowy plan antykryzysowy, czyli pakiet działań gospodarczych zapobiegających i niwelujących negatywne skutki kryzysu finansowego. Celem

		planu było zapewnienie stabilności finansów publicznych i działanie na rzecz wzrostu gospodarczego.
MAPA DROGOWA PRZYJĘCIA EURO PRZEZ POLSKĘ	Ministerstwo Finansów, Październik 2008	Plan działań niezbędnych do podjęcia w ramach procesu przygotowań do przyjęcia przez Rzeczpospolitą Polską wspólnej waluty europejskiej, harmonogram ich realizacji oraz określenie instytucji zaangażowanych w ten proces.
ZINTEGROWANE STRATEGIE ROZWOJU (INNE NIZ KSRR)	„Inne strategie rozwoju" [Zgodnie z definicją przyjętą w *Planie uporządkowania strategii rozwoju*, MRR]	8 (wyłączając omówioną osobno KSRR) z 9 zintegrowanych strategii rozwoju opracowywanych w miejsce 42 obowiązujących dokumentów. 1. Strategia Sprawne Państwo 2011-2020 2. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki, 3. Strategia rozwoju zasobów ludzkich, 4. Strategia rozwoju transportu, 5. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko, 6. Strategia rozwoju kapitału społecznego, 7. Strategia bezpieczeństwa narodowego RP, 8. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi i rolnictwa. Podstawowe instrumenty realizacji średniookresowej strategii rozwoju kraju, podlegają ocenie zgodności z tym dokumentem.
ZAŁOŻENIA SYSTEMU ZARZĄDZANIA ROZWOJEM POLSKI	MRR we współpracy z Kancelarią Prezesa Rady Ministrów i Zespołem Doradców Strategicznych Prezesa Rady Ministrów 27 kwietnia 2009 r.	Zawiera: 1) diagnozę dotychczasowego systemu zarządzania rozwojem, 2) propozycję modelu systemu zarządzania rozwojem, mającego na celu zwiększenie skuteczności programowania i wdrażania polityki rozwoju oraz podniesienie jakości funkcjonowania instytucji publicznych.
NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013.	Narodowa strategia spójności (NSS)	Dokument opracowywany w celu zapewnienia realizacji europejskiej polityki spójności w Polsce, o którym mowa w tytule II w rozdziale II rozporządzenia Rady WE nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999. Strategią taką są obowiązujące obecnie Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013.

Źródło: Opracowanie własne

DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI W ZAKRESIE PROGRAMOWANIA STRATEGICZNEGO

Proces strategicznego programowania rozwoju, który ma obecnie miejsce, jest efektem procesu uczenia się, który w przyspieszonym tempie zachodzi w administracji państwowej zwłaszcza od czasu przystąpienia do Unii Europejskiej. Jest też efektem autonomicznej refleksji, która miała miejsce w gremiach strategicznych w ostatnich latach i oparta została o gruntowny przegląd dotychczasowych praktyk planistycznych i obowiązujących dokumentów o charakterze strategicznych. Przeprowadzone przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i Zespół Doradców Strategicznych Prezesa Rady Ministrów analizy doprowadziły do zidentyfikowania i uporządkowania obowiązujących dokumentów o charakterze strategicznym. Podsumowano także dotychczasowe doświadczenia wynikające z programowania i wdrażania programów finansowanych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Wyrazem tych doświadczeń i refleksji jest między innymi przeprowadzona nowelizacja Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. Ustaw, 2009, Nr 84, Poz. 712) oraz skoordynowane działania zmierzające do aktualizacji Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju do 2020 r., (ŚSRK) przygotowania pakietu strategii średniookresowych w 9 obszarach strategicznych i skoordynowania ich z Długookresową Strategia Rozwoju Kraju do 2030 r., (DSRK) i towarzysząca jej Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do 2030 r. (KPZK 2030) oraz wkomponowanie polityki rozwoju w ramy wieloletniego planowania finansowego i budżetu zadaniowego.

Potrzeba zmian w podejściu do programowania strategicznego wyniknęła z dostrzeżenia słabości dotychczasowych praktyk. Praktyki stosowane w tym zakresie przez różne segmenty administracji publicznej były wysoce heterogeniczne w sferze metodologicznej (np. różne rozumienie strategii, ich zróżnicowane formaty metodologiczne itp.) i nierzadko dysfunkcjonalne w sferze konceptualnej (niski poziom skorelowania celów opisywanych w dokumentach programowych lub ich wykluczanie się). Proces określania zadań strategicznych państwa w większej mierze warunkowany był presjami płynącymi z otoczenia egzogennego wobec państwa (np. akcesja europejska) oraz presjami wywieranymi przez poszczególne segmenty systemu administracyjnego (dominacja perspektyw resortowych i

branżowych), niż uosabiał wyraz strategicznej refleksji i autonomicznie realizowanych strategii państwa, opartych o spójną i uzgodnioną koncepcję zarządzania polityką rozwoju.

Niska jakość procesów określania zadań strategicznych państwa oraz ich ograniczone walory merytoryczne i metodologiczne były pochodną słabości występujących w sferze zarządzania strategicznego państwem, zakodowanych w polskiej administracji publicznej. Ich pełne omawianie uznajemy za bezprzedmiotowe i ograniczamy się jedynie do wskazania tych podstawowych i symptomatycznych deficytów, które w największej mierze wywierały negatywny wpływ na jakość programowania zadań strategicznych państwa. Do zbioru tych deficytów zaliczamy, o czym wielokrotnie pisaliśmy, m.in.:

a) niezadawalającą znajomość zasad metodologicznych i organizacyjnych prowadzenia diagnozy strategicznej;

b) brak rzetelnej bazy informacyjnej dla przygotowania diagnozy strategicznej;

c) niski stopień wykorzystania wyników prac diagnostycznych dla potrzeb procesów programowania polityk i programów publicznych;

d) problemy konceptualne i terminologiczne związane z definiowaniem polityki rozwoju, hierarchizacją dokumentów strategicznych, relacjami pomiędzy tymi dokumentami;

e) postrzeganie programowania jako wymogu proceduralnego, a nie sposobu na racjonalne, przyczynowo-skutkowe ujęcie planowanych działań;

f) postrzeganie zagadnienia rozwoju społeczno-gospodarczego i kwestii zarządzania przestrzenią jako zagadnień pozostających w stanie konceptualnej separacji;

g) iluzoryczny poziom powiązania dokumentów strategicznych z wieloletnim finansowaniem.

Niezadawalającej jakości programowania zadań strategicznych państwa towarzyszyły niskiej jakości rozwiązania instytucjonalne w sferze kreowania, koordynacji i realizacji tych zadań, prowadzące do inflacji rangi zarządzania strategicznego i narastającego przekonania o separacji programowania strategicznego od rzeczywistego działania państwa i jego struktur. W tej okoliczności lawinowy wzrost liczby różnorakich dokumentów strategicznych pogłębiał normatywny chaos i prowadził do wzrostu dysfunkcjonalności w sferze realizacji zadań państwa. Nakładające się na to proceduralnie pojmowane i selektywnie prowadzone

ewaluacje programów i projektów publicznych dodatkowo obniżały jakość systemu zarządzania strategicznego państwem.

Reasumując, za podstawowe słabości tego systemu określania i wykonywania zadań strategicznych państwa oraz oceny ich efektów uznać należy:

a) mankamenty metodologiczne i konceptualne systemu programowania, które utrudniają osiąganie celów ustanowionych dla polityki rozwoju (chaos konceptualny i metodologiczny w sferze ustanawiania i realizacji celów strategicznych państwa);

b) niski poziom powiązania obszaru programowania strategicznego państwa ze sferą implementacji polityki i programów publicznych;

c) dominacja wertykalnej i resortowej logiki tworzenia i realizacji zadań strategicznych państw;

d) niski potencjał tworzenia i koordynacji procesu realizacji polityki rozwoju;

e) postrzeganie zagadnień planowania przestrzennego, planowania społeczno-gospodarczego i finansowego jako odrębnych sfer programowania;

f) brak wyrazistej wizji wkomponowania polityki regionalnej w ramy polityki rozwoju.

Jest jeszcze zbyt wcześnie, by dokonać ewaluacji zmian wprowadzonych w praktykach strategicznego programowania rozwoju, jednak analiza wstępnych efektów prac wskazuje na znaczące postępy i pozwala na ostrożny optymizm. To, czy okaże się uzasadniony zależeć będzie od rozwiązania w toku bieżących prac programistycznych szeregu problemów i deficytów wskazanych poniżej.

DEFICYTY I PROBLEMY ZIDENTYFIKOWANE W OBECNYM SYSTEMIE ZARZĄDZANIA ROZWOJEM

1. Brak zintegrowania pomiędzy dokumentami

Przykładem najważniejszym, gdyż mającym miejsce na najwyższym poziomie programowania jest brak integracji w dokumentach strategicznych wymiaru przestrzennego i społeczno-gospodarczego, podczas gdy konieczne jest zintegrowanie polityki przestrzennego zagospodarowania kraju z innymi mającymi bezpośredni lub pośredni wpływ na struktury przestrzenne, wśród nich w szczególności polityki rolnej czy energetycznej. KPZK 2030 zakłada zniwelowanie tego dotychczasowego dualizmu w programowaniu. Zgodnie z opracowaną koncepcją zarządzania rozwojem kraju (*Założeniami systemu zarządzania rozwojem Polski)* sytuacja ta ma ulec poprawie poprzez włączenie odpowiednich zapisów do DSRK i ŚSRK.

2. Niespójność wynikająca z nadmiernej liczby dokumentów planistycznych

Obecnie są 223 obowiązujące dokumenty o charakterze strategicznym. Uwzględniając podział dokumentów strategicznych wynikający ze znowelizowanej ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju liczba obowiązujących dokumentów o charakterze strategicznym (stan na czerwiec 2010) jest następująca:

- Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015 (średniookresowa strategia rozwoju kraju);
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 /Narodowa Strategia Spójności;
- 42 strategie rozwoju (odnoszące się do rozwoju regionów, rozwoju przestrzennego, sektorów lub dziedzin. Zgodnie z podstawami prawnymi są to tzw. „inne strategie”);
- 115 programy rozwoju, w tym programy wieloletnie;
- 23 programy operacyjne;

- 41 pozostałe dokumenty o charakterze strategicznym (plany, założenia, koncepcje, programy pomocy, itp.).[3]

a. Rozproszenie celów i działań prowadzących do ich realizacji w wielu strategiach i programach

Kilkadziesiąt dokumentów strategicznych tylko na poziomie centralnym lub ponadregionalnym utrudnia możliwość sprawnego zarządzania rozwojem. Potęguje to dodatkowo pojawiająca się niespójność dokumentów i brak klarownej hierarchii celów polityki prowadzonej w danym obszarze. Ogranicza to możliwość koordynacji działań prowadzących do ich realizacji, w konsekwencji czyniąc zarządzanie rozwojem mniej efektywnym i o niższej skuteczności. Docelowo powinno nastąpić uporządkowanie dokumentów strategicznych poprzez klarowne wpisanie ich w hierarchię dokumentów strategicznych.

3. Niespójność i niejasność regulacji prawnych mających wpływ na kształt zapisów w dokumentach strategicznych i programowych

W projekcie KPZK 2030 zwraca się uwagę na ograniczenia i problemy wynikające z nieodpowiednich regulacji prawnych stojących za dokumentami programowymi dotyczącymi rozwoju przestrzennego. W szczególności dotyczy to:

a. Niespójności i niejasności regulacji prawnych;

b. Braku klarownego hierarchicznego układu aktów prawnych z jednym dokumentem o charakterze nadrzędnym, potęgowanego przez wprowadzanie ustaw specjalnych (np. ustawa o autostradach płatnych);

c. Dualizmie odpowiedzialności na szczeblu krajowym w zakresie odpowiedzialności za planowanie przestrzenne.[4]

---

[3] Informacje na podstawie: *Wykaz obowiązujących dokumentów strategicznych*, MRR, lipiec 2010, http://www.mrr.gov.pl/rozwoj_regionalny/Polityka_rozwoju/System_zarzadzania_rozwojem/Dokumenty_strategiczne/Documents/Dok_obowiaz_VI2010.pdf [30.09.2010]

[4] Na podst. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Projekt, maj 2010, MRR.

Uwagi te można rozciągnąć na cały system strategicznego programowania rozwoju. Trzeba jednak zauważyć, że aspirowanie do pełnego, hierarchicznego uporządkowania wszystkich procesów rozwojowych zachodzących w kraju jest ideałem sięgającym utopii. Aspiracje takie opierają się bowiem na założeniu o możliwości intelektualnego zapanowania nad wszystkimi procesami zachodzącymi w gospodarce i społeczeństwie i pełnego ich zharmonizowania. Założenie to jest niemożliwe do spełnienia. Natomiast należy stale identyfikować sprzeczności w zakresie regulacji prawnych, przy czym usuwając je należy się kierować nie tyle zgodnością z nadrzędnym hierarchicznie dokumentem, lecz praktycznymi konsekwencjami. Hierarchia dokumentów może być traktowana jedynie jako logika porządkująca. Konieczność uzgodnienia rozwiązań może zatem prowadzić nie tylko do zmiany dokumentów niższego, ale i nadrzędnego poziomu.

Podobna logika dotyczyć powinna koncepcji strategicznych: konieczność aktualizacji strategii o każdym z horyzontów czasowych czy zakresowych powinna prowadzić do wzajemnego dostosowania systemu strategii, a nie do traktowania układu strategii jako układu hierarchicznego, w którym każda proponowana zmiana jest dopuszczalna tylko wówczas, gdy wpisuje się w ramy dokumentu ulokowanego wyżej w hierarchii. Nadrzędne jest wypełnianie kluczowych celów rozwojowych, których osiągnięciu służą strategie.

4. Brak spójności w zakresie horyzontu czasowego i czasu powstania

Strategie sektorowe i wojewódzkie są niejednokrotnie dokumentami o dłuższym horyzoncie czasowym niż SRK, co utrudnia realizację założeń Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015 w tych dokumentach (obecnie SRK zostanie przedłużona do 2020). Programowanie nie stanowi obecnie uporządkowanego układu, w którym SRK wyznacza nadrzędne zasady i kierunki, które znajdują swoje odzwierciedlenie w dokumentach pochodnych, traktowanych jako instrumentalne wobec celów o ogólnym charakterze. Wpływa na to także fakt, że niektóre z dokumentów pochodnych poprzedzały dokumenty nadrzędne.

Znacznie wcześniej niż Krajowa Strategia Rozwoju funkcjonowała większość strategii sektorowych i innych strategie rozwoju w rozumieniu ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

W obecnym procesie programowania także mamy do czynienia z sytuacją, która może prowadzić do niespójności układu strategii. Prace nad dokumentami strategicznymi prowadzone są równolegle dla perspektywy długo- i średniookresowej oraz dla różnych

obszarów strategicznych. Ten potencjalny problem może być jednak aktywem procesu strategicznego pod warunkiem, że ostatecznie nastąpi uspójnienie całego układu strategii. Zaletą oparcia prac na wysiłkach równolegle pracujących zespołów pozwala bowiem na lepsze wykorzystanie w konstrukcji ogólnej koncepcji strategicznej unikalnej wiedzy różnych zespołów eksperckich posiadających specyficzne rozeznanie w domenach strategicznych i instrumentach związanych z poszczególnymi obszarami strategii.

Niniejsza ekspertyza zmierza w kierunku nadania całości prac na systemem strategii takiej spójności, niemniej jest to możliwe tylko w ograniczonym zakresie wynikającym z aktualnego zaawansowania prac nad poszczególnymi dokumentami strategicznymi.

5. Cele i wskaźniki monitorowania SRK powtarzają preferencje UE.

Wskaźniki są pochodną założonych celów, a te „są formułowane pod wyraźnym wpływem celów i priorytetów wytyczanych przez Unię Europejską, głównie w ramach *Strategii lizbońskiej*. W niektórych przypadkach wpływ ten jest może zbyt duży w tym sensie, że rysuje się tendencja (nie tylko w SRK) do trochę bezkrytycznego przyjmowania zaleceń tej strategii”[5]. Autorka podaje przykład powtarzania preferencji we wskaźnikach z obszaru środowiska naturalnego, gdzie „w przeciwieństwie do UE, największym długookresowym problemem są wyczerpujące się zasoby wodne, a nie zanieczyszczenie powietrza, któremu UE nadaje priorytet”[6].

W bieżących pracach nad dokumentami strategicznymi stosowanie wskaźników może już czerpać z doświadczenia (także negatywnego) związanego z programowaniem dotyczącym wykorzystania funduszy strukturalnych UE. Wgląd w postępy prac wskazuje na to, ze punktem wyjścia są zidentyfikowane wyzwania i ustanawiane w odpowiedzi na nie cele strategiczne. Wskaźniki w dokumentach już opublikowanych (Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego, Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju) były dobierane tak, by odzwierciedlać ustanowione cele i umożliwić śledzenie oddziaływań strategii. Większość dokumentów strategicznych wymaga jednak jeszcze sporządzenia portfeli wskaźników. W obrębie całego systemu wskaźników konieczne będzie przeprowadzenie

[5] Sumicka, M., *Strategia Rozwoju Kraju - nadrzędny dokument w nowym systemie programowania rozwoju*, E-mentor nr 1 (18) / 2007, http://www.e-mentor.edu.pl/artykul_v2.php?numer=18&id=379 [30.09.2010]
[6] Tamże.

analizy ich trafności, to znaczy stopnia, w którym osiąganie pożądanych zmian ich wartości będzie odzwierciedlać rzeczywisty postęp w osiąganiu celów strategii.

6. Brak precyzyjnego powiązania z konkretnymi jednostkami w budżecie państwa.

Rozwiązaniem godnym rozważenia byłoby wpisanie strategicznych zadań państwa w koncepcję budżetu (w ujęciu zadaniowym). Wpisując takie zadania w budżet sformułowany w ujęciu zadaniowym uzyskujemy możliwość kontrolowania środków na realizację poszczególnych zadań i dokonywania koniecznych realokacji środków publicznych w obrębie tych zadań w taki sposób, aby z jednej strony maksymalizować skuteczność wykonania strategicznych zadań i osiągnięcia zdefiniowanych celów w określonym czasie, a z drugiej efektywnie dysponować środkami publicznymi.

Dotychczasowy układ budżetu zadaniowego związany jest przede wszystkim z zadaniami administracji ujętymi zgodnie z regulacjami porządkującymi podział kompetencji w ramach administracji. Zadania poszczególnych działów definiowane są jako kompetencje i odpowiedzialności obszarowe. W takim zakresie, w jakim opis działów administracji publicznej opisuje wyczerpująco zakres spraw publicznych nie powinno to powodować problemów. Wręcz przeciwnie, na poziomie budżetu następuje jednoznaczne przypisanie zadań do jednostek, które za nie odpowiadają i uzyskują na ich realizację środki finansowe.

Ten dokument nie jest stosownym miejscem na dyskusję dotyczącą zakresu i wykonalności koncepcji budżetowania zadaniowego. Natomiast nie ulega wątpliwości, że na podstawie strategii powinny być tworzone krótkookresowe plany działania, które ostatecznie znajdą swój wyraz w budżecie państwa, w jego układzie zadaniowym i klasycznym, zabezpieczającym środki. Warto podkreślić, że strategie nie są planami obejmującymi wszystkie aktywności podejmowane przez administrację publiczną, które muszą znaleźć swoje finansowanie w budżecie. Dlatego budżetu państwa i w szczególności także budżetu zadaniowego nie należy traktować jako prostego dokumentu wykonawczego strategii. Natomiast w budżecie zadaniowym powinny być umieszczone wszystkie zadania, które wynikają ze strategii i zostały przyjęte przez uprawnione organy do realizacji na dany rok.

Podobnie jest w przypadku uzgadniania strategii budowanych na szczeblu krajowym z dokumentami strategicznymi Unii Europejskiej: strategia Europa 2020 nie obejmuje wszystkich aspektów funkcjonowania, a nawet wyborów strategicznych państw

członkowskich, lecz tylko te, które w przyjętej perspektywie rozwojowej uznano za kluczowe.

Poniżej prezentujemy diagram, który obrazuje te zależności wskazując na selektywność koncepcji strategicznych w zestawieniu z budżetem, który musi mieć charakter wyczerpujący wszystkie zadania, które w ramach obowiązujących przepisów prawa spoczywają na budżecie państwa. Strategie oczywiście powinny służyć weryfikacji zasadności finansowania poszczególnych zadań.

SCHEMAT 1. PORÓWNANIE STRUKTURY KONCEPCJI STRATEGICZNYCH ZE STRUKTURA JEDNOSTEK BUDŻETOWYCH

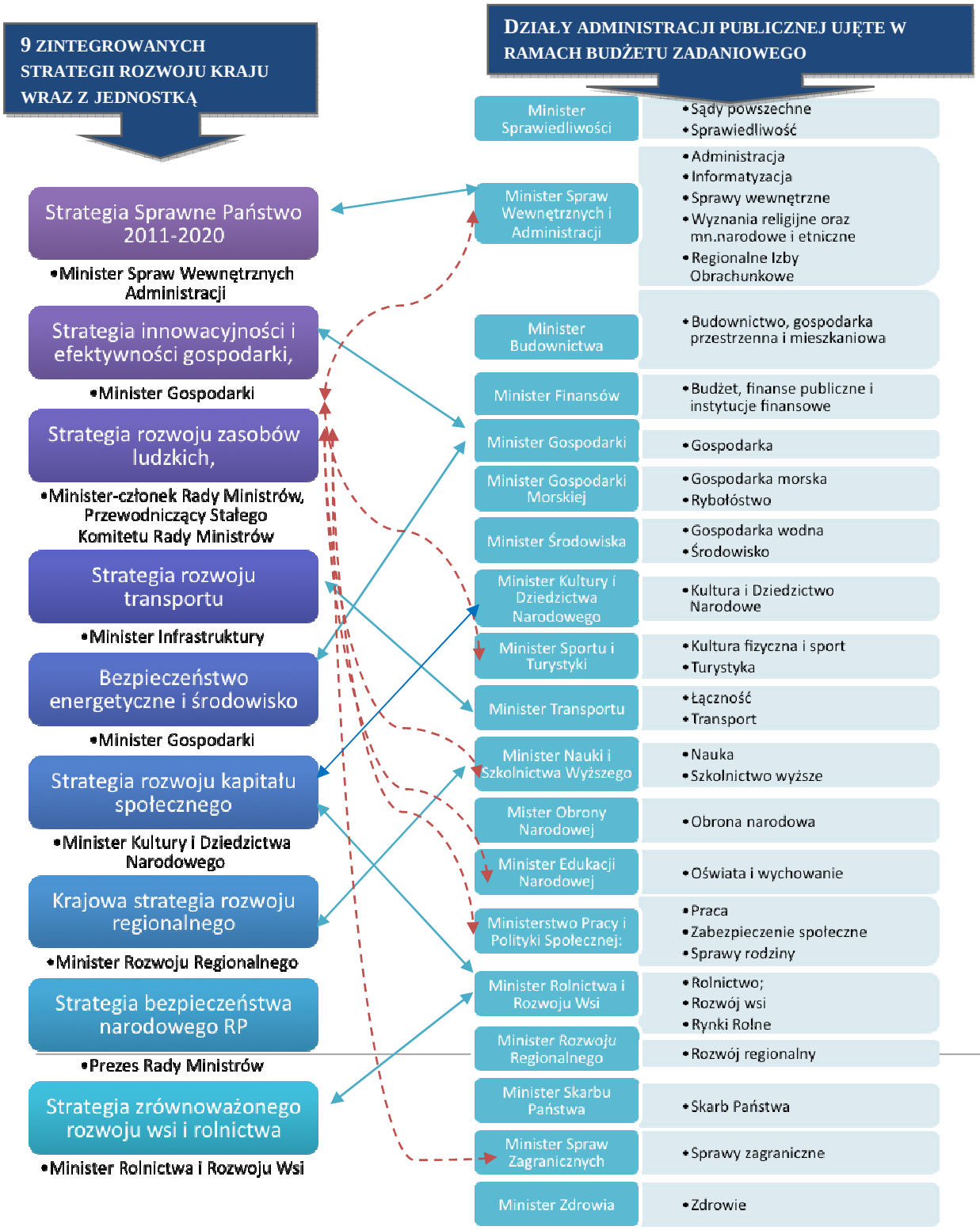

Powiązanie ze wzgl. na podmiot koordynujący

Kluczowe powiązanie przedmiotowe/ obszarowe*

*na przykł. strategii rozwoju zasobów ludzkich na podst.: *Planu uporządkowania strategii rozwoju*

Źródło: Opracowanie własne

7. Klarowność konstrukcji siatki celów

Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015 ma wyraźnie wyodrębniony cel główny, który dodatkowo został dodefiniowany poprzez wskazanie znaczenia kluczowych pojęć zawartych w celu. Podobnie priorytety zostały precyzyjnie wyodrębnione w strukturze koncepcji rozwoju i dodatkowo znajdują swoje rozwinięcie w zestawie wskaźników, które mają monitorować ich realizację. Jednak pozostałe kwestie pozostawiają pewien poziom niejasności co do zależności przyczynowo – skutkowych założonych na poziomie konstruowania koncepcji, a także niewystarczającą jasność w odniesieniu do tego, co jest celem a co działaniem prowadzącym do jego realizacji. W dokumencie strategicznym cele mogą być ujmowane w sposób jakościowy (choć większe uzasadnienie ma to na poziomie strategii długookresowej), jednak powinny być ujęte na tyle precyzyjnie i jasno osadzone w strukturze hierarchicznej, aby nie generowało to problemów na etapie przeformułowania ich na cele w formie SMART *objectives*[7]. W dalszej części ekspertyzy przedstawiona zostanie syntetyczna rekonstrukcja SRK ułatwiająca identyfikację ujętych w niej celów i działań oraz zestawienie ich z ustalanymi w nowych dokumentach powstających w ramach ulepszonej metodyki.

KIERUNKI ZMIAN W PODEJŚCIU DO STRATEGICZNEGO ZARZĄDZANIA ROZWOJEM

Sformułowane wyżej uwagi są już w dużym stopniu podzielane przez ośrodki strategiczne w administracji rządowej. W wyniku tego obserwujemy proces reformy procesu zarządzania rozwojem. Z inicjatywy Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, współpracującego w tym zakresie z Kancelarią Prezesa Rady Ministrów oraz Zespołem Doradców Strategicznych Prezesa Rady Ministrów, podjęto szereg prac (częściowo zakończonych), które służą głębokiej rekonstrukcji dotychczas dominujących, nierzadko dysfunkcjonalnych, rozwiązań.[8]

[7] SMART - S – specyficzne (specifc); M – mierzalne (measurable); A – osiągalne (achievable); R – odpowiednie (relevant); T – monitorowane w czasie (trackable)

[8] Wśród najważniejszych prac podejmowanych przez rząd w zakresie koordynacji polityki rozwoju wskazać należy: nowelizację ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, opracowanie „*Założeń systemu zarządzania rozwojem Polski*" (27 kwietnia 2009 r.), „*Raport Polska 2030. Wyzwania Rozwojowe*" (16 czerwca 2009 r.), „*Plan uporządkowania strategii rozwoju*". Ponadto należy wspomnieć, iż trwają prace nad aktualizacją SRK, DSRK, dziewięcioma strategiami rozwoju oraz przyjęciem „*Koncepcji*

Szczegółowy, ale zarazem klarowny opis aktywności rządu w zakresie tworzenia ram dla programowania strategicznego polityki rozwoju, jej koordynacji i realizacji oraz finansowania zawiera dokument „*Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski*”. Jako podstawowe wyzwania i kierunki zmian wskazuje się w nim:

1. Doprecyzowanie zakresu i roli polityki rozwoju oraz sformułowanie celów strategicznych dla zapewnienia integracji wymiaru społeczno-gospodarczego i terytorialnego, oraz spójności polityk sektorowych, dziedzinowych i regionalnych, określenie miejsca i roli polityki regionalnej w ramach polityki rozwoju oraz wprowadzenie zasady zarządzania wielopoziomowego do sfery polityki rozwoju.
2. Wypracowanie systemu programowania zapewniającego realizację celów polityki rozwoju poprzez wprowadzenie nowej typologii dokumentów strategicznych, określenie ich roli w procesie programowania rozwoju oraz hierarchii i zakresu zależności między poszczególnymi typami dokumentów, redukowanie liczby dokumentów strategicznych i sektorowych, wzmocnienia roli SRK.
3. Zapewnienie skutecznego ośrodka koordynacji polityki rozwoju oraz zagwarantowanie sprawnych kanałów współpracy poprzez utworzenie ośrodka odpowiedzialnego za koordynację procesów zarządzania rozwojem oraz zapewnienie większego zaangażowania szefów poszczególnych jednostek administracji publicznej w prace programowo-strategiczne.
4. Budowa jednolitego systemu realizacji, w tym monitorowania i ewaluacji oraz wprowadzenie w administracji publicznej jednolitych standardów strategicznego zarządzania rozwojem, w tym m.in. stworzenie jednolitego systemu monitorowania polityki rozwoju oraz opracowanie podręczników metodologicznych i przeprowadzenie cyklu szkoleń skierowanych do administracji publicznej.
5. System finansów publicznych jako skuteczny środek realizacji polityki rozwojowej państwa poprzez wprowadzenie systemu wieloletniego planowania finansowego, powiązanie systemu wieloletniego planowania finansowego z celami i priorytetami wyznaczonymi na poziomie strategii ogólnorozwojowych, określenie wskaźników

Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”, a przyjęto „*Krajową strategią rozwoju regionalnego 2010-2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie*”.

skuteczności i efektywności dla poszczególnych celów i priorytetów wyszczególnionych w budżecie, zmiana dotychczasowej roli programów wieloletnich.[9]

Identyfikując pozytywne praktyki należy zwrócić uwagę na wprowadzane rozwiązanie idące w kierunku zniwelowania bariery nadmiernej liczby dokumentów planistycznych, czyli zastąpienie 42 funkcjonujących strategii 9 zintegrowanymi strategiami.

Przyjęty został podstawowy system dokumentów strategicznych, różniących się horyzontem czasowym i zakresem

SCHEMAT 2. GŁÓWNE OBSZARY PROGRAMOWANIA STRATEGICZNEGO

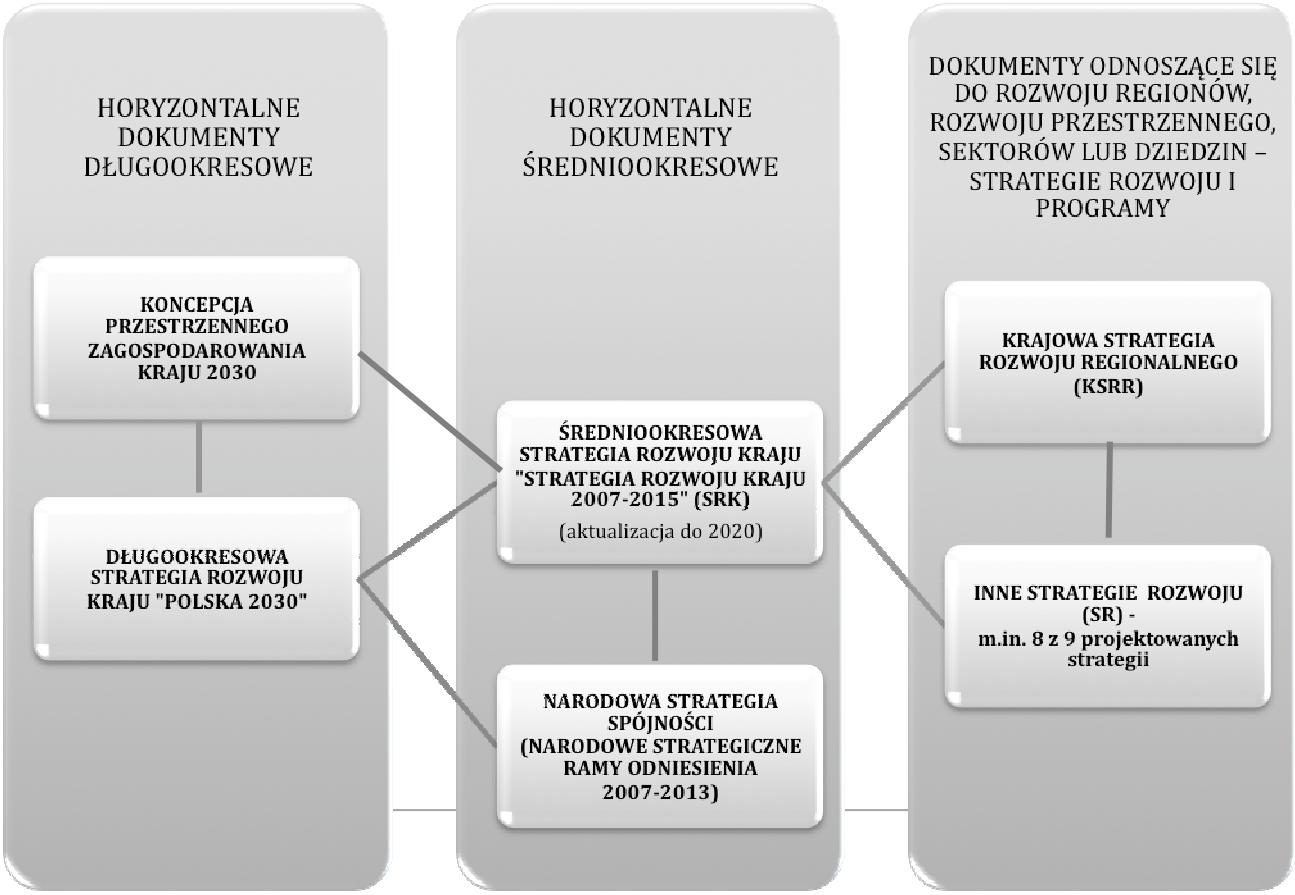

Źródło: opracowanie własne na podst. *Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski*

Prace nad podstawowymi dokumentami strategicznymi prowadzone są w znacznej mierze równolegle, co musi prowadzić do wyzwań w zakresie uzgodnienia podstawowych domen

[9] „*Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski*" (przyjęty przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r.).

strategicznych i celów w układzie długo- i średniookresowym. Na tym etapie nieznane są jeszcze ostateczne rozstrzygnięcia dotyczące Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju do 2030 r., choć autorzy ekspertyzy mieli wgląd we wstępne dokumenty. Układ podstawowych domen strategicznych wyznacza na tym etapie wstępna koncepcja Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju do 2020 wraz z towarzyszącymi jej 9 strategiami sektorowymi.

SCHEMAT 3PRIORYTETY I OBSZARY PROJEKTOWANEJ SRK 2011-2020 POWIĄZANE ZE ZINTEGROWANYMI STRATEGIAMI SEKTOROWYMI

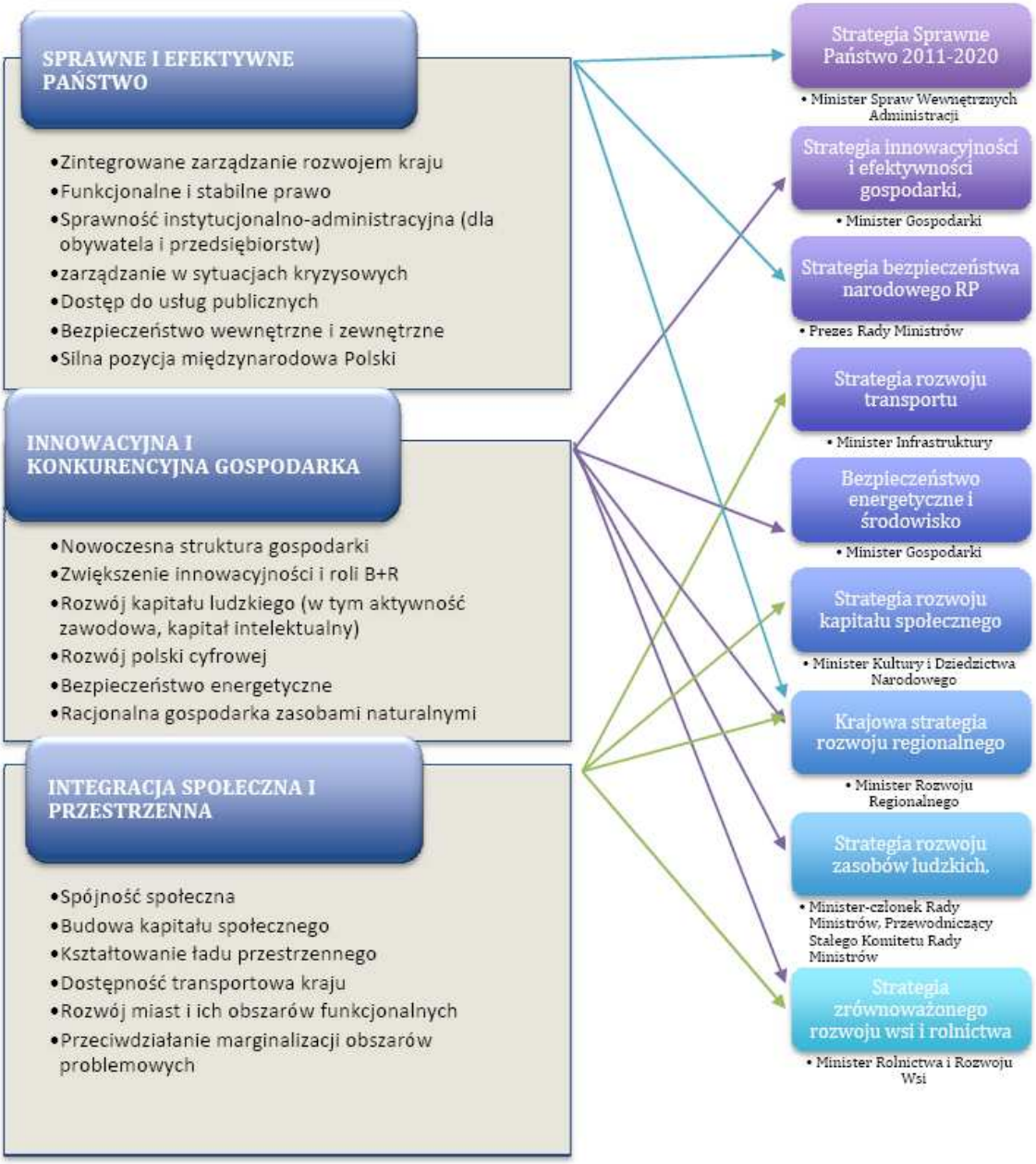

Źródło: opracowanie własne

Zarysowane powyżej działania uznać należy za racjonalne i służące wyeliminowaniu podstawowych deficytów wcześniejszego podejścia do programowania i realizacji strategicznych zadań. Tą pozytywną ocenę obwarować należy komentarzem, iż jest to ocena procesu, który jeszcze ciągle nie zakończył się stworzeniem pełnego, nowego systemu dokumentów strategicznych. Jeśli doszukiwać się słabości w konstytuowanym obecnie systemie strategicznego zarządzania polityką rozwoju, to wskazać należałoby następujące problemy:

a) brak sekwencji programowania strategicznego, co rodzi ryzyko niespójności, którego jednak można uniknąć poprzez wzajemne dostosowanie dokumentów;

b) prace prowadzone przez radę ministrów i ministerstwo finansów w związku z problemem narastającego deficytu sektora finansów publicznych, mają charakter paralelny wobec prac wynikających z nowego modelu programowania polityki rozwoju. Może to prowadzić do braku spójności między tymi dokumentami;

c) kumulacja wielu działań w krótkim okresie czasu, co wywoływać może problemy konceptualnej koordynacji przygotowywanych dokumentów strategicznych;

d) wysoką nieprzewidywalność uwarunkowań egzogennych (kryzys gospodarczy i jego konsekwencje) oraz okoliczności endogennych (problem długu publicznego) powodować może, iż tworzone dokumenty strategiczne mogą nie wykroczyć poza fazę prac konceptualnych i programowych.

To co warto było zachować z poprzedniego systemu programowania strategicznego to:

a) zasób wiedzy analitycznej zgromadzony na potrzeby przygotowania poprzednio przyjętych strategii, programów i planów;

b) wiedza metodologiczna osób, które uczestniczyły w sporządzaniu tych dokumentów (np. ich znajomość technik analizy i programowania).

Wyodrębnianie zadań strategicznych państwa, tworzenie ich katalogu oraz wytyczanie ich zakresu problemowego wymaga przyjęcia ich definicji. Podstawową kwestią, którą należy odnotować analizując dotychczasowe podejście do programowania zadań strategicznych państwa jest brak jednoznacznej definicji tego pojęcia. Pojęcie „zadania strategiczne państwa” występuje w kilku zróżnicowanych co do charakteru i statusu dokumentach.

W *Ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* z dnia 6 grudnia 2006 r. (przed nowelizacją) w odniesieniu do przedmiotowego zakresu strategii, w tym strategii rozwoju kraju czy strategii sektorowych, nie ma odniesienia do strategicznych zadań państwa, ale wskazuje się, że strategia (kraju i sektorowa – odpowiednio Art. 10 i art.13 pkt.3) powinna zawierać m.in.:

„3) określenie celów strategicznych polityki rozwoju;

4) określenie kierunków interwencji podmiotów, o których mowa w art. 3, służącej osiąganiu celów strategicznych polityki rozwoju.”

Nowelizacja ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju wprowadza to pojęcie: wskazuje się w niej, że to średniookresowa strategia rozwoju kraju ustala strategiczne zadania państwa i zasady uwzględniania ich w programach.

W dokumencie *Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski* opracowanym przez MRR we współpracy z Kancelarią Prezesa Rady Ministrów i Zespołem Doradców Strategicznych Prezesa Rady Ministrów, przyjętym 27 kwietnia 2009 r. zawarto następujące rozumienie:

ŚSRK może również ustalać strategiczne zadania państwa, rozumiane m.in. jako strategiczne inwestycje oraz zasady uwzględniania ich w programach rozwoju i programach operacyjnych.

Obowiązujące dokumenty planistyczne nie precyzują rozumienia tego pojęcia, ale w rzeczywistości również rzadko nim operują.

W dokumentach długookresowych, czyli przede wszystkim *Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030* to pojęcie nie jest stosowane, podobnie w dokumencie *Polska 2030*, w którym wskazuje się na długookresowe wyzwania i kierunki działań wieloletnich.

W SRK 2007-2015 takie określenie występuje zaledwie jednokrotnie w takim kontekście:

Strategicznym zadaniem pozostaje przystąpienie Polski do obszaru Schengen i związane z tym wypełnienie standardów Schengen w zakresie ochrony granic zewnętrznych, współpracy policyjnej i sądowej, ochrony danych osobowych oraz budowy Systemu Informacyjnego Schengen II, co wydatnie przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego Polski.[10]

W *założeniach aktualizacji Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015* (MRR, grudzień 2008) pojawia się zapis, iż SRK będzie ustalać strategiczne zadania państwa oraz zasady uwzględniania ich w programach rozwoju i programach operacyjnych, co wiąże się m.in. z koniecznością określenia rodzaju i zakresu tych zadań oraz uwzględnieniem - w ramach strategicznych zadań państwa - inwestycji celu publicznego.

W myśl *ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* „inwestycje celu publicznego" – to działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim, a także krajowym, obejmującym również inwestycje ponadregionalne i międzynarodowe), stanowiące realizację celów[11], o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21

---

[10] SRK 2007-2015, str. 38.

[11] Celami publicznymi w rozumieniu ustawy są:
1) wydzielanie gruntów pod drogi publiczne i drogi wodne, budowa i utrzymywanie tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, części lotniczych lotnisk oraz służących do kierowania, kontroli, nadzoru i zabezpieczania ruchu lotniczego, w tym rejonów podejść, a także łączności publicznej i sygnalizacji, 1a) wydzielenie gruntów pod linie kolejowe oraz ich budowa i utrzymanie; 2) budowa i utrzymywanie ciągów drenażowych, przewodów i urządzeń służących do przesyłania płynów, pary, gazów i energii elektrycznej, a także innych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z tych przewodów i urządzeń, 3) budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania; 4) budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego; 5) opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami; 5a) ochrona Pomników Zagłady w rozumieniu przepisów o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady; 6) budowa i utrzymywanie pomieszczeń dla urzędów organów władzy, administracji, sądów i prokuratur, państwowych szkół wyższych, szkół publicznych, a także publicznych: obiektów ochrony zdrowia, przedszkoli, domów opieki społecznej i placówek opiekuńczo-wychowawczych; 7) budowa i utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa i ochrony granicy państwowej, a także do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, w tym budowa i utrzymywanie aresztów śledczych, zakładów karnych oraz zakładów dla nieletnich; 8) poszukiwanie,

sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603, z późn. zm.4);”,

W dokumencie będącym przesłanką niniejszego opracowania, pt. „*Zakres ekspertyzy: Próba określenia strategicznych zadań państwa*” zadania strategiczne państwa charakteryzuje się w następujący sposób: „*zadania tego typu oznaczają określone pod względem przedmiotowym obszary aktywności państwa o szczególnym znaczeniu dla:*

a) sprawności i ciągłości funkcjonowania mechanizmów (infrastruktury) w poszczególnych sferach życia społeczno-gospodarczego kraju, czy też jego regionów oraz

b) wewnętrznego i zewnętrznego bezpieczeństwa państwa”.

Ponadto dodaje się, że: „*strategicznymi zadaniami państwa mogą być pojedyncze priorytety w życiu publicznym, którym w polityce państwa nadaje się specjalną rangę, m.in. (czasami głównie) z powodów funkcjonalno-pragmatycznych. Niekiedy wynikają one także z obowiązku realizacji określonych zobowiązań prawno międzynarodowych*”.[12]

W Strategii Rozwoju Kraju nie została przedstawiona hierarchiczna mapa celów, poza wskazaniem na cel główny i 6 priorytetów (por. mapa celów SRK2007-2015 zamieszczona dalej). Z opisu możliwe jest wyekstrahowanie celów niższego rzędu bądź działań, które jednak można niejednokrotnie przeformułować na cele szczegółowe. W taki sposób można ująć większość działań wyspecyfikowanych w SRK i dopiero w odniesieniu do nich wskazać planowane działania. Staje się to problematyczne na etapie próby odtworzenia relacji hierarchicznych i komplementarności poszczególnych działań/zadań/celów między sobą, w szczególności pochodzących z różnych priorytetów. Przyjęcie w SRK zadań strategicznych jako *obszarów uznanych za najważniejsze z punktu widzenia osiągnięcia wyznaczonych w SRK celach, na których koncentrować się będą działania państwa* umieszcza zadania poniżej celów strategicznych, ale jednocześnie wskazuje na nie jako kluczowe warunki ich realizacji, leżące – co ważne – w gestii działalności państwa. Przykładem dla takiego ujęcia zadania

rozpoznawanie, wydobywanie i składowanie kopalin stanowiących własność Skarbu Państwa oraz węgla brunatnego wydobywanego metodą odkrywkową; 9) zakładanie i utrzymywanie cmentarzy; 9a) ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej; 9b) ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody; 10) inne cele publiczne określone w odrębnych ustawach.

[12] Zakres ekspertyzy: *Próba określenia strategicznych zadań państwa*, MRR, 2010.

strategicznego na podstawie SRK jest sprawny system instytucjonalno-regulacyjny (por. Schemat 4. poniżej).

Przywołane wcześniej odniesienia do zadań strategicznych państwa wskazują na brak jednolitego i formalnie unormowanego rozumienia kategorii zadań strategicznych państwa (jak również integralnie powiązanych z nimi inwestycji strategicznych). Z odniesień tych uprawnione wydaje się być wnioskowanie, iż zadania strategiczne państwa posiadają następujące wyróżniki:

a) kluczowe znaczenie w systemie programowania i realizacji polityki rozwoju (w porządku programowania strategicznego lokują się powyżej celów formułowanych w strategiach sektorowych i planach rozwoju);

b) wiążą się z obszarami aktywności państwa o centralnym znaczeniu dla jego funkcjonowania i bezpieczeństwa (realizacji podstawowych interesów państwa i jego obywateli);

c) zawierać mogą komponent inwestycyjny lub regulacyjny służący realizacji kluczowych celów strategicznych;[13]

d) w hierarchicznym układzie celów zadania strategiczne państwa mogą być także rozumiane jako cele instrumentalne (pośrednie) wobec nadrzędnych celów strategicznych wraz ze wskazaniem na charakter podstawowych narzędzi: regulacyjny i/lub zarządczy („miękki"), inwestycyjny („twardy") lub mieszany.

[13] Inwestycję strategiczną rozumiemy jako działanie bezpośrednio wynikające z zadania strategicznego państwa i warunkujące jego realizację. Oznacza to, że nie każda inwestycja celu publicznego jest inwestycją strategiczną.

SCHEMAT 4.REKONSTRUKCJA PRZYKŁADOWEGO ZADANIA STRATEGICZNEGO „SPRAWNY SYSTEM INSTYTUCJONALNO-REGULACYJNY" W RAMACH STRATEGII ROZWOJU KRAJU 2007-15

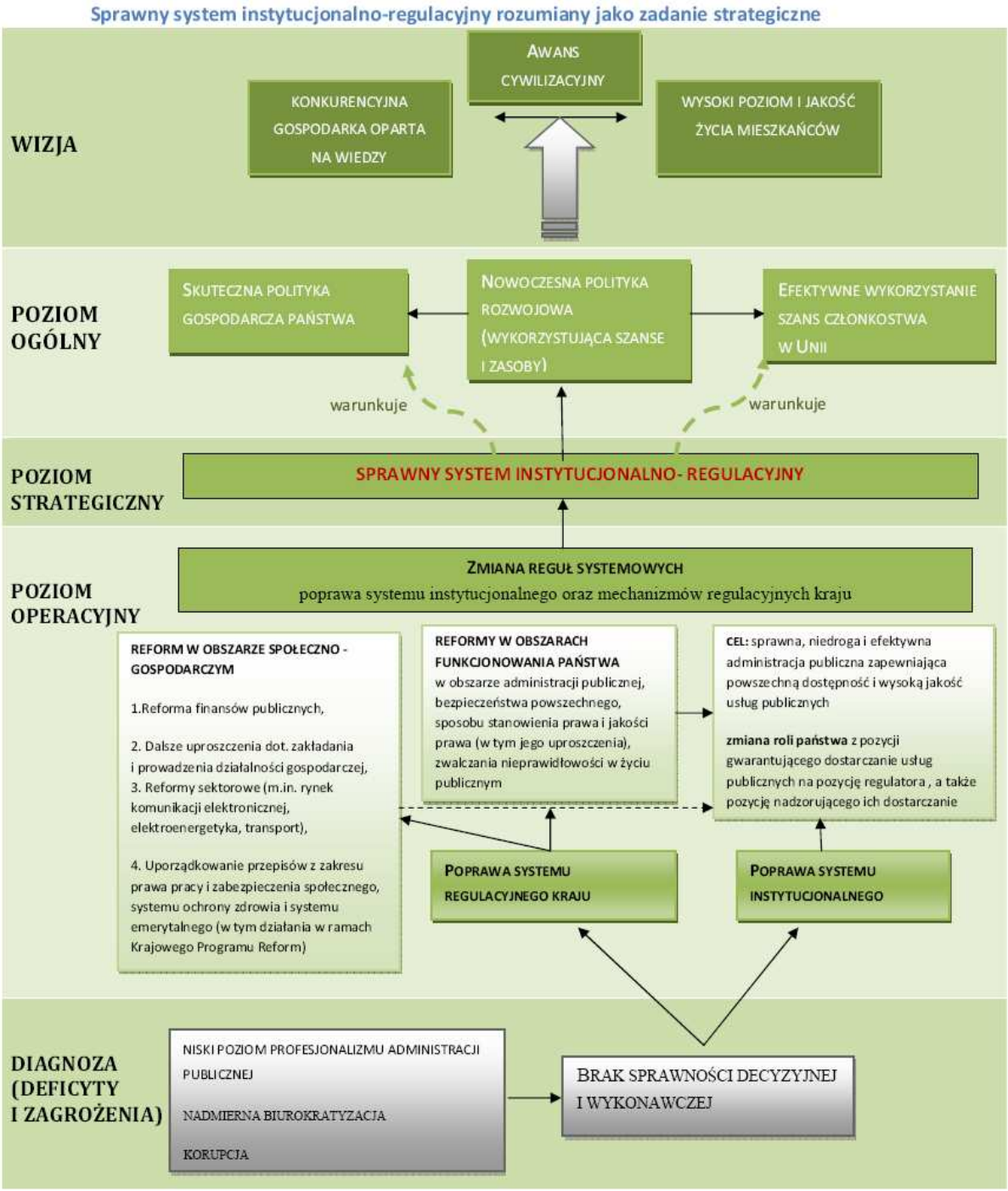

Źródło: Opracowanie własne

Podstawą przypisania określonego zadania państwa do katalogu zadań strategicznych powinno być, jak już wspomnieliśmy, wypełnianie przez nie określonych kryteriów. W oparciu o nie, możliwe byłoby weryfikowanie strategicznego charakteru tych zadań. Do zbioru tych kryterium zaliczamy:

a) szeroki terytorialny i społeczny zakres oddziaływania – efekty realizacji zadania strategicznego dotyczą terytorium całego państwa (lub jego znaczącej części) i wszystkich obywateli (lub ich znaczącą część);

b) wieloletni horyzont czasowy – zadania strategiczne państwa mieszczą się w horyzoncie czasowym wytyczonym perspektywą czasową SRK i DSRK, a ich realizacja zabezpieczona jest w wieloletnich programach finansowych państwa;[14]

c) strategiczny charakter – zadania strategiczne państwa stanowią esencję polityki rozwoju i jako takie określone zostają w SRK i DSRK, znajdują rozwinięcie w 9 strategiach rozwoju oraz w powiązanych z nimi dokumentach wykonawczych i mechanizmach finansowych;

d) silna legitymizacja – realizacja przez państwo zadania strategicznego warunkuje stworzenie szans rozwojowych dla obywateli, organizacji i przedsiębiorstw oraz wzmocnienie pozycji państwa w relacjach międzynarodowych. Nie podjęcie realizacji zadania uniemożliwiałoby stworzenie tych szans rozwojowych;[15]

e) inicjatywa rządowa – inicjatorem zadań strategicznych państwa jest rada ministrów, która również jest ich koordynatorem.

W specyficznych okolicznościach możliwe jest przyznawanie statusu zadania strategicznego państwa zadaniu, które nie wypełnia wszystkich z powyżej wskazanych cech.

[14] Z katalogu zadań strategicznych państwa proponuje się wyłączyć ważne zadania publiczne, które realizowane są w oparciu o decyzje podejmowane *ad hoc*.

[15] Działanie w okolicznościach wystąpienia silnych dysfunkcji rozwojowych wynikających z niesprawności rynku.

RELACJE Z INNYMI POJĘCIAMI I MOŻLIWE ZNACZENIA STRATEGICZNYCH ZADAŃ PAŃSTWA

Oprócz pojęcia strategiczne zadania państwa w dokumentach strategicznych pojawiają się następujące terminy, które, na podstawie analizy treści dokumentów, można uznać za bliskie zakresowo:

SCHEMAT 5.*ZADANIA STRATEGICZNE* I TERMINY POKREWNE

Źródło: Opracowanie własne

Katalog ten można uzupełnić też o funkcje państwa, choć nie są one w strategiach przywoływane często. Kluczową konkluzją jest to, że nie jest możliwe wyodrębnienie klarownej relacji między tymi pojęciami i nie są jasne ich zakresy, co może rodzić problemy i niejasności interpretacyjne treści dokumentów.

DEFINICJA POJĘCIA „ZADANIA STRATEGICZNE PAŃSTWA"

W oparciu o przywołane wyżej zestaw znaczeń i ujęć wyłania się następująca możliwość syntetycznej definicji zadań strategicznych państwa:

zadania strategiczne państwa to przypisane kluczowym obszarom aktywności państwa przedsięwzięcia o charakterze inwestycyjnym, regulacyjnym lub zarządczym prowadzone w

ramach polityki rozwoju, które cechują się szerokim zakresem terytorialnego i społecznego oddziaływania, wieloletnim horyzontem czasowym oraz centralnym znaczeniem dla osiągania podstawowych celów polityki rozwoju.

W definicji tej jest zawarta dwoistość: z jednej strony definicja ta wskazuje konieczność określenia „kluczowych obszarów aktywności państwa", a to wskazuje na dziedziny życia społecznego, w których ma występować interwencja państwa, z drugiej zaś wymaga wskazania wyróżnionych przedsięwzięć (działań) o szczególnym znaczeniu, które z natury rzeczy mają charakter celowy i których cele powinny być sprecyzowane. Ta dwoistość wynika z tego, że na poziomie średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju konieczne są oba elementy.

Po pierwsze, należy wskazać kluczowe obszary aktywności państwa, na które należy położyć szczególny nacisk, gdyż wychodzą one na przeciw kluczowym wyzwaniom i warunkują one osiągnięcie głównych celów rozwojowych kraju. Po drugie zaś że należy wskazać podstawowe przedsięwzięcia regulacyjne, alokacyjne lub zarządcze, które warunkują lub sprzyjają osiągnięciu podstawowych celów rozwojowych.

Obszary powinny integrować swoje odpowiedniki ujęte w 9 średniookresowych strategiach sektorowych i korespondować z obszarami ujętymi w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Taką funkcję może spełniać rozróżnienie trzech głównych obszarów interwencji zaproponowane w dokumencie „Koncepcja strategii rozwoju kraju 2011 – 2020" opracowanego w Departamencie Koordynacji Polityki Strukturalnej MRR" z listopada 2010: 1) Sprawne i efektywne państwo, 2) Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka, 3) Integracja społeczna i przestrzenna. Jednak w wyniku szczegółowej analizy zapisów zawartych w zestawie nowych, opracowywanych dokumentach strategicznych, proponujemy inny zestaw 7 kluczowych obszarów strategicznych:

1) Konkurencyjna gospodarka,

2) Kapitał intelektualny,

3) Zabezpieczenia społeczne,

4) Sprawne państwo,

5) Bezpieczeństwo,

6) Środowisko naturalne,

7) Gospodarowanie przestrzenią, dostępność terytorialna i cyfrowa.

W naszym przekonaniu pozwalają one lepiej sklasyfikować cele i zadania strategiczne. Stanowią one podstawę do zintegrowania zapisów dotychczas obowiązującej Strategii Rozwoju Kraju 2007-15 z innymi, aktualnie budowanymi strategiami średniookresowymi z jednej strony i tworzoną Długookresową Strategią Rozwoju Kraju z drugiej.

SCHEMAT 6. PORÓWNANIE KONCEPCJI SRK

CEL GŁÓWNY: **PODNIESIENIE POZIOMU I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POLSKI: POSZCZEGÓLNYCH OBYWATELI I ICH RODZIN.**

ŚSRK 2007-2015	1. WZROST KONKURENCYJNOŚCI I INNOWACYJNOŚCI GOSPODARKI	2. POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ	3. WZROST ZATRUDNIENIA I PODNIESIENIE JEGO JAKOŚCI	4. BUDOWA ZINTEGROWANEJ WSPÓLNOTY SPOŁECZNEJ I JEJ BEZPIECZEŃSTWA	5. ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH	6. ROZWÓJ REGIONALNY I PODNIESIENIE SPÓJNOŚCI TERYTORIALNEJ

KONCEPCJA SRK 2011-2020	1. INNOWACYJNA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA	2. SPRAWNE I EFEKTYWNE PAŃSTWO	3. INTEGRACJA SPOŁECZNA I PRZESTRZENNA

PROPOZYCJA SRK 2011-2020	1. KONKURENCYJNA GOSPODARKA	2. KAPITAŁ INTELEKTUALNY	3. SPRAWNE PAŃSTWO	4. BEZPIECZEŃSTWO	5. ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNE	6. ŚRODOWISKO NATURALNE	7. GOSPODAROWANIE PRZESTRZ., DOSTĘPNOŚĆ TERYTORIALNA I CYFROWA
Zakładane instrumenty realizacji (zintegrowane strategie):							
1. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki	■	■			■		
2. Strategia rozwoju zasobów ludzkich		■		■			
3. Strategia rozwoju transportu						■	■
4. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi i rolnictwa	■						
5. Strategia Sprawne Państwo 2011-2020		■	■	■			
6. Strategia rozwoju kapitału społecznego		■					
7. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko				■		■	

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI
PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO

8. STRATEGIA BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO RP							
9. KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO							

Układ zależności logicznych pomiędzy dotychczasowym układem średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015, układem zawartym w Koncepcji SRK 2011-2020, a proponowanym przez nas układem zrekonstruowanej SRK 2001-2020 i budowanymi obecnie strategiami sektorowymi do roku 2020 prezentuje zamieszczony wyżej diagram. Trzeba podkreślić, że przygotowywana obecnie Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju ma układ obszarów strategicznych w znacznej mierze zbieżny z przyjętym dla 9 zintegrowanych strategii sektorowych. Przedstawiony układ zależności logicznych obejmuje zatem także długookresową strategię rozwoju kraju do roku 2030.

Zadania strategiczne rozumiane jako przedsięwzięcia mają z natury charakter celowy. Mogą być sformułowane jako programy (ich szczegółowe zaplanowanie to zadanie operacjonalizacji strategii). Tak rozumiane zadania strategiczne powinny być spójne (choć w selektywny sposób) z treścią kluczowych zadań strategicznych zdefiniowanych na poziomie 9 strategii sektorowych. Wstępnie można sformułować takie zadania na poziomie podporządkowanym ogólnym celom strategii, w obszarach kluczowych określanych jako zadania strategiczne w pierwszym znaczeniu, ale ostatecznie zadania strategiczne państwa wyróżnione na poziomie strategii ogólnej powinny być przypisane poszczególnym strategiom sektorowym.

Obecnie problemem jest to, że przyjęty ogólny schemat przygotowania strategii sektorowych („Wytyczne do opracowywania strategii rozwoju") nie uwzględnia wprost pozycji „zadania strategiczne państwa", które należałoby wypełnić listą zadań w drugim z podanych sposobów rozumienia. Należy poważnie wziąć pod uwagę uzupełnianie przyjętego schematu o ten element. Alternatywnie, należy sprecyzować punkt „Kierunki interwencji (priorytety)" tak, by wynikało z niego jasno, że powinien on zawierać zestaw zadań strategicznych w drugim rozumieniu, z określonymi celami i instrumentami (regulacyjnymi, alokacyjnymi lub administracyjno-zarządczymi).

W niniejszym opracowaniu prezentujemy zestaw zadań strategicznych państwa. Jednak ze względu na właściwe wszystkim ekspertom ograniczenie kompetencji, uważamy, że ostateczny kształt zestawu zadań strategicznych państwa wymaga konsultacji z zespołami prowadzącymi prace nad poszczególnymi 9 strategiami średnio- i długookresowymi. Zespoły te – podkreślmy to raz jeszcze - powinny przygotować listy zadań strategicznych w obrębie każdego z opracowywanych dokumentów sektorowych.

ZADANIA STRATEGICZNE PAŃSTWA W DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH I REKOMENDACJE DO AKTUALIZACJI STRATEGII ROZWOJU KRAJU NA LATA 2011-2020

Stając przed zadaniem sformułowania rekomendacji dotyczących zadań strategicznych dla potrzeb aktualizacji Strategii Rozwoju Kraju łatwo można ulec pokusie arbitralności: każdy analityk ma swoją wizję priorytetów rozwojowych, opartą na rozeznaniu i diagnozie, ale i na wyborze wartości i specyficznie ukształtowanym doświadczeniu i wiedzy. Ponieważ taki ekspercki punkt widzenia jest oczekiwany, nie stronimy od jego przedstawienia, jednak główny ciężar naszej analizy położony został na wykorzystanie dorobku wielu zespołów strategicznych pracujących nad 9 strategiami średniookresowymi do 2020 r. oraz nad DSRK do 2030 r. Dokumenty te, o różnym stopniu gotowości, wraz z informacjami zgromadzonymi w toku żmudnej analizy rozmaitych dokumentów strategicznych (zostało to udokumentowane w załącznikach) posłużyły nam do sporządzenia zestawienia prezentującego wyłaniający się układ SRK 2011-2020 w relacji do powiązanych dokumentów długookresowych i obowiązującej SRK 2007-15. Takie podejście, które przyjęliśmy, pozwala wykorzystać w większym stopniu wiedze rozproszoną wśród wielu ekspertów i urzędników zaangażowanych w proces konstruowania strategii.

W pracach nad tym analitycznym materiałem towarzyszyła nam świadomość momentu dziejowego, w którym znajduje się Polska. W ciągu najbliższych 10 lat wyczerpywać się będzie stopniowo zdolność do uzyskiwania przewagi rynkowej w oparciu o import gotowych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych związany z fazą doganiania gospodarek wysoko rozwiniętych. Dlatego w ciągu tych lat musimy wytworzyć solidne fundamenty dla własnego potencjału kreatywnego.

Wśród wiązek zadań strategicznych, które są motorami rozwoju, znajduje się niewątpliwie rozwój badań naukowych na najwyższym poziomie. Wspomina się zwykle w strategiach o wspieraniu transferu myśli naukowej do przedsiębiorstw, ale problemem jest to, by było co transferować. Polska musi rozwinąć swój potencjał badawczy. Konieczne jest także wbudowanie mechanizmów konwersji wiedzy naukowej we wdrażalne innowacje. Fundamentem do tego musi być inwestycja nie tylko w bazę badawczą i same badania, lecz przede wszystkim w rozwój kadr naukowych i podniesienie poziomu ich wykształcenia i

organizacji do najwyższych standardów międzynarodowych. Analizując założenia opracowywanych aktualnie dokumentów strategicznych, długo- i średniookresowych, ku naszemu najwyższemu zdziwieniu skonstatowaliśmy brak w nich jako priorytetu strategicznego rozwoju nauki!

Dużą uwagę – i słusznie, bo to obok nauki drugi czynnik długofalowo dynamizujący rozwój – przypisuje się edukacji, w tym, co ma kluczowe znaczenie, pojawiają się w dokumentach zapisy o konieczności podnoszenia kwalifikacji nauczycieli. Myślenie o edukacji występuje pod hasłem kapitału ludzkiego, wskazując na wiązanie tego elementu z rozwojem gospodarczym. Natomiast hasło „kapitał ludzki" nie obejmuje strategii rozwoju nauki, tym bardziej, ze rozwój kadr naukowych nie jest wyróżniony i zaakcentowany wśród szczegółowych priorytetów czy działań związanych z tym obszarem strategicznym. Dlatego zaproponowaliśmy powrót w nazwie obszaru strategicznego do używanego już w dokumentach strategicznych, w pierwszym raporcie obecnego Zespołu Doradców Strategicznych pojęcia „Kapitał intelektualny". W obecnych pracach nad Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego jednym z celów strategicznych najwyższej rangi jest rozwój potencjału kreatywnego. To ważne dopełnienie! Na szczęście ten obszar jest w pełni dostrzeżony w pracach strategicznych, ale ważne jest zabezpieczenie implementacyjne, bo działania w tym obszarze nie stanowiły nigdy specjalnych priorytetów budżetowych. Podkreślmy raz jeszcze: dynamiczny rozwój polskiej nauki, w wymiarze zarówno badań podstawowych, jak i stosowanych oraz rozwój potencjału kreatywnego jest fundamentalnym zadaniem strategicznym państwa. Jak powszechnie wiadomo, kierując się podobnymi przesłankami, Chiny uczyniły naukę swoim priorytetem strategicznym. Każde opóźnienie w tej dziedzinie będzie kosztowało Polskę w przyszłości utratą pozycji międzynarodowej.

Przedsiębiorstwa podejmują decyzje, które są dla nich najbardziej korzystne w aktualnych okolicznościach. Dokąd będą czerpały większe i pewniejsze korzyści z zakupu gotowych rozwiązań „zaszytych" w maszynach, urządzeniach czy *know how*, będą to robić. Dotacjami dla przedsiębiorstw opartymi o dotychczasowa logikę nie uda się doprowadzić do oparcia gospodarki o potencjał kreatywny, a to jest istotne wyzwanie strategiczne. Z tego punktu widzenia dostrzegamy w obecnych pracach strategicznych istotny deficyt. Aktualnie obowiązujący wieloletni plan finansowy wskazuje wręcz na strategiczne *desinteressmant* władzy publicznej w tej dziedzinie.

Przemyślana inwestycja w rozwój badań i edukację najwyższej jakości, z uwzględnieniem budowania potencjału kreatywnego to kluczowe zadanie strategiczne państwa o charakterze rozwojowym. Jest ona także możliwa do sfinansowania.

Drugim filarem rozwoju jest zapewnienie instytucjonalnych warunków do swobodnej, uwolnionej od nadmiernych obciążeń administracyjnych i ciężarów fiskalnych aktywności gospodarczej. Ten obszar jest w dokumentach strategicznych, na szczęście obecny. Szczegółowe zamierzenia w tym zakresie rozpisane są pomiędzy obszary „Konkurencyjna gospodarka" i „Sprawne państwo". Należy zapewne dobrze przemyśleć warstwę instrumentów i sposobu wdrożenia, gdyż do tej pory, przy powszechnej zgodzie co do rangi problemu, zmiany instytucjonalne najczęściej zmierzały w przeciwnym kierunku.

Wreszcie, w najbliższym dziesięcioleciu czynnikiem dynamizującym rozwój będą inwestycje infrastrukturalne, szczególnie w infrastrukturę transportową i cyfrową. Państwo w tym obszarze musi być intensywnym inwestorem. Oprócz impulsów prorozwojowych te inwestycje są kluczowym instrumentem dyfuzji rozwoju, akcentowanej jako oś koncepcyjna nowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2020 oraz Koncepcji Przestrzennego Rozwoju Kraju 2030.

Każdy z pozostałych obszarów ma także strategiczne znaczenie, choć inne funkcje. Przy czym znaczna ich część to swoiste „czynniki higieny": nie rozwiązanie i narastanie problemów w danym zakresie zagrozi możliwościom rozwojowym w dziedzinie gospodarki lub może je nawet zniweczyć, natomiast osiągnięcie postępu nie musi się bezpośrednio przekładać na te możliwości. Tak jest w przypadku zabezpieczeń społecznych, środowiska naturalnego czy bezpieczeństwa, a także stabilności makroekonomicznej, której załamanie odbija się na wszystkich wymiarach rozwoju, ale której utrzymanie może pozornie wydawać się nieatrakcyjne, gdyż nie wywołuje, a niekiedy nawet, w krótkim okresie, może ograniczać wzrost gospodarczy. Obszary „higieniczne" (termin zapożyczony z klasycznej teorii motywacji) nie są nieważne: one pełnią inną funkcję w procesach rozwojowych.

W strategii konieczne będzie wskazanie priorytetów. Obecnie strategie pokrywają znaczną część standardowych zadań państwa. My swoje rekomendacje co priorytetów przedstawiliśmy wyżej. Są to: nauka i edukacja, infrastruktura transportu i cyfryzacji i bez wątpienia sprawne, przyjazne przedsiębiorczości państwo. Priorytety powinny być wskazane

na poziomie SRK, DSRK oraz każdej ze strategii średniookresowych; w tych ostatnich w powiązaniu z priorytetami SRK. **Priorytety w poszczególnych strategiach musza być nieliczne,** nie przekraczać kilku, powiedzmy 3 w przypadku ogólniejszego ujęcia i 5 w przypadku węższego. Inaczej strategia zmienia się w menu zadań administracyjnych.

W Załączniku 3. zamieszczona została rozbudowana tabela, którą należy traktować jako integralną część tego rozdziału. Zawiera ona zestawienie w zaproponowanym przez nas układzie 7 fundamentalnych obszarów strategicznych, które rekomendujemy jako podstawowy układ zaktualizowanej SRK. Obszary te zostały rozpisane na wiązki zadań zrekonstruowane przede wszystkim w oparciu o efekty dotychczasowych prac nad 9 strategiami średniookresowymi w mniej szczegółowym ujęciu niż w strategiach. Daje to podstawę do prac nad aktualizacją SRK jako strategii integrującej, porządkującej i wyznaczającej priorytety w relacji do pakietu strategii średniookresowych.

Dalsze kolumny wspomnianej powyżej tabeli zawierają odniesienia do DSRK, a raczej tych dokumentów, które wytyczają na obecnym etapie kierunki prac nad nią. Pozwala to ustalić wzajemne niekompatybilności i ujawnia luki w zakresie identyfikacji istotnych zadań strategicznych w zakresie prac nad strategią średniookresową z perspektywy długookresowej i *vice versa*. Wreszcie, w ostatnich dwóch kolumnach dokonana została ewidencja zadań występujących w SRK 2007-15, po to, by ułatwić identyfikację obszarów, w których aktualizacja musi wypełnić luki lub wnieść modyfikacje. Oczywiście, identyfikacja zadań w SRK 2007-15 oparta została na wcześniejszym wysiłku analitycznym prowadzącym do wyodrębnienia ich treści z narracyjnego ujęcia SRK, co jest udokumentowane w Załączniku 1. Ponadto, w ostatniej kolumnie postanowiliśmy wpisać obok – nielicznych – zadań inwestycyjnych ujętych explicite w SRK zadania o takim charakterze wyodrębnione z innych aktualnie opracowywanych strategii (czy też ich prototypów). Te zadania zostały zaznaczone w tekście kursywą.

Naszą intencją jest, by omawiana tu tabela ułatwiła prace nad sporządzeniem wstępnej wersji aktualizacji SRK równolegle do prac nad pozostałymi strategiami umożliwiając ich koordynację. Taka wstępna wersja strategii, z wyróżnionymi priorytetami, powinna trafić do zespołów pracujących nad strategiami szczegółowymi oraz DSRK. Po ich uzupełnieniu trzeba

będzie ponownie wykonać podobną tabelę, by w kolejnej iteracji dokonać ponownej harmonizacji dokumentów strategicznych.

Aktualizacja SRK będzie zapewne realizowania w oparciu o ustanowione przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego zasady sporządzania dokumentów strategicznych, co powinny przezwyciężyć mankamenty SRK wynikające z przyjętej poprzednio stylistyki. W porządkowaniu zadań strategicznych kontynuowanych w ramach aktualizacji będzie pomocna tabela analityczna SRK 2007-2015 zawarta w Załączniku 1. Na podstawie naszej tabeli analitycznej zawartej w Załączniku 3. sporządziliśmy wyodrębniony zestaw zadań strategicznych w przypadku których występują obecnie konieczności wypełnienia luk w SRK. Wyznacza to faktyczne pole aktualizacji strategii. Te brakujące zadania strategiczne zostały zestawione w tabeli poniżej.

TABELA 2. STOPIEŃ ODZWIERCIEDLENIA WIĄZEK ZADAŃ STRATEGICZNYCH W DSRK ORAZ ŚSRK

OBSZAR ZADAŃ	WIĄZKI ZADAŃ	STOPIEŃ ODZWIERCIEDLENIE W DSRK	STOPIEŃ ODZWIERCIEDLENIE W ŚSRK
KONKURENCYJNA GOSPODARKA	Zapewnienie makroekonomicznych fundamentów rozwoju gospodarczego	wysoki	wysoki
	Wprowadzanie rozwiązań prawnych, fiskalnych i instytucjonalnych zmniejszających obciążenia administracyjne oraz ułatwiających dostęp do kapitału	umiarkowany	wysoki
	Wspieranie rozwoju sfery B+R i transferu wiedzy	wysoki	wysoki
	Tworzenie warunków dla pozyskiwania inwestycji w branże technologicznie zaawansowane	umiarkowany	umiarkowany
	Promocja eksportu i polskiej gospodarki.	**brak**	wysoki
KAPITAŁ INTELEKTUALNY	Wzrost jakości i adekwatności edukacji na wszystkich szczeblach	wysoki	wysoki
	Podniesienie produktywności i jakości badań naukowych i ich pozycji międzynarodowej	**brak**	wysoki
	Wprowadzenie instrumentów sprzyjających zwiększeniu aktywności zawodowej i wydłużeniu jej okresu	umiarkowany	wysoki
	Poprawa efektywności i skuteczności instytucjonalnej obsługi rynku pracy.	niski	wysoki
	Działania na rzecz równości szans na rynku pracy.	**brak**	wysoki
	Rozwój kreatywności, kultury i dziedzictwa narodowego	wysoki	wysoki
	Warunki dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego	wysoki	wysoki

	Ład medialny, digitalizacja, dostęp do informacji i rozwój komunikacji społecznej.	wysoki	niski
	Poprawa jakości zarządzania i zwiększenie efektywności działania instytucji kultury	wysoki	**brak**
	Tworzenie warunków dla wzmacniania tożsamości lokalnej, regionalnej i narodowej.	wysoki	umiarkowany
	Rozwój edukacji obywatelskiej i kulturalnej oraz kształtowanie kompetencji społecznych	wysoki	umiarkowany
	Partycypacja społeczna i komunikacja między władzą publiczna i obywatelami	wysoki	wysoki
	Promocja kultury i dziedzictwa narodowego za granicą.	wysoki	umiarkowany
	Polityka demograficzna: prorodzinna i migracyjna	umiarkowana	wysoka
ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNE	Wzrost jakości, dostępności i sprawności usług medycznych	wysoki	wysoki
	Ograniczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego, ze szczególnym naciskiem na dzieci	wysoki	wysoki
	Opieka nad osobami starszymi	wysoki	wysoki
GOSPODAROWANIE PRZESTRZENIĄ, DOSTĘPNOŚĆ TERYTORIALNA I CYFROWA	Dostępność zintegrowanego systemu transportu	wysoki	wysoki
	Dostępność nowoczesnej infrastruktury teleinformatycznej	wysoki	wysoki
	Kształtowanie struktur przestrzennych służących rozwojowi gospodarczemu i jakości życia przy zachowaniu wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i krajobrazu.	**brak**	umiarkowany
SPRAWNE PAŃSTWO	Radykalna poprawa jakości prawa.	wysoki	niski

	Usprawnienie sądownictwa i egzekucji wyroków.	wysoki	niski
	Poprawa jakości i dostępności usług publicznych.	wysoki	wysoki
	Tworzenie warunków dla partycypacji społecznej	umiarkowany	umiarkowany
	E-administracja.	wysoki	wysoki
	Wzrost sprawności działania administracji oraz wzmocnienie systemu strategicznego zarządzania politykami publicznymi.	wysoki	umiarkowany
BEZPIECZEŃSTWO	Wzmacnianie powiązań międzynarodowych służących osiąganiu narodowych celów strategicznych	**brak**	umiarkowany
	Intensyfikacja współdziałania z partnerami z Unii Europejskiej	**brak**	umiarkowany
	Zapewnienie bezpieczeństwa, ochrony i opieki nad obywatelami polskimi przebywającymi poza granicami kraju	**brak**	**brak**
	Współpraca w obrębie NATO i Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa Unii Europejskiej	**brak**	umiarkowany
	Konsekwentna realizacja programu modernizacji polskich sił zbrojnych.	**brak**	**brak**
	Reforma systemu emerytalnego	umiarkowany	umiarkowany
	Wzrost sprawności aparatu ścigana	**brak**	wysoki
	Sprawne funkcjonowanie zintegrowanego krajowego systemu zarządzania kryzysowego i powszechnego systemu ochrony ludności	**brak**	wysoki
	Zapewnienie gospodarce krajowej i obywatelom bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię	wysoki	wysoki
	Zabezpieczenie przed skutkami powodzi	wysoki	niski
ŚRODOWISKO	Racjonalna gospodarka zasobami naturalnymi uwzględniająca	umiarkowany	wysoki

NATURALNE	względy środowiskowe i społeczne.		
	Wdrożenia standardów europejskich w sferze polityki ekologicznej.	**brak**	wysoki
	Zapewnienie dostępności i czystości wody, poprawa jakości powietrza oraz gospodarka odpadami	wysoki	wysoki
	Kreowanie ekologicznych postaw	**brak**	**brak**

SPIS TABEL I SCHEMATÓW

Tabela 1. Zestawienie Rodzajów analizowanych dokumentów 12
Tabela 2. Stopień odzwierciedlenia wiązek zadań strategicznych w DSRK oraz ŚSRK 47
Tabela 3. Zestawienie zawartości priorytetów strategii *Europa 2020* 55
Tabela 4. Mapa celów SRK 2007-2015 63
Tabela 5. Egzemplifikacja zapisów obowiązujących strategii wskazujących na zadania 89
Tabela 6. Porównawcza identyfikacja zadań strategicznych między kluczowymi dokumentami strategicznymi 105

Schemat 1. Porównanie struktury koncepcji strategicznych ze strukturą jednostek budżetowych 1
Schemat 2. Główne obszary programowania strategicznego 27
Schemat 3Priorytety i obszary projektowanej SRK 2011-2020 powiązane ze zintegrowanymi strategiami sektorowymi 1
Schemat 4.Rekonstrukcja przykładowego zadania strategicznego „Sprawny system instytucjonalno-regulacyjny" w Ramach strategii Rozwoju Kraju 2007-15 34
Schemat 5.*Zadania strategiczne* i terminy pokrewne 36
Schemat 6. Porównanie koncepcji SRK 39
Schemat 7. Mapa celów Strategii *Europa 2020* 53
Schemat 8. Kluczowe słabości i ograniczenia rozwoju kraju wg diagnozy SRK 61
Schemat 9. Cele długookresowe – *Polska 2030* I *KPZK 2030* 79

ZAŁĄCZNIK 1. PRZEGLĄD KLUCZOWYCH DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH POD KĄTEM IDENTYFIKACJI ZADAŃ STRATEGICZNYCH PAŃSTWA

Poniżej prezentujemy w syntetycznej formie przegląd wybranych dokumentów strategicznych o kluczowym znaczeniu, które stanowią kontekst rekonstruowanej Strategii Rozwoju Kraju 2011-2020. Funkcją tego rozdziału ekspertyzy jest dostarczenie wygodnego analitycznie, syntetycznego w formie podsumowania tych strategii, co powinno ułatwić prace nad Strategią Rozwoju Kraju 2011-2020.

Zestawienie to rozpoczniemy od syntetycznego podsumowania Strategii *Europa 2020*. Stanowi ona kontekst strategiczny, w którym przygotowywane są strategie na szczeblu krajowym. Na wstępie zaprezentowana zostanie mapa celów strategii, a następnie tabelaryczne zestawienie zawartości priorytetów strategicznych.

STRATEGIA EUROPA 2020

Strategia *Europa 2020* w krótkoterminowej perspektywie zmierza do zniwelowania negatywnych skutków kryzysu, a w perspektywie średnioterminowej określa strategię powrotu na ścieżkę rozwoju. Strategia skonstruowana jest wokół 3 priorytetów:

- *Rozwój inteligentny*: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- *Rozwój zrównoważony*: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- *Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu*: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Komisja proponuje pięć celów dla Unii Europejskiej w perspektywie do roku 2020, które powinny zostać przełożone na cele krajowe. Dla osiągnięcia tych celów wyznaczono inicjatywy przewodnie, które uwzględniają zarówno działania w wymiarze unijnym, jak i na poziomie państw członkowskich.

SCHEMAT 7. MAPA CELÓW STRATEGII *EUROPA 2020*

MAPA CELÓW STRATEGII EUROPA 2020 *(oprac. własne)**

*na podst. komunikatu Komisji Europejskiej z dnia 3.3.2010 Europa 2020 *Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*

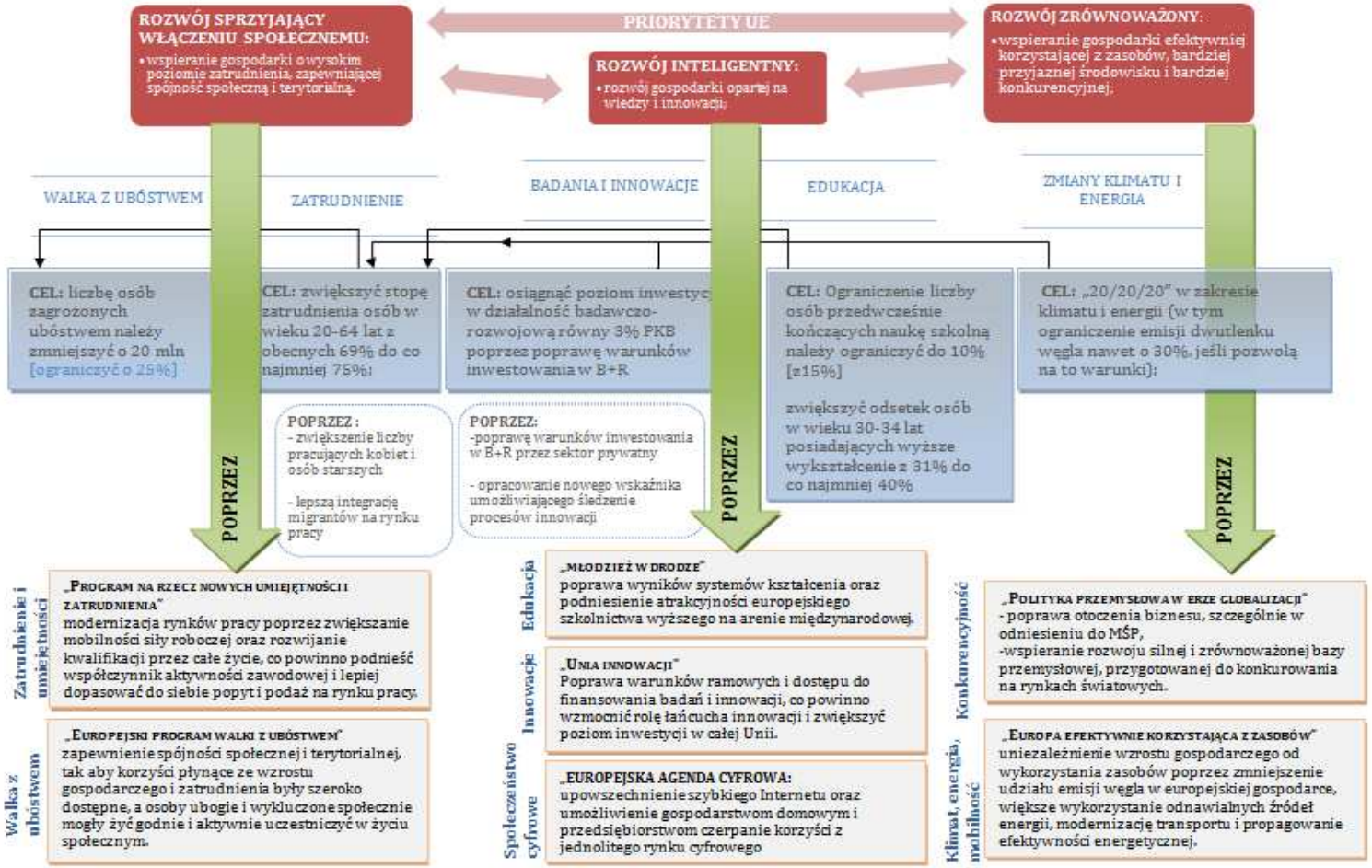

TABELA 3. ZESTAWIENIE ZAWARTOŚCI PRIORYTETÓW STRATEGII *EUROPA 2020*

PRIORYTET: *INTELIGENTNY ROZWÓJ – GOSPODARKA OPARTA NA WIEDZY I INNOWACJI*		
INICJATYWA PRZEWODNIA	**CELE PROJEKTU**	**OBLIGATORYJNE KIERUNKI DZIAŁAŃ NA POZIOMIE KRAJOWYM PAŃSTW CZŁONKOWSKICH**
„UNIA INNOWACJI”	Wykorzystywanie działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej do rozwiązywania takich problemów jak zmiany klimatu, efektywność energetyczna i pod względem zasobów, zdrowie oraz zmiany demograficzne. wzmocnienie każdego elementu procesu innowacji, począwszy od wstępnych projektów badawczych aż po komercyjne wykorzystanie ich wyników.	✓ zreformować krajowe (i regionalne) systemy prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej, aby sprzyjały one rozwijaniu doskonałości i inteligentnej specjalizacji, zacieśnić współpracę między uczelniami, społecznością badawczą i biznesem, realizować wspólne planowanie, a także poprawić współpracę w obszarach, gdzie UE może zaoferować wartość dodaną, i odpowiednio dostosować krajowe procedury finansowania, tak, aby zapewnić rozprzestrzenianie się technologii na całe terytorium UE; ✓ zapewnić odpowiednią liczbę absolwentów nauk ścisłych, wydziałów matematycznych i inżynieryjnych oraz wprowadzić do programów szkolnych elementy kreatywności, innowacji i przedsiębiorczości; ✓ promować wydatki na wiedzę, między innymi stosując ulgi podatkowe i inne instrumenty finansowe umożliwiające wzrost prywatnych inwestycji w badania i rozwój.
„MŁODZIEŻ W DRODZE”	Poprawa wyników i podniesienie atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej Podniesienie jakości wszystkich poziomów kształcenia i szkolenia w UE, łącząc doskonałość z ideą sprawiedliwości, Poprzez: - wspieranie mobilności studentów i stażystów - poprawę sytuacji młodzieży na rynku pracy	✓ zapewnić odpowiedni poziom inwestycji w systemy kształcenia i szkolenia na wszystkich poziomach (od przedszkolnego do wyższego); ✓ poprawić rezultaty procesu kształcenia, stosując zintegrowane podejście w każdym segmencie systemu (kształcenie przedszkolne, podstawowe, średnie, zawodowe i wyższe), uwzględniając kluczowe kompetencje i dążąc do ograniczenia liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną; ✓ zwiększyć otwartość i znaczenie systemów kształcenia poprzez utworzenie krajowej struktury kwalifikacji i lepsze łączenie rezultatów procesu kształcenia z potrzebami rynku pracy; ✓ ułatwić młodzieży wchodzenie na rynek pracy poprzez zintegrowane działania obejmujące m.in. udzielanie informacji, doradztwo, staże.
„EUROPEJSKA	osiągnięcie trwałych korzyści ekonomicznych i	✓ sporządzić strategie operacyjne dotyczące szybkiego Internetu i kierować środki

AGENDA CYFROWA”	społecznych z jednolitego rynku cyfrowego płynących z szybkiego i bardzo szybkiego Internetu i aplikacji interoperacyjnych; oznacza to: - szerokopasmowy dostęp do Internetu dla wszystkich do roku 2013, - dostęp do łączy o dużo większej prędkości transmisji danych (30 Mb/s i więcej) dla wszystkich do roku 2020 - dostęp do łączy o prędkości powyżej 100Mb/s dla co najmniej 50% europejskich gospodarstw domowych.	publiczne, szczególnie fundusze strukturalne, na obszary nie w pełni obsługiwane przez inwestorów prywatnych; ✓ stworzyć ramy prawne służące koordynacji działań publicznych, aby obniżyć koszty procesu upowszechniania Internetu; ✓ propagować stosowanie i korzystanie z nowoczesnych usług on-line (takich jak e-administracja, e-zdrowie, inteligentny dom, umiejętności informatyczne, bezpieczeństwo).

PRIORYTET: *ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ – WSPIERANIE GOSPODARKI EFEKTYWNIEJ KORZYSTAJĄCEJ Z ZASOBÓW, BARDZIEJ PRZYJAZNEJ ŚRODOWISKU I BARDZIEJ KONKURENCYJNEJ*

INICJATYWA PRZEWODNIA	CELE PROJEKTU	OBLIGATORYJNE KIERUNKI DZIAŁAŃ NA POZIOMIE KRAJOWYM PAŃSTW CZŁONKOWSKICH
„EUROPA EFEKTYWNIE KORZYSTAJĄCA Z ZASOBÓW”	Wsparcie zmiany w kierunku niskoemisyjnego i efektywniej korzystającego z zasobów społeczeństwa, które racjonalnie korzysta ze wszystkich swoich zasobów. Dążenie do: - uniezależnienia naszego wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów i energii, - ograniczenia emisji CO2, - zwiększenia konkurencyjności - większe bezpieczeństwo energetycznego.	✓ stopniowo wycofywać dotacje szkodliwe dla środowiska, stosując wyjątki jedynie w przypadku osób w trudnej sytuacji społecznej; ✓ stosować instrumenty rynkowe, takie jak zachęty fiskalne i zamówienia publiczne, w celu zmiany metod produkcji i konsumpcji; ✓ stworzyć inteligentne, zmodernizowane i w pełni wzajemnie połączone infrastruktury transportowe i energetyczne oraz korzystać z pełni potencjału technologii ICT; ✓ zapewnić skoordynowaną realizację projektów infrastrukturalnych w ramach sieci bazowej UE, które będą miały ogromne znaczenie dla efektywności całego systemu transportowego UE; ✓ skierować uwagę na transport w miastach, które są źródłem dużego zagęszczenia ruchu i emisji.

		✓ wykorzystywać przepisy, normy w zakresie efektywności energetycznej budynków i instrumenty rynkowe takie jak podatki, dotacje i zamówienia publiczne w celu ograniczenia zużycia energii i zasobów, a także ✓ stosować fundusze strukturalne na potrzeby inwestycji w efektywność energetyczną w budynkach użyteczności publicznej i bardziej skuteczny recykling; ✓ propagować instrumenty służące oszczędzaniu energii, które mogłyby podnieść efektywność sektorów energochłonnych, jak np. instrumenty oparte na technologiach informacyjno-komunikacyjnych.
„POLITYKA PRZEMYSŁOWA W ERZE GLOBALIZACJI”	opracowanie ram prawnych nowoczesnej polityki przemysłowej mających na celu wsparcie przedsiębiorczości, oferujące wskazówki i pomoc w sprostaniu nowym wyzwaniom, wsparcie konkurencyjności europejskiego przemysłu podstawowego, sektora wytwórczego i sektora usług oraz pomoc w wykorzystaniu możliwości, jakie niesie ze sobą globalizacja i gospodarka przyjazna środowisku. Przepisy te będą obejmowały wszystkie elementy coraz bardziej międzynarodowego łańcucha wartości, od surowców aż po usługi posprzedażne. (np. poprawa otoczenia biznesu: ograniczenie kosztów prowadzenia dz. gosp. w Europie, wspieranie klastrów i ułatwienie niedrogiego dostępu do finansowania)	✓ poprawić otoczenie biznesu, szczególnie w odniesieniu do innowacyjnych MŚP, między innymi z wykorzystaniem zamówień publicznych mających na celu wspieranie inwestycji; ✓ poprawić warunki wykonywania praw własności intelektualnej; ✓ zmniejszyć obciążenie administracyjne przedsiębiorstw i poprawić jakość przepisów w zakresie działalności gospodarczej; ✓ ściśle współpracować z zainteresowanymi podmiotami z różnych sektorów (środowiskiem biznesu, związkami zawodowymi, środowiskiem akademickim, organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami konsumenckimi), aby rozpoznać problemy i wspólnie zastanowić się, jak utrzymać silną bazę przemysłową i bazę wiedzy oraz uczynić UE światowym liderem zrównoważonego rozwoju

PRIORYTET: ***ROZWÓJ SPRZYJAJĄCY WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU – GOSPODARKA CHARAKTERYZUJĄCA SIĘ WYSOKIM POZIOMEM ZATRUDNIENIA I ZAPEWNIAJĄCA SPÓJNOŚĆ GOSPODARCZĄ, SPOŁECZNĄ I TERYTORIALNĄ***

INICJATYWA PRZEWODNIA	CELE PROJEKTU	OBLIGATORYJNE KIERUNKI DZIAŁAŃ NA POZIOMIE KRAJOWYM PAŃSTW CZŁONKOWSKICH

PROGRAM NA RZECZ NOWYCH UMIEJĘTNOŚCI I ZATRUDNIENIA	Stworzenie warunków do unowocześnienia rynków pracy w związku z rosnącym poziomem bezrobocia zapewnienie trwałości naszych modeli społecznych. Oznacza to: - wzmocnienie pozycji obywateli poprzez umożliwienie im zdobywania nowych umiejętności, tak, aby obecni i przyszli pracownicy mogli przystosować się do nowych warunków i ewentualnej zmiany kariery, aby ograniczyć bezrobocie i podnieść wydajność siły roboczej.	✓ zrealizować własne ścieżki w zakresie *flexicurity* zgodnie z uzgodnieniami Rady Europejskiej, aby zmniejszyć segmentację rynku pracy oraz ułatwiać zmianę i pogodzenie życia zawodowego i rodzinnego; ✓ analizować i regularnie monitorować skuteczność działania systemów podatkowych i systemów świadczeń, tak aby praca była opłacalna (ze szczególnym uwzględnieniem osób o niskich kwalifikacjach), i jednocześnie usuwać czynniki zniechęcające do pracy na własny rachunek; ✓ wspierać nowe sposoby utrzymania równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, wspierać aktywność osób starszych oraz zwiększyć równouprawnienie płci; ✓ wspierać i kontrolować skuteczne wprowadzanie w życie wyników dialogu społecznego; ✓ dodać silnego bodźca do realizacji europejskich ram kwalifikacji poprzez opracowanie krajowych ram kwalifikacji; ✓ zapewnić zdobywanie i uznawanie kompetencji koniecznych do kontynuowania nauki i na rynku pracy w toku kształcenia ogólnego, zawodowego, wyższego i kształcenia dorosłych, w tym także w toku uczenia się pozaformalnego i nieformalnego. ✓ utworzyć partnerstwo przedstawicieli świata edukacji i szkoleń oraz przedstawicieli rynku pracy, przede wszystkim włączając partnerów społecznych do planowania potrzeb w zakresie kształcenia i szkolenia. utrzymać silną bazę przemysłową i bazę wiedzy oraz uczynić UE światowym liderem zrównoważonego rozwoju

„EUROPEJSKI PROGRAM WALKI Z UBÓSTWEM”	Zwiększenie świadomości i uznanie praw podstawowych osób ubogich i wykluczonych społecznie, dając im szansę godnego życia i aktywnego uczestniczenia w życiu społecznym.	✓ propagować wspólne i indywidualne poczucie odpowiedzialności za walkę z ubóstwem i wyłączeniem społecznym; ✓ opracować i przeprowadzić działania mające na celu rozwiązanie konkretnych problemów grup szczególnie zagrożonych (rodziców samotnie wychowujących dzieci, starszych kobiet, mniejszości, Romów, osób niepełnosprawnych i bezdomnych); ✓ w pełni wykorzystywać swoje systemy ochrony socjalnej i emerytalne, aby zapewnić odpowiednie wsparcie dochodu i dostęp do opieki zdrowotnej.

Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015 zostanie tutaj przedstawiona w sposób umożliwiający identyfikację celów, priorytetów i działań. Dokument ten ma raczej charakter wizji rozwojowej i ujęty jest w stylistyce raczej narracyjnej niż operacyjnej. Naszym zamiarem jest ułatwienie aktualizacji i rekonstrukcji tej średniookresowej strategii w horyzoncie roku 2020.

Cel główny Strategii Rozwoju Kraju został sformułowany następująco:

Podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i ich rodzin.

Kluczowe pojęcia zostały zdefiniowane w dokumencie w następujący sposób:

- ✓ ***Podniesienie poziomu życia***

Wzrost dochodów w sektorze gospodarstw domowych, ułatwienie dostępu do edukacji i szkolenia, co prowadzi do podwyższenia poziomu wykształcenia społeczeństwa i podnoszenia kwalifikacji obywateli, wzrost zatrudnienia i wydajności pracy, skutkujące zarówno obniżeniem bezrobocia, jak i zwiększeniem poziomu aktywności zawodowej, oraz poprawę zdrowotności mieszkańców Polski

Uwaga:

W definicji tej można wyodrębnić 3 elementy zmiany, które powinny być wskaźnikowane:

-wyższy poziom dochodów;

-wyższy poziom wykształcenia i kwalifikacji;

-poprawa zdrowotności.

We wskaźnikach dla celu głównego znajduje się wskaźnik mierzący element pierwszy (poziom dochodów). W przypadku elementu drugiego, choć nie wyczerpuje to w pełni jego zakresu, wśród wskaźników dla priorytetów można wykorzystać te odnoszące się do udziału osób ze średnim wykształceniem w populacji osób w wieku 15-64 i analogiczny wskaźnik odnoszący się do wyższego wykształcenia, pośrednio także wskaźnik udziału osób w wieku 25-64 lata uczących się i dokształcających w ogólnej liczbie ludności w tym wieku w %

(kształcenie ustawiczne dorosłych). Nie jest natomiast wyspecyfikowany wskaźnik dla poprawy zdrowotności mieszkańców.

✓ *Podniesienie jakości życia*

Istotna poprawa stanu i wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród obywateli, możliwość korzystania z funkcjonalnej i łatwo dostępnej infrastruktury technicznej i społecznej, życie w czystym, zdrowym i sprzyjającym środowisku przyrodniczym, uczestnictwo w życiu demokratycznym, uczestnictwo w kulturze i turystyce, przynależność do zintegrowanej, pomocnej wspólnoty lokalnej, umożliwiającej lepszą harmonizację życia rodzinnego i zawodowego oraz aktywność w ramach społeczeństwa obywatelskiego.

W SRK w ujęciu szczegółowym wskazuje się na 6 priorytetów, które dalej zostały zaprezentowane w układzie tabelarycznym. Priorytety i zogniskowane wokół nich działania zostały sformułowane w odwołaniu do zidentyfikowanych w diagnozie kluczowych słabości kraju. Wymienione w dokumencie najważniejsze ograniczenia wskazane zostały na poniższym schemacie:

SCHEMAT 8. KLUCZOWE SŁABOŚCI I OGRANICZENIA ROZWOJU KRAJU WG DIAGNOZY SRK

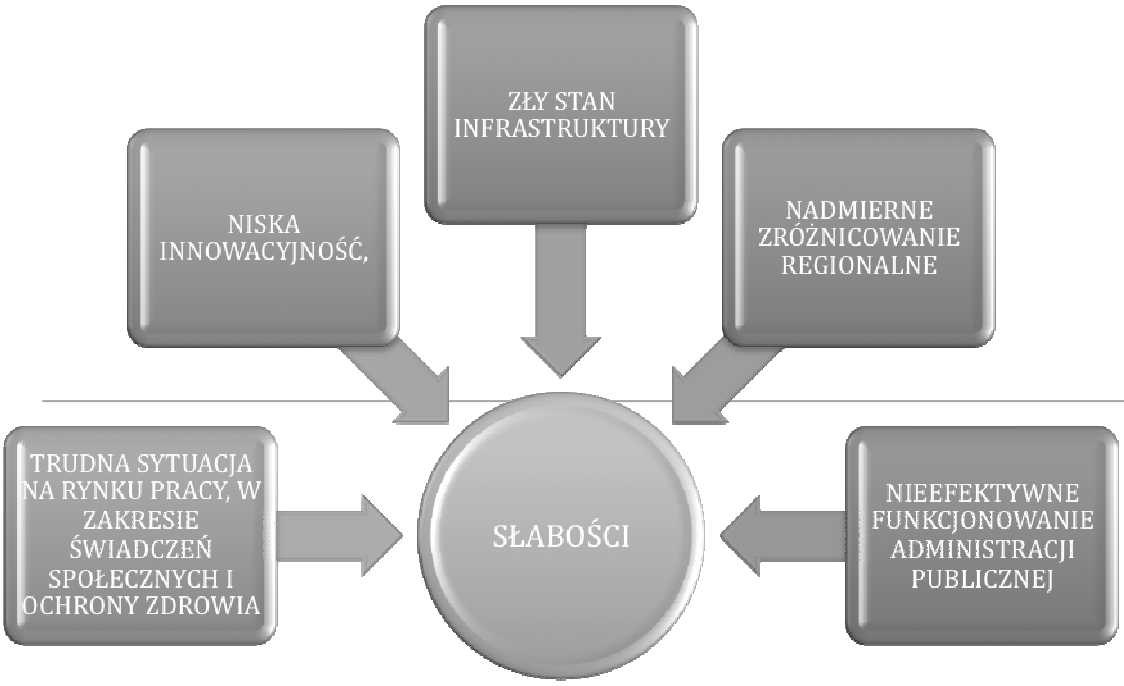

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Z kolei wśród **mocnych stron**, czyli czynników, które przy umiejętnym wykorzystaniu mogą stać się siłą napędową rozwoju wskazane zostały:

a) potencjał ludnościowy – mierzony liczbą ludności, odsetkiem ludzi młodych, wkraczających na rynek pracy, odsetkiem ludzi ze średnim i wyższym poziomem wykształcenia;

b) wysoka przedsiębiorczość – wskaźnik: wysoka liczba nowopowstałych firm w okresie transformacji – trzykrotny wzrost w 1991-2005;

c) atrakcyjność inwestycyjna – niskie koszty pracy przy wysokich kwalifikacjach pracowników, (ale uwaga: obniża ją słaba jakość otoczenia biznesu i infrastruktury);

d) środowisko naturalne – potencjał turystyczny wynikający z walorów środowiska, kultury i położenia; zasoby surowców mineralnych, w tym węgla, który pozwala utrzymać stosunkowo wysoki poziom niezależności energetycznej;

e) struktura zagospodarowania przestrzennego kraju – policentryczna struktura przy dużym zróżnicowaniu terenów wiejskich;

f) polska kultura – jako atut „na zewnątrz" przy definiowaniu miejsca Polski w Europie oraz „wewnątrz" – ze względu na silne zintegrowane wspólnoty lokalne, zwł. na wsiach

Poniżej zaprezentowana jest syntetyczna mapa Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015.

TABELA 4. MAPA CELÓW SRK 2007-2015

CEL GŁÓWNY: PODNIESIENIE POZIOMU I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POLSKI: POSZCZEGÓLNYCH OBYWATELI I ICH RODZIN.					
1. WZROST KONKURENCYJNOŚCI I INNOWACYJNOŚCI GOSPODARKI	**2. POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ**	**3. WZROST ZATRUDNIENIA I PODNIESIENIE JEGO JAKOŚCI**	**4. BUDOWA ZINTEGROWANEJ WSPÓLNOTY SPOŁECZNEJ I JEJ BEZPIECZEŃSTWA**	**5. ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH**	**6. ROZWÓJ REGIONALNY I PODNIESIENIE SPÓJNOŚCI TERYTORIALNEJ**
STABILNA POLITYKA MAKROEKONOMICZNA	**ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI**	**WYŻSZY POZIOM TECHNOLOGICZNY GOSPODARKI**	**ROZWÓJ SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO**	**MIĘDZYNARODOWA KONKURENCYJNOŚĆ**	**RESTRUKTURYZACJA I PRYWATYZACJA**

• Sprzyjające warunki dla wzrostu -Mobilizacja oszczędności krajowych -Pobudzanie inwestycji • Obniżenie deficytu sektora finansów publicznych • Przeciwdziałanie wzrostowi długu publicznego - Zwiększenie dochodów finansów publicznych -Racjonalizacja wydatków i poprawa ich struktury -Poprawa wydolności fiskalnej • Stabilne warunki gospodarowania -Utrzymanie niskiego poziomu inflacji -Korzystny poziom stóp procentowych • eliminowanie barier rozwoju eksportu	• Tworzenie przyjaznego otoczenia (prawnego, finansowego oraz instytucjonalnego) • Poprawa warunków funkcjonowania przedsiębiorstw (m.in. uproszczenie prawa i procedur administracyjnych) • Usprawnienie wymiaru sprawiedliwości • Promocja sieci współdziałania gospodarczego (wspieranie współpracy przedsiębiorstw i wdrożeń wspólnych inicjatyw) • Większy dostęp do zewnętrznego finansowania inwestycji - rozwój instrumentów ułatwiających finansowanie MSP - poprawa dostępu do kapitału zagranicznego	• Wzrost nakładów na B+R • Wzmocnienie konkurencyjności sektora nauki (poprzez zwiększanie nakładów) • Wzmocnienie współpracy JBR i przedsiębiorstwami • Ukierunkowanie finansowania badań (??) • Zmiany świadomościowe (na proinnowacyjne) • Wspieranie eko-innowacji • Rozwój przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju (ograniczanie zużycia zasobów naturalnych na jednostkę produktu /usługi itp.)	• Ogólnopolski system „jednolitej gospodarki elektronicznej“ • Upowszechnienie podaży usług teleinformatycznych • Upowszechnienie umiejętności korzystania z teleinformatyki • Rozwój usług elektronicznych (m.in. e-business, e-governance, e-health)	• Modernizacja rybołówstwa i przetwórstwa rybnego • eliminowanie barier rozwoju eksportu • spójny system promocji Polski (atrakcyjność inwestycyjna i turystyczna) • zwiększenie udziału w unijnym rynku usług	• Ograniczanie negatywnych skutków społecznych restrukturyzacji • Poprawa efektywności działania tradycyjnych gałęzi przemysłu • Dostosowanie do wymogów ochrony środowiska • Modernizacja rybołówstwa i przetwórstwa rybnego

CEL GŁÓWNY: PODNIESIENIE POZIOMU I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKA

1. WZROST KONKURENCYJNOŚCI I INNOWACYJNOŚCI GOSPODARKI	2. POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ	3. WZROST ZATRUDNIENIA I PODNIESIENI JEGO JAKOŚCI

CELE (Z OPISU):

- Umacnianie spójności społeczno-gospodarczej kraju

- Dyfuzja rozwoju z ośrodków o większym rozwoju na obszary słabiej rozwinięte

- Zwiększenie atrakcyjności dla inwestorów zewnętrznych

-Podniesienie mobilności społeczeństwa, co przyczyni się do redukowania regionalnych dysproporcji w poziomie bezrobocia

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

- Kształtowanie warunków dla rozwoju inwestycji w infrastrukturę transportową, energetyczną, teleinformatyczną, ochronę środowiska, a także mieszkalnictwo (modernizacja i rozbudowa infrastruktury)

- Zintegrowanie systemu transportowego w układzie gałęziowym i terytorialnym
- Powiązanie gł. ośrodków gospodarczych siecią nowoczesnych korytarzy transportowych:

- Budowa sieci autostrad i dróg ekspresowych

INRASTRUKTURA TRANSPORTOWA
 	
Priorytet: zapewnienie dostępności komunikacyjnej Polski
 	
CEL: Optymalizacja i podniesienie jakości systemu transportowego w kraju
 	
Zmniejszenie uciążliwości transportu dla środowiska
 	
Poprawa bezpieczeństwa drogowego
	- Modernizacja sieci dróg łączących z tym systemem
	• Zapewnienie połączeń z międzynarodową siecią transportową
	• Podniesienie parametrów eksploatacyjnych sieci transportowych
	• Wyprowadzenie transportu poza tereny gęsto zamieszkane (budowa obwodnic)
	• Wspieranie alternatywnych form transportu:
	- Zwiększenie roli transportu publicznego
	  - Poprawa standardu, stanu bezpieczeństwa oraz dostępności (unowocześnienie taboru)
	- Zwiększenie udziału kolei w przewozach pasażerskich i towarowych
	  - Wspomaganie budowy systemu szybkiego transportu kolejowego integrującego metropolie
	  - Likwidacja tzw. „wąskich gardeł“
	  - Stymulowanie przenoszenia ruchu ciężkiego z dróg na kolej
	  - Inwestycje w infrastrukturę transportu intermodalnego
	  - Wdrożenie systemu nowoczesnej łączności kolejowej GSM-R i systemów zarządzania ruchem kolejowym (ERTMS)
	- Powstrzymanie regresu w transporcie morskim i śródlądowym
	  - Realizacja koncepcji autostrad morskich
	  - Wzmocnienie znaczenia portów
	  - Podniesienie udziału wodnego transportu śródlądowego w przewozach ładunków i przewozach turystycznych

INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA Realizacja programu rozwoju budownictwa mieszkaniowego	• zachęty instytucjonalne i finansowe do inwestowania w mieszkalnictwo • efektywne zagospodarowanie przestrzeni i infrastruktury poprzez inwestycje odtworzeniowe i rewitalizacyjne, w tym wykorzystanie obiektów poprzemysłowych • usprawnienie procesu inwestycyjnego poprzez eliminację barier prawno- administracyjnych • wyposażanie terenów w podstawowe media (sieci kanalizacyjne, gazowe i inne) *komplementarność działań względem infrastruktury transportowej*

INFRASTRUKTURA TELEINFORMATYCZNA CEL: zwiększenie dostępności do usług sektora publicznego i biznesowego	• wspieranie przedsięwzięć rozwijających różne modele komunikacji • Zwiększenie dostępności do Internetu (zwł. szerokopasmowego -tworzenie punktów dostępu, także przez administrację rządową i samorządową -pokrycie siecią łączności całego kraju -obniżenie ceny usługi na skutek liberalizacji rynku • Zwiększenie oferty i poprawa jakości usług publicznych • Rozwój i zwiększenie dostępności zasobów informacyjnych administracji w formie elektronicznej • rozwój systemu elektronicznego dostępu do usług medycznych i edukacyjnych informatyzacja systemu zarządzania kryzysowego i policji

INFRASTRUKTURA ENERGETYKI CEL: POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA ENERGETYCZNEGO KRAJU	Priorytetowe zadania: • Poprawa sprawności i jakości wykorzystania głównych krajowych nośników energii (węgla kamiennego i brunatnego) • Rozwijanie innowacyjnych technologii produkcji energii z tych paliw • Dywersyfikacja źródeł energii, w szczególności surowców energetycznych (zwł. gazu i ropy naftowej) Działania w ich ramach: - import gazu ziemnego z nowych kierunków (np. Skandynawia) - Import gazu skroplonego LNG - import ropy (np. z regionu kaspijskiego) - wzrost udziału produkcji energii pierwotnej z odnawialnych źródeł energii - zwiększanie wydobycia gazy krajowego - prowadzenie działań na rzecz wdrożenia technologii gazyfikacji węgla kamiennego i wytwarzania benzyny syntetycznej. - Tworzenie silnych struktur organizacyjnych firm energetycznych zdolnych do konkurencji międzynarodowej - Rozwój systemów przesyłowych i połączeń transgranicznych - Promocja i wsparcie finansowe dla nowych, ekonomicznie efektywnych technologii wytwarzania energii. Budowa infrastruktury niezbędnej do odbioru, przesyłu i magazynowania gazu ziemnego
INFRASTRUKTURA OCHRONY ŚRODOWISKA	Szeroka skala działań inwestycyjnych. Wspieranie przedsięwzięć związanych z zagospodarowywaniem odpadów, -oczyszczaniem ścieków, -zapewnieniem wody pitnej wysokiej jakości, -rekultywacją terenów zdegradowanych, -ochroną powietrza, -ochroną przed hałasem, drganiami i wibracjami Wdrażanie: - działań zmniejszających emisję CO2, SO2, Nox i pyłów pochodzących z sektora komunalno-bytowego oraz przemysłu, - przedsięwz

	termomodernizacyjne Promocja działań, w tym o charakterze prawnym i organizacyjnym: - ochrony przed katastrofami naturalnymi (zwłaszcza powodziami i ich skutkami) - ochrony przed zagrożeniami technologicznymi - zwiększani zasobów leśnych

CEL GŁÓWNY: PODNIESIENIE POZIOMU I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POLSKI: POSZCZEGÓLNYCH OBYWATELI I ICH RODZIN.

1. WZROST KONKURENCYJNOŚCI I INNOWACYJNOŚCI GOSPODARKI	2. POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ	3. WZROST ZATRUDNIENIA I PODNIESIENIE JEGO JAKOŚCI	4. BUDOWA ZINTEGROWANEJ WSPÓLNOTY SPOŁECZNEJ I JEJ BEZPIECZEŃSTWA	5. ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH	6. ROZWÓJ REGIONALNY I PODNIESIENIE SPÓJNOŚCI TERYTORIALNEJ

Wsparcie wzrostu gospodarczego

Zmniejszanie dysproporcji w rozwoju regionalnym

Poprzez: efektywne wykorzystanie zasobów pracy

TWORZENIE WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I ZMNIEJSZANIE OBCIĄŻEŃ PRACODAWCÓW	UPOWSZECHNIENIE ELASTYCZNYCH FORM ZATRUDNIENIA ORAZ WZROST MOBILNOŚCI ZASOBÓW PRACY	INICJATYWY NA RZECZ RÓWNOŚCI SZANS NA RYNKU PRACY	DOSTOSOWANIE OFERTY EDUKACYJNEJ DO POTRZEB RYNKU PRACY
CEL: - zwiększenie zatrudnienia - ograniczenie zasięgu tzw. szarej strefy i przesunięciu części zasobów pracy do legalnego zatrudnienia wzrost mobilności zawodowej	CEL: Promocja elastycznych i alternatywnych form zatrudnienia	• Opracowanie i realizacja długookresowych programów aktywizacji zawodowej • Przywracania na rynek pracy osób pozostających poza nim (w tym zwłaszcza długotrwale bezrobotnych) • Aktywizacja zawodowa osób z grup znajdujących się w trudniejszej sytuacji na rynku pracy, tj. młodzieży-absolwentów, kobiet, osób powyżej 50. roku życia, osób niepełnosprawnych. - większą dostępność oraz wzbogacenie form i metod pośrednictwa pracy - większą dostępność usług poradnictwa zawodowego.	• Działania zmierzające do tego, by szkoły lepiej przygotowywały do pracy we współczesnej gospodarce poprzez: - naukę języków obcych, - uczenie przedsiębiorczości i innowacyjności, - upowszechnianie umiejętności informatycznych, - naukę zarządzania własną karierą - wzrost umiejętności z obszaru przedmiotów ścisłych; • Przywrócenie rangi i jakości edukacji zawodowej (zasadnicze szkoły zawodowe, technika, szkoły policealne) wraz z naciskiem na praktyczną naukę zawodu. Doprowadzenie do uznawalności specjalizacji
• Zwiększenie stabilności otoczenia regulacyjnego • Uproszczenie procedur i obniżenie kosztów zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej • Wdrażanie interaktywnych usług	• Promocja elastycznych i alternatywnych form zatrudnienia • Wdrożenie bardziej racjonalnych rozwiązań prawnych, sprzyjających łatwiejszemu dysponowaniu zasobami pracy w dostosowaniu do sytuacji ekonomicznej pracodawcy i wymagań rynku pracy, a także uwzględniających specyfikę funkcjonowania małych przedsiębiorstw. • Wypracowanie wraz z partnerami społecznymi mechanizmów		

• Wdrażanie interaktywnych usług administracji elektronicznej (e-administracja) • Doradztwo dla osób rozpoczynających działalność • Stworzenie warunków dla większej opłacalności zatrudniania pracowników • Stopniowe obniżanie pozapłacowych kosztów pracy szczególnie w ramach zobowiązań nakładanych na pracodawcę przez system podatkowy i ubezpieczeniowy.	społecznymi mechanizmów przeciwdziałających rozszerzaniu się pracy opłacanej poniżej poziomu wynagrodzenia minimalnego oraz degradacji jakościowej miejsc pracy. • Warunkiem jest zapewnienie powszechnego i taniego dostępu do Internetu • Tworzenie warunków do wzrostu mobilności m.in. poprzez - szersze uczestnictwo pracowników w kształceniu ustawicznym, - zapewnienie sprawnego i wydajnego transportu publicznego - aktywna polityka mieszkaniowa	poradnictwa zawodowego. - inicjatywy na rzecz przekwalifikowania zawodowego. Wzmocnienie udziału sektora ekonomii społecznej w procesie zatrudnienia - realizacja programów wspierania zatrudnienia oraz promocja organizacji pozarządowych jako pracodawców - łączenie zatrudnienia w organizacjach pozarządowych ze wsparciem grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. - realizacja, przy jak najszerszym udziale organizacji pozarządowych, programy zatrudnienia socjalnego i przedsiębiorstw społecznych.	zawodu. Doprowadzenie do uznawalności specjalizacji zawodowej • Rozwijany i upowszechniany system kształcenia na odległość (w formach pozaszkolnych) o odpowiedniej jakości • Działania na rzecz rozwoju uczenia się przez całe życie, zarówno w systemie edukacji (oświaty i szkolnictwa wyższego), jak i poza nim: - zwiększenie dostępności i wzbogacenie ofert instytucji edukacyjnych - stworzenie trwałych mechanizmów podnoszenia kwalifikacji w miejscu prac - opracowanie ogólnokrajowego systemu informacji o możliwościach kształcenia ustawicznego - wprowadzanie zachęt do inwestowania w edukację, tak przez pracowników, jak i pracodawców - stworzenie Krajowych Ram i Systemu Kwalifikacji (zapewni ich uznawalność w kraju i zagranicą) • Usprawnienie systemu prognozowania popytu na pracę
ROZWIJANIE INSTYTUCJI DIALOGU SPOŁECZNEGO I WZMACNIANIE NEGOCJACYJNEGO SYSTEMU STOSUNKÓW MIĘDZY PRACOWNIKAMI I PRACODAWCAMI	POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA I WARUNKÓW PRACY	WZROST EFEKTYWNOŚCI INSTYTUCJONALNEJ OBSŁUGI RYNKU PRACY	PROWADZENIE RACJONALNEJ POLITYKI MIGRACYJNEJ

• Doskonalenia instytucji dialogu społeczn zarówno w wymiarze makrospołecznym, j poziomie funkcjonowania każdej organiza gospodarczej. - zwiększaniu roli partnerstwa - społecznego zapewniającego równowagę na polskim rynku pracy, umacnianiu - pokojowego rozwiązywania konfliktów w stosunkach pracy oraz wdrażaniu - dwukanałowego (tj. związki zawodowe i rady pracownicze) systemu informowania i konsultowania pracowników partnerstwa społecznego	• Działania na rzecz tworzenia przyjazne środowiska pracy - Wsparcie inicjatywy w zakresie skutecznego zapobiegania i ograniczania ryzyka zawodowego w przedsiębiorstwach - rozwój edukacji i szkoleń w dziedzinie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników. - dostosowywanie warunków pracy w Polsce do standardów UE. • Zwiększenia skuteczności publicznych inspekcji pracy.	• Zwiększenie współpracy pomiędzy publicznymi służbami zatrudnienia, służbami społecznymi oraz przedsiębiorcami, • Zwiększenie roli i zadań służb społecznych w aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem. • Wprowadzenie nowego modelu instytucjonalnej obsługi rynku pracy, tak by mogła być ona w szerszym zakresie podejmowana przez podmioty komercyjne, jak i organizacje pozarządowe działające na lokalnych rynkach pracy • Zapewnienie jakości usług przez podnoszenie kwalifikacji kadr	• Opracowanie odpowiednich zasad i warunków dopuszczania cudzoziemców do polskiego rynku pracy na podstawie analizy bilansu migracyjnego. • Przeciwdziałanie powstawaniu na rynku pracy ewentualnych niedoborów kadr specjalistycznych różnych dziedzin • Opracowanie i wdrożenie systemu monitoringu rynku pracy w kontekście mobilności międzynarodowej (utworzenie bazy danych migracyjnych) • Przeciwdziałanie negatywnym skutkom migracji zarobkowej • Budowa instytucji ochrony interesów polskich pracowników za granicą

CEL GŁÓWNY: PODNIESIENIE POZIOMU I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POLSKI: POSZCZEGÓLNYCH OBYWATELI I ICH RODZIN.					
1. WZROST KONKURENCYJNOŚCI I INNOWACYJNOŚCI GOSPODARKI	**2. POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ**	**3. WZROST ZATRUDNIENIA I PODNIESIENIE JEGO JAKOŚCI**	**4. BUDOWA ZINTEGROWANEJ WSPÓLNOTY SPOŁECZNEJ I JEJ BEZPIECZEŃSTWA**	**5. ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH**	**6. ROZWÓJ REGIONALNY I PODNIESIENIE SPÓJNOŚCI TERYTORIALNEJ**
Wzmocnienie wspólnoty i jej zaufania do władzy publicznej					
ZINTEGROWANA WSPÓLNOTA			BEZPIECZEŃSTWO WEWNĘTRZNE I PORZĄDEK PUBLICZNY		

BUDOWA ZASŁUGUJĄCEJ NA SPOŁECZNE ZAUFANIE, SPRAWNEJ WŁADZY PUBLICZNEJ ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE KORUPCJI administracja służąca państwu i społeczeństwu musi być otwarta, przejrzysta, nastawiona na dialog, sprawna i zdolna do adaptacji	WSPIERANIE SAMOORGANIZACJI SPOŁECZNOŚCI LOKALNYCH budowanie zintegrowanych i obywatelsko świadomych wspólnot przede wszystkim na poziomie lokalnym	PROMOCJA POLITYKI INTEGRACJI SPOŁECZNEJ, W TYM PRORODZINNEJ, ZWŁASZCZA W ZAKRESIE FUNKCJI EKONOMICZNYCH, OPIEKUŃCZYCH I WYCHOWAWCZYCH CEL: wzrost stabilności rodzin, zwiększenie dzietności, ograniczenie zjawisk niepożądanych, takich jak dziedziczenie biedy i wykluczenia społecznego,	ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO I POCZUCIA BEZPIECZEŃSTWA	BEZPIECZEŃSTWO WEWNĘTRZNE I PORZĄDEK PUBLICZNY zapobieganie i zmniejszanie przestępczości, w tym gosp., zagrożenia terrorystycznego, zapobiegania i łagodzenia skutków katastrof naturalnych, technologicznych i spowodowanych działalnością człowieka
• Zwiększenie skuteczności: - skoordynowane działania upraszczające procedury administracyjne i wzmacniające potencjał kadrowy - modernizacja techniczna i technologiczna sektora publicznego - delegowanie części zadań partnerom społecznym • Wzmocnienie i przeprowadzenie reform funkcjonalnych (w tym uproszczenie procedur) także w wymiarze sprawiedliwości i prokuraturze • Poprawie jakości funkcjonowania prokuratury, sądownictwa, więziennictwa oraz innych instytucji porządku publicznego	• Wspieranie inicjatyw lokalnych w szerokim zakresie • Kształtowanie infrastruktury obywatelskiej takiej, jak np. centra wolontariatu, dostęp do bezpłatnego poradnictwa obywatelskiego i informacji oraz miejsca, gdzie inkubować się mogą inicjatywy obywatelskie. • Tworzenie warunków do rozwoju mechanizmów włączających obywateli do współdecydowania o swojej wspólnocie, tj.: konsultacje społeczne, lokalne inicjatywy uchwałodawcze, demokratyczna debata publiczna, referenda i inne. • Rozwijane będą lokalne sieci komunikacji społecznej (prasa lokalna, lokalne strony internetowe i in.).	• Systemowe wsparcie rodzin, szczególnie w pierwszych latach wychowywania dzieci, obejmujące działania w obszarach: zdrowia, bytu, edukacji i wychowania, a także wspieranie łączenia rodzicielstwa i pracy zawodowej • Program wsparcia niezamożnych rodzin w zaspokajaniu ich potrzeb mieszkaniowych • Integracja i aktywizacja społeczna, (rozwój instytucji zatrudnienia socjalnego, spółdzielczości socjalnej, budownictwa socjalnego, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych) • Zaangażowanie środowisk lokalnych dzięki rozbudowie i kształtowaniu dobrej jakości służb społecznych, a także rozwój sektora organizacji pozarządowych • Zbudowanie kompleksowego systemu opiekuńczego, aktywizującego i integrującego osoby starsze w środowiskach lokalnych oraz rozwój opieki długoterminowej i paliatywno-	• Całościowe i zintegrowane cywilno-wojskowe podejście do rozwiązywania konfliktów (konfliktów lokalnych, terroryzm międzynarodowy) • Przygotowanie systemu bezpieczeństwa narodowego do skutecznego reagowania na możliwe wyzwania i zagrożenia (o charakterze pozamilitarnym – bezpieczeństwo energetyczne, informacyjne, ekologiczne) • Wywiązywanie się ze zobowiązań wynikających z uczestnictwa w NATO i UE oraz aktywność w ramach Europejskiej Polityki Sąsiedztwa UE • Przystąpienie Polski do obszaru Schengen i związane z tym wypełnienie standardów Schengen	• Poprawa infrastruktury bezpieczeństwa wewnętrznego, usprawnienia funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, policji, systemu informowania o zagrożeniach oraz przygotowanie odpowiednich kadr. • Działania prewencyjne zapewniające poprawę przestrzegania przepisów o bezpieczeństwie ruchu drogowego, zapobiegające wystąpieniom awarii technicznych • Działania wspierające system ratownictwa i bezpieczeństwo ratowników • Zakończenie prac nad systemem bezpieczeństwa, w tym reagowania kryzysowego • Poprawa bezpieczeństwa lokalnego • Współpraca międzynarodowa, w tym z krajami sąsiadującymi • Inicjatyw edukacyjnych w zakresie obronnego przygotowania społeczeństwa i rozpowszechniania wiedzy na temat postępowania w sytuacjach

		hospicyjnej.		kryzysowych.

CEL GŁÓWNY: PODNIESIENIE POZIOMU I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POLSKI: POSZCZEGÓLNYCH OBYWATELI I ICH RODZIN.					
1. WZROST KONKURENCYJNOŚCI I INNOWACYJNOŚCI GOSPODARKI	**2. POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ**	**3. WZROST ZATRUDNIENIA I PODNIESIENIE JEGO JAKOŚCI**	**4. BUDOWA ZINTEGROWANEJ WSPÓLNOTY SPOŁECZNEJ I JEJ BEZPIECZEŃSTWA**	**5. ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH**	**6. ROZWÓJ REGIONALNY I PODNIESIENIE SPÓJNOŚCI TERYTORIALNEJ**

Zmniejszenie różnic („przepaści cywilizacyjnej“) w poziomie rozwoju i życia między miastem a wsią Stworzenie z terenów wiejskich prawdziwej alternatywy dla życia i pracy w mieście (konkurencyjność wsi) Zrównoważony rozwój wsi			
ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I AKTYWNOŚCI POZAROLNICZEJ	WZROST KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARSTW ROLNYCH Dostosowanie gospodarstw do wymogów wspólnotowych Poprawa ich konkurencyjności i efektywności	ROZWÓJ I POPRAWA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ NA OBSZARACH WIEJSKICH Podniesienie standardu życia i gospodarowania, zwiększenie efektywności gospodarstw	WZROST JAKOŚCI KAPITAŁU LUDZKIEGO ORAZ AKTYWIZACJA ZAWODOWA MIESZKAŃCÓW WSI
• Wsparcie rozwoju pozarolniczej aktywności gospodarczej na wsi - W tym poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy odpowiedniej dbałości o walory przyrodnicze • Wspieranie modernizacji przetwórstwa rolno – spożywczego, sprzyjających poprawie konkurencyjności sektora rolnego i leśnego oraz handlu hurtowego artykułami rolnymi.	• Techniczna i organizacyjna modernizacja gospodarstw rolnych, • Inwestycje w nowe technologie, wysokowydajny sprzęt, • Budowa urządzeń melioracyjnych nawadniających i odwadniających, wpływających na rezultaty produkcji rolnej. • Wsparcie rozwoju tzw. integrowanej produkcji, stanowiącej podstawę gospodarowania w krajach UE • Ukierunkowanie wsparcia na młodych rolników, co może wpłynąć na poprawę konkurencyjności rolnictwa. • Umożliwienie rolnikom realizacji projektów związanych z produkcją biopaliw i biokomponentów • Doradztwo w kierunku poprawy efektywności gospodarstw	Wsparcie projektów infrastrukturalnych na terenach wiejskich (realizowanych zarówno przez rolników jak i JST) w zakresie: - zaopatrzenia w wodę i gospodarki ściekowej, tworzenia systemu zbioru, - segregacji, wywozu i utylizacji odpadów komunalnych, rozwoju lokalnej - infrastruktury dostępu do Internetu, elektryfikacji i reelektryfikacji wsi oraz - infrastruktury transportowej	• Realizacja projektów w zakresie: - tworzenia nowych miejsc pracy, - kształcenia ustawicznego i zawodowego osób pracujących w rolnictwie i poza nim, - szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe mieszkańców obszarów wiejskich oraz • Aktywizacja społeczności lokalnych • Programy na rzecz wdrażania lokalnych strategii rozwoju, promocji obszarów wiejskich itp. • Rozwój szans dzieci i młodzieży wiejskiej z terenów zaniedbanych pod względem społecznym i ekonomicznym, zwłaszcza z obszarów popegeerowskich • Przeciwdziałanie międzypokoleniowej transmisji negatywnych tendencji socjalnych: - Podniesienie jakości kształcenia - Zachęty dla nauczycieli podejmujących pracę w szkołach na obszarach wiejskich - Utrzymanie szkolnictwa średniego rolniczego

CEL GŁÓWNY: PODNIESIENIE POZIOMU I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POLSKI: POSZCZEGÓLNYCH OBYWATELI I ICH RODZIN.					
1. WZROST KONKURENCYJNOŚCI I INNOWACYJNOŚCI GOSPODARKI	**2. POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ**	**3. WZROST ZATRUDNIENIA I PODNIESIENIE JEGO JAKOŚCI**	**4. BUDOWA ZINTEGROWANEJ WSPÓLNOTY SPOŁECZNEJ I JEJ BEZPIECZEŃSTWA**	**5. ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH**	**6. ROZWÓJ REGIONALNY I PODNIESIENIE SPÓJNOŚCI TERYTORIALNEJ**
Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności wszystkich regionów w taki sposób, aby sprzyjać spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej oraz dążyć do wyrównywania szans rozwojowych województw, przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju Kluczowe zadanie: Wykorzystanie rozwoju ośrodków miejskich, wzmocnienie ich związków z otoczeniem i rozprzestrzenianie wzrostu gospodarczego na tereny przylegające Zwiększanie roli samorządów terytorialnych w inwestowaniu w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz w gospodarczy rozwój regionów i wykorzystanie potencjału lokalnego dzięki decentralizacji procesów rozwojowych i idącej za tym decentralizacji finansów publicznych					

PODNIESIENIE KONKURENCYJNOŚCI POLSKICH REGIONÓW CEL: poprawa konkurencyjności przy wykorzystaniu potencjałów poszczególnych regionów	WYRÓWNANIE SZANS ROZWOJOWYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH
Atrakcyjność inwestycyjna, innowacyjność, infrastruktura, dostosowanie edukacji do potrzeb rynku • Wspieranie rozbudowy infrastruktury decydującej o konkurencyjności polskiej gospodarki i poszczególnych regionów (w szczególności transportowej w relacjach miasto-wieś, transportu zbiorowego, infrastruktury portowej) • Odbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej i społecznej; • Wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego jako istotnego potencjału rozwojowego; • Wsparcie dla ochrony i poprawy stanu materialnego dziedzictwa kulturowego oraz rozwoju inwestycji kultury regionów; • Wspieranie rozwoju infrastruktury naukowo-badawczej i edukacyjnej oraz działalności badawczo-rozwojowej jednostek naukowych i przedsiębiorstw, a także rozwoju instytucji otoczenia przedsiębiorstw zajmujących się transferem nowoczesnych technologii do gospodarki. • Wspieranie rozwoju instytucji szkoleniowych oraz innych, działających na rzecz poprawy jakości kapitału ludzkiego, wspieranie kształcenia ustawicznego w regionach, • Upowszechnianie doradztwa dla przedsiębiorców. • Powiązanie szkolnictwa wyższego z regionalną gospodarką i rynkiem pracy, tak aby programy edukacyjne i badawcze były bezpośrednio powiązane z oczekiwaniami regionalnych przedsiębiorstw i uwarunkowaniami na regionalnych rynkach pracy • upowszechniania dostępu do usług elektronicznych (w administracji oraz komercyjnych) • stymulowanie rozwoju tzw. „gron przemysłowych“	Działania na rzecz regionów słabiej rozwiniętych gospodarczo/wymagających pomocy państwa: • Wspieranie rozwoju szeroko rozumianej infrastruktury (podstawowej, infrastruktury niezbędnej dla rozwoju i restrukturyzacji obszarów rolniczych, ochrony zdrowia, turystycznej czy regionalnych zasobów kultury); • Wspieranie procesów modernizacyjnych i drobnej przedsiębiorczości, w tym usług; • Wspieranie działań wykorzystujących specyficzne uwarunkowania rozwoju regionów np. turystyczno-krajobrazowe, klimatyczne, wodne, itp.; • Wspieranie rozwoju sieci osadniczej i miejskiej, wzmacnianie procesu odbudowy gospodarczego potencjału małych miast i miasteczek, opartego na endogenicznych walorach tych ośrodków; • Wspieranie rozwoju mieszkalnictwa; sprzyjać to będzie rozwojowi miast oraz poprawie sytuacji na rynku pracy poprzez zatrudnienie osób bezrobotnych i osób o relatywnie niskich kwalifikacjach przy pracach budowlanych; • Wspieranie samorządów i organizacji pozarządowych w działaniach angażujących społeczności lokalne i instytucje rozwoju lokalnego do podejmowania inicjatyw na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego. Odrębnym zadaniem SRK jest wspieranie najsłabiej rozwiniętych województw Polski Wschodniej (województwa: lubelskie, podkarpackie, podlaskie, warmińsko-

	mazurskie oraz świętokrzyskie)

DŁUGOOKRESOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE

Poniżej zamieszczony jest syntetyczny diagram prezentujący dwa dokumenty strategiczne o charakterze długookresowym: raport „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe” i „Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”. Raport „Polska 2030” wyznaczył podstawową linię myślenia strategicznego o rozwoju kraju wskazując na kluczowe obszary strategiczne i definiując w nich wyzwania rozwojowe. W odniesieniu do tego dokumentu rozwijane są zarówno szczegółowe strategie średniookresowe, jak i Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2030 r. Dokumentów składających się na DSRK 2030 nie prezentujemy w tym miejscu odrębnie. Są one ciągle jeszcze w fazie przygotowania. Zostały jednak przez nas wykorzystane w kluczowej tabeli analitycznej prezentującej układ zadań strategicznych państwa.

SCHEMAT 9. CELE DŁUGOOKRESOWE – *POLSKA 2030* I *KPZK 2030*

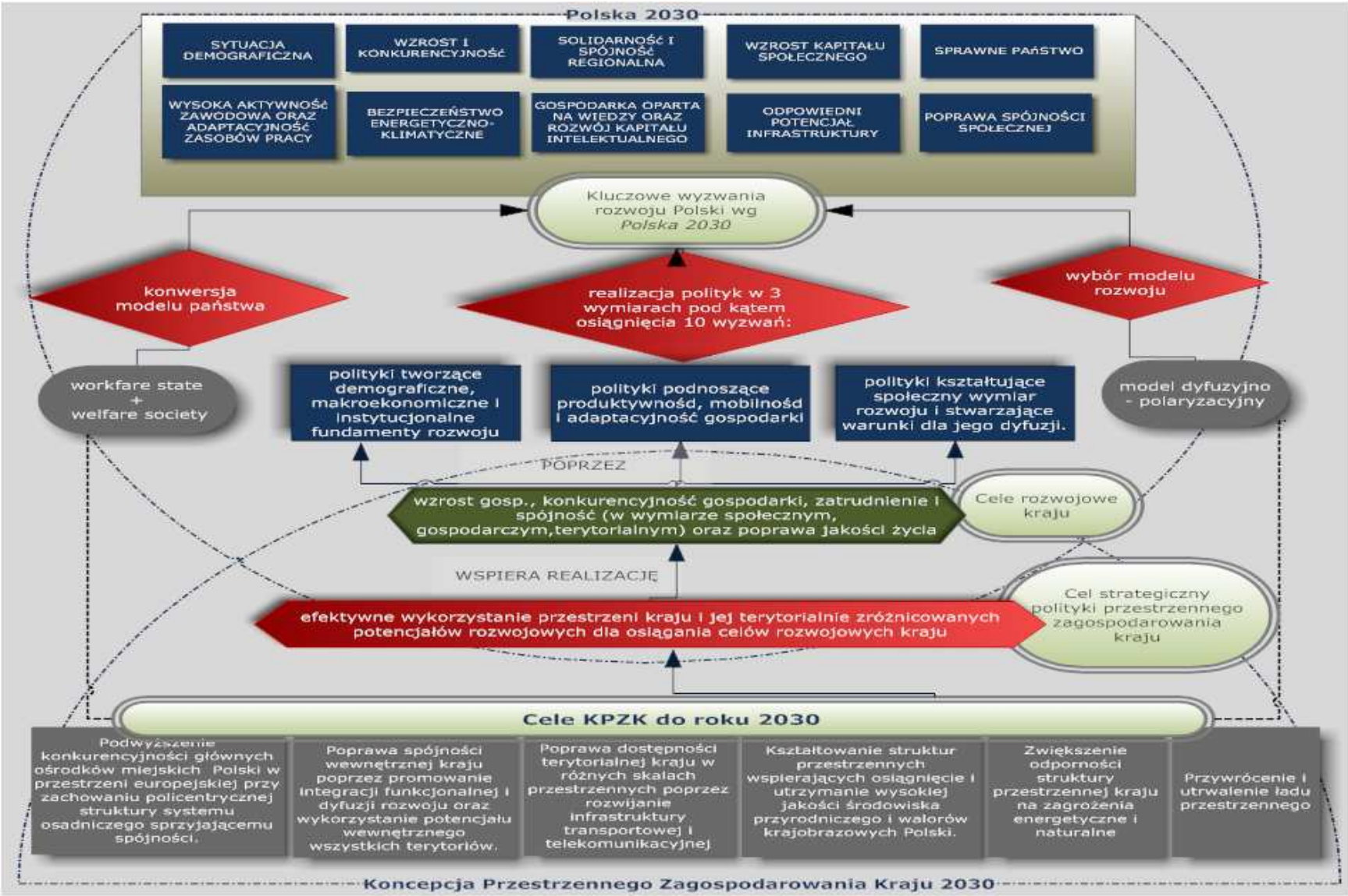
Polska 2030
SYTUACJA DEMOGRAFICZNA
WZROST I KONKURENCYJNOŚĆ
SOLIDARNOŚĆ I SPÓJNOŚĆ REGIONALNA
WZROST KAPITAŁU SPOŁECZNEGO
SPRAWNE PAŃSTWO
WYSOKA AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA ORAZ ADAPTACYJNOŚĆ ZASOBÓW PRACY
BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNO-KLIMATYCZNE
GOSPODARKA OPARTA NA WIEDZY ORAZ ROZWÓJ KAPITAŁU INTELEKTUALNEGO
ODPOWIEDNI POTENCJAŁ INFRASTRUKTURY
POPRAWA SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ
Kluczowe wyzwania rozwoju Polski wg Polska 2030
konwersja modelu państwa
realizacja polityk w 3 wymiarach pod kątem osiągnięcia 10 wyzwań:
wybór modelu rozwoju
workfare state + welfare society
polityki tworzące demograficzne, makroekonomiczne i instytucjonalne fundamenty rozwoju
polityki podnoszące produktywnośd, mobilnośd i adaptacyjność gospodarki
polityki kształtujące społeczny wymiar rozwoju i stwarzające warunki dla jego dyfuzji.
model dyfuzyjno - polaryzacyjny
POPRZEZ
wzrost gosp., konkurencyjność gospodarki, zatrudnienie i spójność (w wymiarze społecznym, gospodarczym,terytorialnym) oraz poprawa jakości życia
Cele rozwojowe kraju
WSPIERA REALIZACJĘ
efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwojowych kraju
Cel strategiczny polityki przestrzennego zagospodarowania kraju
Cele KPZK do roku 2030
Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającemu spójności.
Poprawa spójności wewnętrznej kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej i dyfuzji rozwoju oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.
Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej
Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.
Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia energetyczne i naturalne
Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

ZAŁĄCZNIK 2. ANALIZA INNYCH DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH POD KĄTEM STRATEGICZNYCH ZADAŃ PAŃSTWA

W niniejszym załączniku zestawiamy wyniki analizy wielu szczególnych dokumentów strategicznych pod kątem identyfikacji zadań strategicznych państwa. Podsumowane zostały dobre i złe praktyki zidentyfikowane w tych dokumentach.

Ocena zadań strategicznych w dokumentach – uwagi ogólne:

1. W dokumentach strategicznych – obecnie obowiązujących oraz tych opracowywanych – nie są wyraźnie wyodrębniane zadania strategiczne państwa, zgodnie z przyjętymi powyżej kryteriami.
2. W obecnie obowiązujących strategiach, jak zostało wskazane wyżej, nie jest w ogóle wyodrębniana wprost kategoria zadań strategicznych, niemniej jednak możliwe jest wyekstrahowanie z zapisów zadań, które spełniają przynajmniej część kryteriów sformułowanych dla zadań strategicznych państwa. Analiza treści dokumentów prowadzi do wyodrębnienia kilku najczęściej pojawiających się sytuacji:

   a. Zadania państwa są sformułowane wprost wraz ze wskazaniem na ich ważność np. *Inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia* jako zadania kluczowe „w procesie podnoszenia standardów życia obywateli" wspierające bezpośrednio realizację celu *Poprawa efektywności funkcjonowania systemu ochrony zdrowia* [SROZ s.47] W tym przypadku jednak nie jest wskazane jaki podmiot i na jakim szczeblu (w przypadku administracji publicznej) jest odpowiedzialny za jego realizację, a także nie wskazuje się na źródło finansowania, horyzont realizacji zadania i brak jest powiązania ze wskaźnikami pozwalającymi ocenić stopień realizacji założeń.

   b. Zadania są przedstawione w formie niehierarchicznej, opisowej, jak w niewielkim fragmencie przytoczonym poniżej i możliwe są jedynie przypuszczenia w odniesieniu do ich relacji na podstawie logicznego wnioskowania:

      Ograniczone mechanizmy regulacyjne racjonalizujące popyt pacjentów na świadczenia zdrowotne, mogą mieć charakter dopłat za niektóre usługi

zdrowotne. Uporządkowania wymagają relacje pomiędzy podmiotami publicznymi i prywatnymi. Służyć temu mogą rozwiązania prawne, wprowadzające m.in. zasady partnerstwa publiczno-prywatnego. Uruchomieniu i wykorzystaniu tych regulacji w ochronie zdrowia sprzyjać będzie opracowanie strategii, zarówno na poziomie centralnym (Ministerstwa Zdrowia), jak i lokalnym (władze i administracja samorządowa) i zakładów opieki zdrowotnej. Procesy zmian i ich efekty powinny podlegać systematycznemu monitorowaniu i ocenie.

c. Wyodrębnia się pulę zadań, które umożliwią "koncentrację działań na kilku wybranych celach strategicznych, w których kompetencje ma Rząd RP" [Strategia Rozwoju Turystyki] wyróżniając je tym samym z puli zadań realizowanych przez wszystkie podmioty zaangażowane w działania w danym sektorze/obszarze

   i. Przykładem jest Strategia Rozwoju Turystyki, w której wskazuje się na Międzyresortowy Zespół ds. koordynacji zadań Rządu zawartych w Strategii Rozwoju Turystyki na lata 2007-2013. Jednakże opis kompetencji zespołu „inicjowanie, opiniowanie i rekomendowanie" [por. Dokładny opis w tabeli poniżej] wskazuje raczej na rolę doradczą niż na jego kompetencje jako kluczowego organu zarządzającego i realizującego działania przewidziane w ramach zadań strategicznych.

d. W zintegrowanych strategiach rozwoju widoczne jest dążenie do nadania celom klarownej struktury hierarchicznej, nie zawsze jest jednak jasne, jakie działania powinny zostać podjęte przez państwo w celu ich realizacji. Z analizy zapisów strategii w niektórych przypadkach jest możliwe wyekstrahowanie działań, które zamierza podjąć bezpośrednio państwo, opierając wnioskowanie np. na zakresie kompetencji państwa (przykładowo, zmiany w systemie edukacji czy opodatkowania przedsiębiorców są domeną państwa).

e. W części jednak, zapisy mają charakter ogólny i nie wskazują bezpośrednio zadań, a raczej ich efekt czy „kierunek" zgodnie z konwencją przyjętą w dokumentach.

3. Cele o charakterze strategicznym mogą być formułowane jako rezultat działań różnych kategorii podmiotów, ale dla każdego z celów tego rzędu powinien być sprecyzowany komponent realizowany przez państwo (strategiczne zadania realizowane przez państwo).

4. Z kolei w przygotowywanych obecnie strategiach nie uwzględnia się w strukturze dokumentów wyróżnienia zadań strategicznych, także nie wyodrębnia się jednoznacznie działań, które będą leżeć w gestii państwa (zadań państwa) dla osiągnięcia zaplanowanych rezultatów/celów.

5. W dokumentach przygotowywanych precyzowane są cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań, jednakże:

   a. nie jest precyzowany podmiot odpowiedzialny za ich realizację jak to miejsce w poniższym przykładzie:

      Promowanie i wspieranie rozwoju wolontariatu

      Wyznaczanie standardów digitalizacyjnych

      *[*kierunki działań dla celów op. 3 i 5 celu strategicznego Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego SRKS]

   b. bądź zakładany rezultat jest efektem działania kilku różnych aktorów, przykładowo:

      Rozwój sieci współpracy między środowiskami kultury, nauki i biznesu [kierunek działania dla celu operacyjnego 2.4. w SRKS]

   c. Bądź niejasne sformułowanie nie pozwala tego stwierdzić:

      Udostępnianie treści i ochrona własności intelektualnej

      *[*kierunki działań dla celu op. 4 celu strategicznego Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego SRKS]

Dobre praktyki:

1. Dążenie do prezentowania hierarchicznej struktury, w której wskazano cel główny, cele strategiczne i planowane konkretne działania;

2. Wskazywanie listy działań, które zostaną podjęte wraz z powiązaniem ich z celem, do którego mają prowadzić;

3. Przypisanie do każdego działania podmiotów zaangażowanych i odpowiedzialnych za ich realizację;

4. Wskazanie wachlarza możliwych źródeł finansowania działań z uwzględnieniem źródeł krajowych i źródeł środków unijnych;

5. Dla każdego działania wskazanie zmian instytucjonalno – prawnych, instytucji współpracujących, źródeł finansowania oraz zakładanych ram czasowych;

6. Próba wyodrębnienia zadań, które umożliwią "koncentrację działań na kilku wybranych celach strategicznych w których kompetencje ma Rząd RP";

7. Wskazanie zadań leżących w kompetencjach państwa, wyróżniając je puli zadań realizowanych przez wszystkie podmioty zaangażowane w działania (por. strategia rozwoju turystyki);

8. Położenie nacisku na współpracę międzyresortową koordynowaną przez ministra właściwego dla realizacji pewnej puli zadań, co pozwala usprawnić zarządzanie i podnieść skuteczność realizowanych zadań;

9. Opracowanie analizy SWOT dla każdego z priorytetowych obszarów jest dobrą praktyką pozwalającą precyzyjniej określić charakter działań, które powinny zostać podjęte i ich hierarchię niż to ma miejsce w sytuacji analizowania ogólnie sytuacji całego sektora.

WAŻNIEJSZE SŁABOŚCI W ODNIESIENIU DO ZAPISÓW I SFORMUŁOWANIA ZADAŃ

Słabe strony ogólnie:

1. Nie został klarownie wyróżniony wachlarz zadań o charakterze strategicznym, które powinny zostać zrealizowane przez państwo w poszczególnych obszarach;
2. Strategie nie operują sformułowaniem *zadania strategiczne państwa* w rozumieniu bliskim temu, jakie wskazano powyżej i nie wyróżniają takich zadań w ramach przyjętej struktury;
3. Brak portfela wskaźników umożliwiających monitorowanie stopnia realizacji założonych celów i skuteczności podejmowanych działań;
4. Trudności w ocenie skuteczności i trafności zaplanowanych działań wzmacnia niejednolity i nie zawsze właściwy sposób sformułowania celów np. 1-szy cel strategiczny SRT brzmi następująco: *Tworzenie i wyrównywanie szans rozwoju, samorealizacji młodego pokolenia*;
5. Część celów także w innych strategiach sformułowanych jest w kategoriach procesów, np. z użyciem słów: *stwarzanie szans, przeciwdziałanie czy rozwijanie*, co utrudnia ich operacjonalizację, uniemożliwia pomiar efektów itp.;
6. W niektórych przypadkach, ze względu na realizację różnych programów uwzględnionych w strategii przez różne resorty, środki finansowe, które zostaną przeznaczone na realizację działań nie są znane precyzyjnie, a są szacowane. Zaplanowane działania w dużej części jednak nie mają precyzyjnie określonych środków na realizację i nie są powiązane z konkretnymi źródłami finansowania;
7. W niewielkim stopniu zwraca się uwagę na sytuację, w której pewne obszary są domeną więcej niż jednej strategii. Sporadycznie zaledwie pojawiają się zapisy wskazujące na komplementarność działań w ramach różnych strategii i możliwość wzajemnego wzmacniania działań, a co niezwykle ważne także wzajemnego warunkowania się tych działań i możliwości zrealizowania celów. Szczególnie warto podkreślić w odwołaniu do takich obszarów konieczność wskazania podziału kompetencji pomiędzy poszczególne podmioty zaangażowane w działania oraz odpowiedzialne za ich całościową realizację, a

także mechanizmy koordynacji, finansowania, monitorowania i rozliczania efektów działań.

Słabości w odniesieniu do zapisów i sformułowania zadań:

1. Sformułowanie zadań ogólnie jako "*inicjowanie, opiniowanie i rekomendowanie*" kierunków zmian/działań/projektów nie określa wprost zestawu zadań strategicznych, które powinny zostać zrealizowane, aby osiągnąć zaplanowane cele;
2. Podobnie nie czyni tego lista zagadnień tematycznych, ponieważ nie precyzuje charakteru zakładanej zmiany czy rodzaju aktywności, wskazując np. sformułowania takie jak:
   - *zagadnienia dotyczące nowych technologii i innowacyjności w turystyce*
   - *standardy świadczenia usług w celu skutecznej ochrony praw konsumenta na rynku usług turystycznych;*
3. Sposób zapisu tych obszarów ma również niejednolity charakter – raz, jak wspomniano powyżej, wskazuje się na zagadnienia, które będą leżeć w obrębie zainteresowania, innym razem działania np.:

   wykorzystywanie i upowszechnianie możliwości Polski wynikających z członkostwa w organizacjach międzynarodowych, umowach dwustronnych i wielostronnych do współpracy na rzecz turystyki oraz propagowanie międzyregionalnych przedsięwzięć o charakterze turystycznym i znaczeniu ogólnokrajowym i międzynarodowym;
4. Część z przedstawionych celów, ale i działań nie ma przypisanych podmiotów, które są zobowiązane do ich realizacji. Z części działań możliwe jest jedynie wyabstrahowanie działań leżących w gestii państwa na szczeblu centralnym, jak np. modyfikacja regulacji prawnych pod kątem lepszego dopasowania do specyfiki sektora turystycznego z opisu:

   działanie przewiduje dokonanie oceny wpływu regulacji prawnych na funkcjonowanie przedsiębiorstw turystycznych. Przeprowadzana modyfikacja będzie uwzględniać specyfikę sektora w tym m.in. potrzebę uwzględnienia problemu sezonowości w turystyce [Działanie I.4.2: Poprawa warunków funkcjonowania przedsiębiorstw turystycznych]
5. W zdecydowanej większości zadania, jeśli są wyszczególnione, nie mają przypisanych wag, tzn. nie są zhierarchizowane. Tym samym nie jest możliwe wprost wyłowienie zadań o charakterze strategicznym z tego wachlarza;

6. Forma zapisu nie jest jednolita – zarówno cele różnych poziomów, jak i działania są zapisywane w różnych konwencjach w jednym dokumencie: stanu docelowego, zakładanej zmiany, działania/procesu;
7. Sformułowania, nawet jeśli logicznie są poprawne, bywają niejednoznaczne i nieprecyzyjne, dotyczy to zwłaszcza sytuacji, w których pisze się o *tworzeniu warunków*, *wspieraniu*, *wzmacnianiu* itd., gdyż nie jest klarowne jakie działania w istocie się za tym kryją.

TABELA 5. EGZEMPLIFIKACJA ZAPISÓW OBOWIĄZUJĄCYCH STRATEGII WSKAZUJĄCYCH NA ZADANIA

CELE, DO REALIZACJI KTÓRYCH MAJĄ PROWADZIĆ OKREŚLONE ZADANIA/ DZIAŁANIA:	WYBRANE FRAGMENTY ZAPISÓW STRATEGII WSKAZUJĄCE NA ZADANIA:	UWAGI DO SFORMUŁOWAŃ:
Cel nadrzędny: Poprawa zdrowia społeczeństwa polskiego jako czynnika rozwoju społeczno – gospodarczego kraju. **CEL STRATEGICZNY 1** Zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa **Cel operacyjny 1.1** **Rozwój systemu** ratownictwa medycznego **CEL STRATEGICZNY** 2. Poprawa efektywności funkcjonowania systemu ochrony zdrowia**.** **Cel operacyjny 2.2** Redukcja niedoborów informacyjnych w zakresie kształtowania polityki zdrowotnej **Pozostałe cele strategiczne:** 3. Dostosowanie opieki zdrowotnej do dynamiki długookresowych trendów	**Działania dla 1.1:** 1. Skrócenie czasu od wezwania alarmowego do przybycia zespołu ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia. 2. Zintegrowanie dysponowania służb ratownictwa medycznego z innymi służbami – Państwową Strażą Pożarną i Policją. 3. Zintegrowanie dysponowania służb ratownictwa medycznego z innymi specjalnościami medycznymi. 4. Usprawnienie funkcjonowania systemu Śmigłowcowej Służby Ratownictwa Medycznego. 5. Rozwój mechanizmów skutecznej edukacji personelu w dziedzinie medycyny ratunkowej. 6. Stworzenie powszechnego niezależnego systemu monitorowania funkcjonowania systemu ratownictwa medycznego. **Działania dla 2.2:** 1. Rozwój systemu informacji medycznej w celu analizy zapotrzebowania na realizowane świadczenia zdrowotne (m.in. tworzenie centralnych baz danych, informatyzacja procesów rejestracji podmiotów ochrony zdrowia); 2. Upowszechnienie dostępu społeczeństwa do informacji o zdrowiu oraz możliwości korzystania ze świadczeń zdrowotnych (budowanie baz wiedzy o zdrowiu oraz utworzenie centralnego portalu informacyjnego ochrony	Zadania strategiczne państwa niesformułowane wprost w dokumencie i nie są uwzględnione w strukturze dokumentu W ramach celu strategicznego pierwszego – zwiększenia bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa - można wskazać jako zadanie strategiczne np.: **wdrożenie systemu Zintegrowanego Ratownictwa Medycznego**. Wiązka działań, które zintegrowane byłyby w ramach zadania strategicznego obejmowałaby działania o różnym charakterze zorientowane na realizację zadania np.: legislacyjne w zakresie ustawy o ratownictwie medycznym o charakterze inwestycyjnym - zakup 19 śmigłowców Na podstawie tekstu Strategii można wyekstrahować inne zadanie o dużym stopniu ważności: **informatyzacja systemów informacyjnych w obszarze ochrony zdrowia, ujednolicenie sposobu ich prowadzenia oraz wzajemna ich integracja** Z kolei propozycją zadania strategicznego w ramach tej strategii (i wszystkich jej celów) jest: **Opracowanie i wdrożenie programu ochrony zdrowia dzieci i młodzieży** - jako kompleksowe i wielopłaszczyznowe działanie na różnych szczeblach hierarchii struktur państwowych, jak i w wymiarze horyzontalnym – międzysektorowo. Realizacja

demograficznych 4. Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa polskiego w stopniu zmniejszającym dystans istniejący pomiędzy Polską i średnim poziomem stanu zdrowia w Unii Europejskiej	zdrowia, umożliwiającego dostęp społeczeństwa m.in. do danych o systemie ochrony zdrowia, aktów prawnych, danych statystycznych, informacji dotyczących profilaktyki, edukacji i promocji zdrowia). 3. Zaprojektowanie i wdrożenie systemu informacyjnego wspomagającego zarządzanie dla szpitali i jednostek ochrony zdrowia. 4. Rozwój systemu informacyjnego w zakresie ordynacji i konsumpcji leków.	zadania przyczyni się do osiągnięcia wszystkich celów strategicznych Strategii Rozwoju Zdrowia oraz puli celów z innych strategii np. Państwo dla Młodzieży czy Strategii Rozwoju Edukacji

Cel nadrzędny:

tworzenie warunków prawnych, instytucjonalnych, finansowych i kadrowych rozwoju turystyki, sprzyjających rozwojowi społeczno - gospodarczemu Polski oraz podniesienie konkurencyjności regionów i kraju, przy jednoczesnym zachowaniu walorów kulturowych i przyrodniczych.

Do **wiodących celów** rozwoju turystyki zalicza się:

a) Wzrost znaczenia ekonomicznego turystyki w rozwoju gospodarczym kraju;

b) Wzrost jakości środowiska i życia mieszkańców;

c) Współpraca oraz integracja na rzecz turystyki i jej otoczenia w wymiarze społecznym, przestrzennym i ekonomicznym

Do **ZADAŃ ZESPOŁU** [realizowanych przez Międzyresortowy Zespół ds. koordynacji zadań Rządu zawartych w Strategii rozwoju turystyki na lata 2007-2013 – przyp. Autorów] będzie należeć inicjowanie, opiniowanie i rekomendowanie:

a) propozycji rozwiązań legislacyjnych w zakresie obowiązujących regulacji prawnych mających wpływ na rozwój turystyki

b) kierunków działań zmierzających do wzmocnienia konkurencyjności polskiego produktu turystycznego

c) działań dotyczących wzmocnienia współpracy w zakresie promocji turystycznej Polski i kształtowania jej wizerunku jako kraju atrakcyjnego turystycznie

d) kierunków promowania inwestycji turystycznych

e) kierunków zmian w zakresie standardów kształcenia w turystyce pod katem potrzeb rynku

f) projektów działań na rzecz zwiększenia udziału Polaków w turystyce krajowej, w szczególności na rzecz wzrostu dostępności usług dla dzieci i młodzieży, osób niepełnosprawnych, osób starszych oraz rodzin

g) kierunków zmian związanych z dostępnością transportową do miejsc atrakcyjnych turystycznie

Ujęcie tematyczne zadań zespołu międzyresortowego:

- standardy i normy jakościowe w turystyce, gastronomii, hotelarstwie, transporcie, uzdrowiskach w Polsce w odniesieniu do norm i standardów europejskich i światowych (w tym Światowej Organizacji Turystyki);
- standardy świadczenia usług w celu skutecznej ochrony praw konsumenta na rynku usług turystycznych;
- rozwój krajowego produktu turystycznego oraz partnerstwa publiczno-prywatnego i publiczno-społecznego w turystyce dla wzmocnienia skutecznego zarządzania;

Dobre praktyki:

próba wyodrębnienia zadań, które umożliwią "koncentrację działań na kilku wybranych celach strategicznych w których kompetencje ma Rząd RP" (realizowanych przez Międzyresortowy Zespół ds. koordynacji zadań Rządu zawartych w Strategii rozwoju turystyki na lata 2007-2013)

wskazanie zadań leżących w kompetencjach państwa wyróżniając je puli zadań realizowanych przez wszystkie podmioty zaangażowane w działania na rzecz rozwoju turystyki

położenie nacisku na współpracę międzyresortową koordynowaną przez ministra właściwego ds. turystyki dla realizacji pewnej puli zadań, co pozwala usprawnić zarządzanie i podnieść skuteczność realizowanych zadań.

opracowanie analizy SWOT dla każdego z priorytetowych obszarów jest dobrą praktyką pozwalającą precyzyjniej określić charakter działań, które powinny zostać podjęte i ich hierarchię niż to ma miejsce w sytuacji analizowania ogólnie sytuacji całego sektora.

Ważniejsze słabości:

sformułowanie zadań ogólnie jako "*inicjowanie, opiniowanie i rekomendowanie*" kierunków zmian/działań/projektów nie określa wprost zestawu zadań strategicznych, które powinny zostać zrealizowane aby osiągnąć zaplanowane cele

podobnie nie czyni tego lista zagadnień tematycznych przypisanych do Zespołu, ponieważ nie precyzuje charakteru zakładanej zmiany czy rodzaju aktywności, wskazując np. sformułowania takie jak:

zagadnienia dotyczące nowych technologii i innowacyjności w turystyce

standardy świadczenia usług w celu skutecznej ochrony praw konsumenta na rynku usług turystycznych;

- kwestia wykorzystania turystyki, rekreacji, sportu, kultury i rozrywki dla tworzenia ośrodków wzrostu gospodarczego generujących rozwój regionalny oraz wzrost zatrudnienia;
- promocja Polski jako kraju atrakcyjnego turystycznie m.in. poprzez:
- zasady zrównoważonego rozwoju w turystyce wraz z ich upowszechnianiem w regionach turystycznych oraz wśród branży turystycznej;
- zagadnienia dotyczące nowych technologii i innowacyjności w turystyce;
- wykorzystywanie i upowszechnianie możliwości Polski wynikających z członkostwa w organizacjach międzynarodowych, umowach dwustronnych i wielostronnych do współpracy na rzecz turystyki oraz propagowanie międzyregionalnych przedsięwzięć o charakterze turystycznym i znaczeniu ogólnokrajowym i międzynarodowym;
- wzmocnienie komunikacji ze wszystkimi uczestnikami rynku turystycznego poprzez organizowanie cyklicznych spotkań konsultacyjno-doradczych pod nazwą „Forum Turystyki Polskiej".

sposób zapisu tych obszarów ma również niejednolity charakter – raz, jak wspomniano powyżej wskazuje się na zagadnienia, które będą leżeć w obrębie zainteresowania, innym razem działania np.: *wykorzystywanie i upowszechnianie możliwości Polski wynikających z członkostwa w organizacjach międzynarodowych, umowach dwustronnych i wielostronnych do współpracy na rzecz turystyki oraz propagowanie międzyregionalnych przedsięwzięć o charakterze turystycznym i znaczeniu ogólnokrajowym i międzynarodowym;*

poza sformułowanymi zadaniami zespołu międzyresortowego, przedstawione cele i działania nie mają przypisanych podmiotów, które są zobowiązane do ich realizacji. Z części działań możliwe jest jedynie wyabstrahowanie działań leżących w gestii państwa na szczeblu centralnym, jak np. modyfikacja regulacji prawnych pod kątem lepszego dopasowania do specyfiki sektora turystycznego z opisu:

działanie przewiduje dokonanie oceny wpływu regulacji prawnych na funkcjonowanie przedsiębiorstw turystycznych. Przeprowadzana modyfikacja będzie uwzględniać specyfikę sektora w tym m.in. potrzebę uwzględnienia problemu sezonowości w turystyce [Działanie I.4.2: Poprawa warunków funkcjonowania przedsiębiorstw turystycznych]

Celem głównym rozwoju edukacji w Polsce jest podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, tak by wykształcenie co najmniej średnie stało się bardziej powszechne - (70%) w grupie wiekowej 25 – 45 lat w 2013 r., **przy jednoczesnym zapewnieniu wysokiej jakości kształcenia.** Równocześnie konieczne jest stałe podnoszenie poziomu kwalifikacji osób dorosłych, przede wszystkim kwalifikacji zawodowych oraz ogólnych kompetencji niezbędnych do funkcjonowania we współczesnym społeczeństwie.

W dokumencie wymienia się podstawowe zdania stojące przed systemem edukacji w podziale na trzy obszary:

w oświacie:

• wyrównywanie szans edukacyjnych;
• przeciwdziałanie zjawiskom patologii społecznej;
• dostosowanie treści i sposobów nauczania do możliwości ucznia/wychowanka oraz wymogów zmieniającego się, współczesnego świata;
• poprawa efektywności zarządzania poprzez m.in. precyzyjne określenie zakresu kompetencji administracji rządowej i samorządowej oraz dyrektorów szkół i placówek i zespołów nauczycielskich,
• poprawa efektywności systemu kształcenia, doskonalenia oraz zatrudniania nauczycieli.

w szkolnictwie wyższym:

• usprawnienie systemu zarządzania szkół wyższych (przy zachowaniu ich autonomii), z wykorzystaniem najlepszych praktyk stosowanych w gospodarce;
• wprowadzenie zmian w systemie finansowania szkolnictwa wyższego, w tym w szczególności:
- powszechnej, częściowej odpłatności za studia, skorelowanej z systemem kredytów studenckich;
- wprowadzenie systemu dopłat do czesnego dla studentów w formie stypendiów o charakterze socjalnym i motywacyjnym;
• podnoszenie jakości i upowszechnianie nowoczesnych metod kształcenia;
• zwiększenie współpracy między szkołami wyższymi a gospodarką
• otwarcie szkół wyższych na kształcenie ustawiczne;
• umiędzynarodowienie studiów wyższych - budowa Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego..

w kształceniu ustawicznym:

• kształtowanie postaw proedukacyjnych obywateli;
• upowszechnienie kształcenia ustawicznego związanego z

Zadania strategiczne powinny obejmować wiązki prezentowanych działań np.:

wdrożenie nowego modelu funkcjonowania szkoły

obejmującego opisane w dokumencie różne rodzaje działań:

działania legislacyjne np. precyzyjne określenie zakresu kompetencji administracji rządowej i samorządowej oraz dyrektorów szkół i placówek i zespołów nauczycielskich poprawiające efektywność,

działania regulacyjne w zakresie dostosowania programów nauczania do potrzeb zmieniających się warunków, określającym mechanizmy przeciwdziałania patologiom i sposoby ich finansowania

działania inwestycyjne m.in. w zakresie informatyzacji szkół i zapewniania równego dostępu szerokopasmowego szkołom

i inne)

wdrożenie reformy szkolnictwa wyższego

Dobre praktyki:
- dla każdego działania wskazano zmiany instytucjonalno – prawne, instytucje współpracujące oraz źródła finansowania

nabywaniem i doskonaleniem kwalifikacji zawodowych oraz kompetencji ogólnych (np. TIK, języki obce);
• zbudowanie przejrzystego systemu kwalifikacji zawodowych;
• zbudowanie systemu uznawania kwalifikacji zawodowych uzyskanych poza systemem poprzez certyfikacji (uznanie formalne) oraz uznanie w praktyce (przez pracodawców);
• traktowanie w sposób priorytetowy: ludzi starszych i o niskich kwalifikacjach (podtrzymanie aktywności zawodowej) oraz ludzi młodych, także po studiach wyższych (promowanie przedsiębiorczości i konkurencyjności);
• wprowadzenie efektywnych mechanizmów współfinansowania kosztów kształcenia ustawicznego ze środków publicznych i prywatnych.

Nadrzędnym **celem strategicznym jest:**

zapewnienie korzystnych i bezpiecznych warunków realizacji interesów narodowych poprzez eliminację zewnętrznych i wewnętrznych zagrożeń, redukowanie ryzyka oraz odpowiednie oszacowanie podejmowanych wyzwań i umiejętne wykorzystywanie pojawiających się szans.

Główne cele strategiczne:
- zapewnienie niepodległości i nienaruszalności terytorialnej Rzeczypospolitej Polskiej oraz suwerenności w decydowaniu o wewnętrznych sprawach życia narodu, jego organizacji oraz ustroju państwa;
- stworzenie warunków rozwoju cywilizacyjnego i gospodarczego, decydujących o możliwościach działania narodu i państwa;
- zapewnienie możliwości korzystania przez obywateli

(…) Dlatego wyjątkowo pilnym zadaniem jest nadanie Systemowi Bezpieczeństwa Narodowego RP charakteru w pełni zintegrowanej, spójnej i uporządkowanej całości. Służyć temu będzie wypracowanie mechanizmów kompleksowego i długofalowego planowania rozwoju systemu bezpieczeństwa opierającego się na celach i potrzebach wspólnych dla wszystkich jego składników oraz wynikających z całościowo ujmowanych interesów narodowych. Skuteczna integracja systemu bezpieczeństwa wymagać będzie także modyfikacji niektórych rozwiązań prawnych, co powinno prowadzić do uporządkowania jego konstrukcji, precyzyjnego określenia kompetencji poszczególnych jego składników, w tym organów kierujących oraz zwiększenia możliwości współdziałania międzyresortowego. (…) (s.**4.1. Strategiczne kierunki transformacji systemu bezpieczeństwa narodowego s.21)**

Dążenie do stworzenia w pełni zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego wymaga, oprócz opracowania i wdrożenia odpowiednich rozwiązań prawnych i organizacyjnych oraz zapewnienia wysokiej jakości personelu, ciągłego usprawniania komunikacji między wszystkimi elementami systemu. Istotne znaczenie ma w tym względzie dalsza informatyzacja i unowocześnianie sieci telekomunikacyjnych właściwych służb i organów, a zwłaszcza administracji państwowej oraz instytucji odpowiedzialnych za porządek publiczny.

Bezpieczeństwo wewnętrzne:
60. Wszelkie działania w zakresie zapewnienia odpowiedniego, akceptowanego

W dokumencie, w ramach większości obszarów bezpieczeństwa podejmuje się próbę wskazania celów i przyporządkowania im kilku kluczowych zadań, jednak nie jest to wprowadzone w ramach jednolitej struktury, co powoduje utratę przejrzystości relacji między poszczególnymi poziomami strategii.

Dla bezpieczeństwa wewnętrznego, zgodnie z zapisami, ważnym zadaniem leżącym w kompetencjach państwa jest:

Opracowanie nowych i modyfikacja istniejących rozwiązań prawnych umożliwiających budowę nowoczesnego zintegrowanego systemu zarządzania kryzysowego

W obszarze wymiaru sprawiedliwości zadanie strategicznym

Wdrożenie systemu usprawniającego proces karania drobnych przestępców, w tym opracowanie instrumentów procesowego dyscyplinowania i procedury przyspieszonej.

Istotne byłoby skoordynowanie tych działań z zadaniami inwestycyjnymi w zakresie więziennictwa, jednak w dokumencie nie wskazuje się wprost na takie powiązania.

Zapewnienie bezpieczeństwa obrotowi gospodarczemu, w tym po stronie państwa przyspieszenie i uproszczenie postępowania cywilnego i zmiany poprawiające sprawność i efektywność egzekucji komorniczych

z konstytucyjnych wolności, praw człowieka i obywatela oraz stworzenie bezpiecznych warunków do godziwego życia obywateli i rozwoju całego narodu, w wymiarze materialnym i duchowym; - zapewnienie możliwości aktywnego kształtowania stosunków w otoczeniu międzynarodowym i zdolności skutecznego działania poprzez obronę interesów narodowych i promowanie wizerunku wiarygodnego uczestnika stosunków międzynarodowych, a także realizacji zobowiązań sojuszniczych, stanowiących o wiarygodności Polski; - zapewnienie bezpieczeństwa, ochrony i opieki nad obywatelami polskimi przebywającymi poza granicami kraju; Cele wskazane są również dla poszczególnych obszarów, np. Nadrzędnym celem działań państwa w dziedzinie	przez społeczeństwo, poziomu bezpieczeństwa wewnętrznego państwa winny być skierowane na realizację zadań w zakresie wdrożenia systemu zarządzania kryzysowego, budowy Systemu Ochrony Ludności poprzez zapewnienie funkcjonowania Systemu Ostrzegania i Alarmowania Ludności oraz Zintegrowanego Systemu Ratowniczego, a także integracji i konsolidacji z działaniami NATO, UE i ONZ oraz innych organizacji międzynarodowych, których Polska, bądź polskie instytucje państwowe są członkiem. (…) [s.15] Poczucie sprawiedliwości wymaga, aby sprawcy najpoważniejszych przestępstw byli karani surowiej. Przewiduje się również szereg możliwości bardziej elastycznego podejścia sądów do sprawców drobnych przestępstw popełnianych po raz pierwszy. W celu usprawnienia postępowań karnych należy wprowadzić instrumenty procesowego dyscyplinowania przez sąd uczestników postępowania. Nowatorskim rozwiązaniem jest także wprowadzenie procedury przyśpieszonej w stosunku do spraw dotyczących przestępstw o drobnej i średniej wadze, w tym o charakterze chuligańskim. Ważnym elementem jest również zapewnienie bezpieczeństwa obrotowi gospodarczemu i ułatwienie podejmowania działalności gospodarczej. Służyć temu powinna kompleksowa informatyzacja wydziałów gospodarczych	Oznacza do działania legislacyjne, ale także inwestycyjne np. informatyzacja wydziałów gospodarczych sądów,

bezpieczeństwa wewnętrznego jest utrzymanie zdolności do reagowania - odpowiednio do zaistniałej sytuacji - w przypadku wystąpienia zagrożeń bezpieczeństwa publicznego oraz bezpieczeństwa powszechnego, związanych z ochroną porządku prawnego, życia i zdrowia obywateli oraz majątku narodowego przed bezprawnymi działaniami oraz skutkami klęsk żywiołowych, katastrof naturalnych i awarii technicznych.	sądów, szkolenie sędziów specjalizujących się w zagadnieniach ekonomicznych oraz zmiany dotyczące całej procedury cywilnej, mające na celu znaczne przyśpieszenie i uproszczenie postępowania cywilnego. Zmiany w zakresie działania komorników sądowych oraz postępowania egzekucyjnego powinny doprowadzić do znacznego wzrostu efektywności i szybkości przeprowadzanych egzekucji. Bardzo ważnym elementem zapewnienia bezpieczeństwa obywatelom jest również otwarcie dostępu do zawodów prawniczych.

Cel główny: Wyrównywanie szans rozwoju młodego pokolenia to główny cel strategii państwa dla młodzieży.

Realizacji celu głównego ma służyć 6 celów strategicznych, dla których sformułowano: metody realizacji celu, działania prowadzące do ich realizacji oraz podmioty zaangażowane w ich realizację.

Cel strategiczny 1: Tworzenie i wyrównywanie szans rozwoju, samorealizacja młodego pokolenia.

Cel strategiczny 2: Stwarzanie szans dla rozwoju własnej aktywności młodego pokolenia.

Cel strategiczny 3: Przeciwdziałanie marginalizacji młodego pokolenia

Metody realizacji celu [strategicznego 1]:

1. ukończenie przebudowy systemu edukacji tak, by stworzył on możliwość powszechnego dostępu wszystkim zainteresowanym kształceniem i podnoszeniem kwalifikacji, w szczególności w odniesieniu do:
   - młodzieży wiejskiej,
   - młodzieży niepełnosprawnej,
   - młodzieży kończącej szkoły zawodowe,

działania	**rozpoczęcie realizacji**	**realizatorzy**
Opracowanie programów wspierania edukacji młodzieży niepełnosprawnej	2004	MENiS
Stworzenie podstaw prawnych do prawidłowego zorganizowania kształcenia na odległość	w trakcie realizacji	MENiS
Przygotowanie nowych rozwiązań dotyczących kształcenia młodzieży z Ochotniczych Hufców Pracy	2004	MENiS

2. wyrównanie szans edukacyjnych młodzieży w dostępie do edukacji:
   - podnoszenie współczynnika skolaryzacji,
   - upowszechnianie dostępu do nauki języków obcych,
   - upowszechnianie edukacji informatycznej,
   - rozbudowa systemu kształcenia

Strategia Państwo dla Młodzieży

Propozycja zadania strategicznego państwa w tym obszarze na podstawie diagnozy i celów strategii:

Opracowanie i wdrożenie programów przeciwdziałania bezrobociu wśród młodzieży uwzględniających ich zróżnicowaną sytuację – absolwenci szkół wyższych, szkół zawodowych, przebywający poza systemem edukacji i na długotrwałym bezrobociu itp.

(jak wskazuje się w Strategii.. Młodzież ta, to nastolatki i młodzi dorośli, uczniowie i studenci, pracujący i bezrobotni, ludzie, którzy założyli już rodziny i samotne matki, osoby pełnosprawne i z określonymi typami niepełnosprawności, młodzi, którzy weszli w konflikt z prawem lub wymagający działań resocjalizacyjnych czy profilaktycznych, osoby o różnym statusie materialnym, mieszkające w miastach i na wsi, aktywnie działające w życiu publicznym bądź bierne.)

Dodatkowo, należy mieć na uwadze że realizacja zadania strategicznego może wspierać realizację celów kilku różnych strategii. W tym przypadku realizacji celu głównego i celów strategicznych służyłyby komplementarne zadania strategiczne sformułowane przy okazji opisu Strategii Rozwoju Edukacji, w tym:

wdrożenie nowego modelu funkcjonowania szkoły
wdrożenie reformy szkolnictwa wyższego

i Strategii Rozwoju Ochrony Zdrowia w zakresie

Cel strategiczny 4: Rozwijanie międzynarodowej współpracy młodzieży.

Cel strategiczny 5: ·Zbudowanie systemu informacji młodzieżowej.

Cel strategiczny 6: Kształcenie i doskonalenie zawodowe dorosłych pracujących z młodzieżą

- ustawicznego,
- upowszechnianie kształcenia na odległość,

programu ochrony zdrowia dzieci i młodzieży

działania	**rozpoczęcie realizacji**	**realizatorzy**
Poszerzanie oferty edukacyjnej związanej z nauką języków obcych w ramach czasu wolnego dla młodzieży z różnych środowisk społecznych	2003-2004	MENiS, organizacje pozarządowe, fundacje działające na rzecz młodzieży, jednostki samorządu terytorialnego
Promowanie projektów edukacyjnych umożliwiających uczestnictwo młodzieży z różnych środowisk w ramach zlecania zadań państwowych jednostkom niezaliczonym do sektora finansów publicznych (szczególnie w zakresie wypoczynku młodzieży)	2003-2004	MENiS, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego
Opracowanie ogólnopolskiego programu rządowego na rzecz społeczności romskiej z uwzględnieniem pomocy młodzieży kontynuującej naukę po ukończeniu szkoły średniej	2003/2004	MSWiA, MENiS

Dobre praktyki:

Jednolita hierarchiczna struktura, w której wskazano cel główny, cele strategiczne, metody ich realizacji i planowane konkretne działania

Wskazanie listy działań, które zostaną podjęte wraz z celem, do którego mają prowadzić

Przypisanie do każdego działania podmiotów zaangażowanych i odpowiedzialnych za ich realizację

Wskazanie wachlarza możliwych źródeł finansowania działań z uwzględnieniem źródeł krajowych i środków unijnych

Słabe strony:

Nie został klarownie wyróżniony wachlarz zadań o charakterze strategicznym, które powinny zostać zrealizowane przez państwo w tym obszarze.

Brak zestawu wskaźników umożliwiających możliwość monitorowania stopnia realizacji założonych celów i skuteczności podejmowanych działań

Trudności w ocenie skuteczności i trafności zaplanowanych działań wzmacnia niejednolity i nie zawsze właściwy sposób sformułowania celów np. 1-szy cel strategiczny brzmi następująco:

TWORZENIE I WYRÓWNYWANIE SZANS ROZWOJU, SAMOREALIZACJA MŁODEGO POKOLENIA

Pozostałe cele również w większości są sformułowane w kategoriach procesów z użyciem słów: *STWARZENIE SZANS, PRZECIWDZIAŁANIE CZY ROZWIJANIE,*

Zaplanowane działania nie mają określonych

Opracowanie programu wyrównywania szans edukacyjnych młodzieży z terenów wiejskich (pod nazwą "Janko Muzykant")	2004	MENiS	środków na realizację i nie są powiązane z konkretnymi źródłami finansowania Ze względu na realizację różnych programów uwzględnionych w strategii przez różne resorty, środki finansowe, które zostaną przeznaczone na realizację działań nie są znane precyzyjnie, a są szacowane.
Opracowanie i wdrożenie zintegrowanych procedur i metod służących ocenie wartości rezultatów kształcenia - system potwierdzania kwalifikacji w kształceniu nieformalnym	2005-2008	MENiS	
Wyposażenie wszystkich liceów ogólnokształcących w pracownie komputerowe, unowocześnienie sieci lokalnej w szkołach posiadających pracownie komputerowe i dołączenie do Internetu liceów, które nie są jeszcze dołączone; utworzenie w bibliotekach, do końca 2004 roku,[5] centrów informacji multimedialnej i internetowej	w trakcie realizacji	MENiS	
Wyposażenie liceów profilowanych, i średnich szkół zawodowych w pracownie komputerowe, unowocześnienie sieci lokalnej i dołączenie do Internetu, szkół które nie są jeszcze dołączone; utworzenie w bibliotekach, do końca 2004 roku,[6] centrów informacji multimedialnej	w trakcie realizacji	MENiS	

i internetowej		
Utworzenie we wszystkich bibliotekach szkół średnich multimedialnych centrów informacji[7]	w trakcie realizacji	MENiS
Internet szerokopasmowy dla szkół - zapewnienie wszystkim szkołom szerokopasmowego dostępu do internetu, łącznie ze środkami na jego wykorzystywanie, w ilości pokrywającej zapotrzebowanie wynikające z nauczania i zajęć pozalekcyjnych[8]	w trakcie realizacji	MENiS, jednostki samorządu terytorialnego, URTiP (jako element współpracy z operatorami)
Budowa bazy zasobów edukacyjnych: - tematycznych portali edukacyjnych, - elektronicznych bibliotek wirtualnych, - serwerów z materiałami edukacyjnymi (pierwsze efekty w 2003 r.), - tworzenie multimedialnych aplikacji edukacyjnych[9]	w trakcie realizacji	MENiS
Nauczanie na odległość - wspieranie programów pozwalających na wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży niezależnie od pochodzenia w celu	2003-2004	MENiS

zmniejszenia bezrobocia oraz zmiany zawodu i podnoszenia umiejętności zawodowych. Nauczanie na odległość - wspieranie programów pozwalających na wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży niezależnie od pochodzenia w celu zmniejszenia bezrobocia oraz zmiany zawodu i podnoszenia umiejętności zawodowych

Pozostałe z metod sformułowanych dla tego celu bez przytaczania działań w ich ramach to:

3. wzmacnianie powiązań edukacji młodzieży (zwłaszcza zawodowej) z potrzebami rynku pracy, systemem doradztwa w zakresie wyboru dróg edukacyjnych i doradztwa zawodowego,
4. opracowanie we współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym młodzieżowymi, programów przeciwdziałania bezrobociu młodzieży uwzględniających jej zróżnicowaną sytuację (uczniowie, absolwenci szkół, studenci, młodzież wiejska, młodzież niepełnosprawna, młodzież z regionów zaniedbanych i ubogich środowisk, młodzież poza systemem edukacji i pracy),
5. tworzenie warunków do samodzielności młodych ludzi w sferze warunków bytowych.

Strategiczne cele pastwa w zakresie rozwoju infrastruktury

1. Stworzenie warunków do szerokiej migracji międzynarodowych dostawców usług sieciowych do Polski, jako do kraju, w którym taka działalno jest najkorzystniejsza. W szczególności infrastruktura powinna zapewnia dostęp z zagranicy do *e*-usług świadczonych z kraju na poziomie nieodbiegającym jakościowo ani cenowo od dostępu za granicą, przy zachowaniu konkurencyjności w warunkach globalizacji i działania na rynku wewnętrznym UE.
2. Powszechny dostęp szerokopasmowy do sieci na terenie kraju, zarówno stacjonarny, jak i mobilny.

W dokumencie wskazuje się, że "Konieczne zatem jest precyzyjne zdefiniowanie roli państwa we wspieraniu rozwoju infrastruktury, a w tym:
• usuwanie barier formalnych i biurokratycznych,
• promocja konkurencji,
• zmiana regulacji prawnych w obszarze telekomunikacji,
• dotowanie kluczowych inwestycji, w tym niezbędnych działań nieopłacalnych komercyjnie,
• proaktywna identyfikacja obszarów usług, w których może nastąpić obniżenie konkurencyjności i zapobieganie takim zjawiskom,
• regulacje w prawie podatkowym umożliwiające konkurencyjną sprzedaż
eUsług poza granice kraju,
• kreowanie popytu na rozwój infrastruktury poprzez wykorzystanie elektronicznych środków komunikacji między obywatelami/firmami/urzędami w stopniu szerszym ni w innych krajach"

Przykładem zadania strategicznego w ramach tej prognozy w obszarze „E-demokracji" może być:
wdrożenie mechanizmów pozwalających na pełny udział obywatela w życiu publicznym za pomocą mediów elektronicznych (W tym systemu elektronicznego głosowania)

analogicznie: w**drożenie systemów e-administracji (e-governance)**

zadania realizowane powinny być w powiązaniu z zadaniami ze strategii rozwoju infrastruktury

ZAŁĄCZNIK 3. PORÓWNAWCZA IDENTYFIKACJA ZADAŃ STRATEGICZNYCH MIEDZY KLUCZOWYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

TABELA 6. PORÓWNAWCZA IDENTYFIKACJA ZADAŃ STRATEGICZNYCH MIĘDZY KLUCZOWYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

OBSZAR ZADAŃ	WIĄZKI ZADAŃ	SPOSÓB UJĘCIA W DSRK (OBSZAR, CEL, ITP.)	RODZAJ ZADAŃ WSKAZANY W DSRK	OBSZARY/ZADANIA/DZIAŁANIA WSKAZANE W AKTUALNEJ SRK 2007-2015	
				DZIAŁANIA MIĘKKIE	**DZIAŁANIA TWARDE (INWESTYCYJNE) UZUPEŁNIONE (*KURSYWA*) O POSTULOWANE W IN. STR.**
	Zapewnienie makroekonomicznych fundamentów rozwoju gospodarczego.	Obszar: makroekonomiczne ramy polityki rozwoju Cel strategiczny II. Podniesienie skuteczności polityki makroekonomicznej jako narzędzia cyklicznej stabilizacji gospodarki	Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym	P.1 – wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, działanie a: Tworzenie stabilnych podstaw makroekonomicznego rozwoju gospodarczego W tym: Obniżenie deficytu sektora finansów publicznych i przeciwdziałanie wzrostowi długu publicznego	*W tym przypadku nie dostrzega się konieczności podejmowania działań inwestycyjnych*
	Wprowadzanie rozwiązań prawnych, fiskalnych i instytucjonalnych zmniejszających obciążenia administracyjne oraz ułatwiających dostęp do kapitału	Obszar: makroekonomiczne ramy polityki rozwoju Cel strategiczny I: wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce oraz stworzenie warunków dla wzrostu inwestycji w skali makro Brak odniesienia do innych czynników niż czynniki fiskalne	Minimalizacja zniekształceń w alokacji zasobów wywołanych przez system podatkowy[16] Brak odniesienia do innych czynników niż czynniki fiskalne	P.1– wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki Poprawa warunków funkcjonowania przedsiębiorstw poprzez regulacje systemowe (m.in. uproszczenie prawa i procedur administracyjnych, obniżanie kosztów działalności gosp.) Zwiększenie dostępu firm do zewnętrznego finansowania	*Inwestycje kapitałowe we wzmacnianie (tworzenie) instytucji finansowych ułatwiających dostęp do kapitału (funduszu pożyczkowe, poręczeniowe, zalążkowe)* *Rozbudowa infrastruktury technicznej i teleinformatycznej stanowiącej podstawę obniżenia kosztów*

	inwestycji Rozwój usług elektronicznych (w tym np. powstanie elektronicznych rejestrów) Usprawnienie wymiaru sprawiedliwości (rejestracji w KRS, orzecznictwa w sprawach gospodarczych) <u>P.3 – wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości</u> Tworzenie warunków sprzyjających przedsiębiorczości i zmniejszanie obciążeń pracodawców W tym: • Zwiększenie stabilności otoczenia regulacyjnego • Uproszczenie procedur i obniżenie kosztów zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej • wdrażanie interaktywnych usług administracji elektronicznej (e-administracja) • stopniowe obniżanie pozapłacowych kosztów pracy szczególnie w ramach zobowiązań nakładanych na pracodawcę przez system podatkowy i ubezpieczeniowy.	*transakcyjnych w gospodarce oraz usprawnienie wymiaru sprawiedliwości (pojawi się to również w dostępności i infrastrukturze komunikacyjnej)* *Tworzenie infrastruktury teleinformatycznej dla rozwijania e-administracja m.in. celem obniżania kosztów transakcyjnych w gospodarce (pojawi się to również w dostępności i infrastrukturze komunikacyjnej)*

Wspieranie rozwoju sfery B+R i transferu wiedzy	Obszar: makroekonomiczne ramy polityki rozwoju Cel strategiczny I: wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce oraz stworzenie warunków dla wzrostu inwestycji w skali makro Obszar: Rozwój Polski cyfrowej w perspektywie do 2030 roku cel 2: Zwiększenie poziomu oraz jakości badań i innowacji z wykorzystaniem technologii cyfrowych, we współpracujących ze sobą sferach nauki i biznesu	Reorientacja struktury wydatków publicznych na rzecz wydatków prorozwojowych (Bukowski) Dokument Rozwój Polski cyfrowej w perspektywie do 2030 roku jest przygotowany w sposób utrudniający rekonstrukcję koncepcji strategicznej w układzie obszary, cele, działania w porównywalnej z innymi dokumentami	P.1– wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki Podniesienie poziomu technologicznego gospodarki oraz wzrost nakładów na badania i rozwój oraz innowacje W tym: • Wzmocnienie konkurencyjności sektora nauki (poprzez zwiększanie nakładów) • Wzrost nakładów na B+R • Zwiększenie roli badań naukowych w rozwoju gospodarczym • Wzmocnienie współpracy JBR i przedsiębiorstwami • Ukierunkowanie finansowania badań • Zmiany świadomościowe (na proinnowacyjne) • Wspieranie eko-innowacji	P.1– wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki Zwiększenie finansowania nauki i szkolnictwa wyższego Inwestycje w infrastrukturę naukową *Inwestycje w eko-innowacje*
Tworzenie warunków dla pozyskiwania inwestycji w branże technologicznie	Obszar: Rozwój Polski cyfrowej w perspektywie do 2030 roku Cel 3: Zwiększenie udziału		P.1– wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki Działania prowadzące do	*Inwestycje w tworzeniu parków technologicznych, inkubatorów technologicznych*

zaawansowane.	sektora nowoczesnych technologii w gospodarce		unowocześnienia struktury gospodarczej i oparcie eksportu na zmodernizowanych gałęziach gospodarki, związanych z techniką i technologią	
Promocja eksportu i polskiej gospodarki.	brak	brak	P.1– wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki Stworzenie spójnego systemu promocji Polski (podkreślenie atrakcyjności inwestycyjnej jak i turystycznej) Tworzenie instytucjonalnych ram wspierania działalności eksportowej oraz promocyjnej przedsiębiorców Eliminowanie barier rozwoju eksportu	
Zapewnienie powszechnej dostępności do edukacji przedszkolnej.	Obszar: Rozwój zasobów ludzkich Cel strategiczny 5. Podniesienie kompetencji i kwalifikacji na wszystkich etapach życia i kariery poprzez poprawę dostępności i jakości edukacji	Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej, w szczególności na terenach wiejskich	P.4- Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa • systemowe wsparcie rodzin, szczególnie w pierwszych latach wychowywania dzieci, obejmujące działania w obszarach: zdrowia, bytu, edukacji i wychowania, a także wspieranie łączenia rodzicielstwa i pracy zawodowej - zwiększenie odsetka dzieci	P.2 - Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej rozbudowa i modernizacja infrastruktury edukacyjnej: Rozbudowa infrastruktury w oświacie ukierunkowana na upowszechnienie edukacji przedszkolnej w mieście i na wsi

			objętych wychowaniem przedszkolnym	
Wzrost jakości i adekwatności edukacji na wszystkich szczeblach.	Obszar: Rozwój zasobów ludzkich Cel strategiczny 1. Wzrost poziomu aktywności Polaków, tak aby w roku 2030 stopa zatrudnienia wynosiła 75% Obszar: Rozwój zasobów ludzkich Cel strategiczny 5. Podniesienie kompetencji i kwalifikacji na wszystkich etapach życia i kariery poprzez poprawę dostępności i jakości edukacji	System edukacji szkolnej oraz szkolnictwa wyższego odpowiadający na zmieniające się potrzeby rynku pracy oraz efektywny i dostępny system edukacji ustawicznej (cel I) Poprawa jakości kształcenia nauczycieli oraz zwiększenie prestiżu i konkurencyjności zawodu nauczyciela (cel 5) Kontynuacja zmian w dotychczasowym modelu edukacji na rzecz wprowadzenia kształcenia kluczowych kompetencji i postaw oraz rozwój spersonalizowanych form edukacji szkolnej Poprawa jakości kształcenia na poziomie	P.3 – wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy: • działania zmierzające do tego, by szkoły lepiej przygotowywały do pracy we współczesnej gospodarce • Przywrócenie rangi i jakości edukacji zawodowej (zasadnicze szkoły zawodowe, technika, szkoły policealne) wraz z naciskiem na praktyczną naukę zawodu. Doprowadzenie do uznawalności specjalizacji zawodowej • Rozwijany i upowszechniany system kształcenia na odległość (w formach pozaszkolnych) o odpowiedniej jakości • działania na rzecz rozwoju uczenia się przez całe życie, zarówno w systemie edukacji (oświaty i szkolnictwa wyższego), jak i poza nim • usprawnienie prognozowania popytu na pracę	P.2 - Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej rozbudowa i modernizacja infrastruktury edukacyjnej (z uwzględnieniem konieczności społeczno-ekonomicznej optymalizacji sieci szkolnej) - rozbudowa obiektów socjalno-bytowych (internatów, stołówek, świetlic) - poprawa stanu technicznego szkół i placówek oświaty oraz ich wyposażenia (Internet, multimedia) -rozbudowa bazy sportowej

		wyższym poprzez wzmocnienie mechanizmów konkurencji między uczelniami oraz dopasowania oferty uczelni do wymogów rynku pracy Budowa spójnego i powszechnego systemu kształcenia ustawicznego nakierowanego na elastyczność i rozwój kompetencji niezbędnych w życiu społecznym i na rynku pracy	P.2 - Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej infrastruktura edukacji**:** zapewnienie równego dostępu do edukacji dobrej jakości	
Podniesienie produktywności i jakości badań naukowych i ich pozycji międzynarodowej.	Obszar: Rozwój zasobów ludzkich brak	brak	P.1– wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki Zwiększenie efektywności wydatkowania środków budżetowych na prowadzenie działalności badawczej poprzez ukierunkowanie finansowania badań Restrukturyzacja/likwidacja nieefektywnych krajowych/resortowych ośrodków badawczych Wzmocnienie istniejącej bazy naukowo-badawczej (w tym	P.1– wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki Wzrost nakładów na naukę i szkolnictwo wyższe Inwestycje w infrastrukturę naukową

			odmłodzenie kadry i zwiększenie jej umiejętności w zakresie marketingu i sprzedaży jej osiągnięć naukowych)	
Wprowadzenie instrumentów sprzyjających zwiększeniu aktywności zawodowej i wydłużeniu jej okresu	Obszar: Rozwój zasobów ludzkich Cel strategiczny 1. Wzrost poziomu aktywności Polaków, tak aby w roku 2030 stopa zatrudnienia wynosiła 75%	Efektywna aktywizacja bezrobotnych oraz biernych zawodowo. Zapewnienie opłacalności podejmowania legalnej pracy dla osób o niskiej zatrudnialności	P.3 – wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości Stworzenie warunków dla większej opłacalności zatrudniania pracowników Upowszechnienie elastycznych i alternatywnych form zatrudnienia Tworzenie warunków do wzrostu mobilności (szersze uczestnictwo pracowników w kształceniu ustawicznym, zapewnienie sprawnego i wydajnego transportu publicznego, aktywna polityka mieszkaniowa, zapewnienie powszechnego i taniego dostępu do internetu) Przywracanie na rynek pracy osób pozostających poza nim (w tym zwłaszcza długotrwale bezrobotnych) Aktywizacja zawodowa osób z grup znajdujących się w trudniejszej sytuacji na rynku pracy, tj. młodzieży-	*Inwestycje w podstawy technologiczne i organizacyjne systemów uczenia się przez całe życie* *Inwestycje w sprawny i wydajny transport publiczny (będzie o tym też w transporcie)* *Inwestycje w powszechny i tani dostępu do internetu*

		absolwentów, kobiet, osób powyżej 50. roku życia, osób niepełnosprawnych. - większą dostępność oraz wzbogacenie form i metod pośrednictwa pracy - większą dostępność usług poradnictwa zawodowego. - inicjatywy na rzecz przekwalifikowania zawodowego. Wzmocnienie udziału sektora ekonomii społecznej w procesie zatrudnienia - realizacja programów wspierania zatrudnienia oraz promocja organizacji pozarządowych jako pracodawców - łączenie zatrudnienia w organizacjach pozarządowych ze wsparciem grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Prowadzenie racjonalnej polityki migracyjnej
Poprawa efektywności i	Obszar: Rozwój zasobów ludzkich	P.3 – wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości

skuteczności instytucjonalnej obsługi rynku pracy.	Cel strategiczny 1. Wzrost poziomu aktywności Polaków, tak aby w roku 2030 stopa zatrudnienia wynosiła 75%	Wzrost efektywności instytucjonalnej obsługi rynku pracy W tym: • zwiększenie współpracy pomiędzy publicznymi służbami zatrudnienia, służbami społecznymi oraz przedsiębiorcami, • zwiększenie roli i zadań służb społecznych w aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem. • wprowadzenie nowego modelu instytucjonalnej obsługi rynku pracy, tak by mogła być ona w szerszym zakresie podejmowana przez podmioty komercyjne, jak i organizacje pozarządowe działające na lokalnych rynkach pracy zapewnienie jakości usług przez podnoszenie kwalifikacji kadr
Działania na rzecz równości szans na rynku pracy.	Obszar: Rozwój zasobów ludzkich	P.3 – wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości Inicjatywy na rzecz równości szans na rynku pracy, w tym: • aktywizacja zawodowa osób z grup znajdujących się w trudniejszej sytuacji na rynku

			pracy, tj. młodzieży-absolwentów, kobiet, osób powyżej 50. roku życia, osób niepełnosprawnych. - większą dostępność oraz wzbogacenie form i metod pośrednictwa pracy - większą dostępność usług poradnictwa zawodowego. - inicjatywy na rzecz przekwalifikowania zawodowego.	
Rozwój kreatywności, kultury i dziedzictwa narodowego.	Obszar: Kapitał społeczny Cel operacyjny 3: Poprawa dostępu do zasobów kultury i dziedzictwa narodowego oraz wzrost uczestnictwa Polaków w kulturze Obszar: Kapitał społeczny Cel operacyjny 5: Wzmacnianie kapitału kreatywnego - sektora kreatywnego i indywidualne kreatywności	Poprawa infrastruktur instytucji kultury w szczególności na terenach wiejskich (cel 3) Wdrożenie pakietu regulacyjnego redukujący bariery dla rozwoju sektora kreatywnego w przemyśle oraz indywidualnej kreatywności (prawo autorskie, regulacja mediów elektronicznych) (cel 5) Zadania edukacji kulturalnej i medialnej powinny być	P.2 - Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej infrastruktura kultury, turystyki i sportu: • zachowanie, ochrona i rewitalizacja materialnego dziedzictwa kulturowego poprzez renowację, konserwację, adaptację obiektów zabytkowych dla celów kulturalnych i turystycznych • tworzenie przestrzeni wirtualnego dostępu do polskich zasobów kulturowych • edukacja kulturalna	P.2 - Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej infrastruktura kultury, turystyki i sportu: Budowa i modernizacja obiektów kultury na poziomie ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym • wdrożenie systemów monitoringu i zabezpieczeń tych obiektów *Inwestycje w ramach rządowego programu Biblioteka +*

		włączone do programów edukacji szkolnej w dużej skali (cel 5)		*Inwestycje w digitalizację i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego*
Warunki dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego	Obszar: Kapitał społeczny Cel operacyjny 2: Wzrost aktywności i partycypacji obywatelskiej we wszystkich grupach społecznych i wiekowych poprzez tworzenie warunków do współdziałania administracji i obywateli, wzmacnianie sektora organizacji pozarządowych oraz wzmacnianie wpływu obywateli na życie publiczne	Zmiana prawa o stowarzyszeniach ułatwiająca powołanie stowarzyszenia przez mniejszą grupę osób oraz uproszczenie zasad sprawozdawczości dla organizacji o niewielkim budżecie przeznaczanym na działalność statutową (cel 2) Ułatwienie zrzeszania się fundacji (cel 2) Ułatwienie finansowania inicjatyw społecznych z budżetu państwa bez konieczności powoływania stowarzyszenia (cel 2) Wprowadzić mechanizmy finansowe, które będą promować samorządy współpracujące i dobrze oceniane przez organizacje pozarządowe i grupy obywateli (cel 2)	P.4 - Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa Wspieranie samoorganizacji społeczności lokalnych. Budowanie zintegrowanych i obywatelsko świadomych wspólnot przede wszystkim na poziomie lokalnym Wspieranie inicjatyw lokalnych w szerokim zakresie Kształtowanie infrastruktury obywatelskiej takiej, jak np. centra wolontariatu, dostęp do bezpłatnego poradnictwa obywatelskiego i informacji oraz miejsca, gdzie inkubować się mogą inicjatywy obywatelskie. Tworzenie warunków do rozwoju mechanizmów włączających obywateli do współdecydowania o swojej wspólnocie, tj.: konsultacje społeczne, lokalne inicjatywy uchwałodawcze, demokratyczna debata publiczna, referenda i inne. Rozwijane będą lokalne sieci	

		Możliwości korzystania z obywatelskiej inicjatywy uchwałodawczej na poziomie lokalnym (cel 2) W dokumencie proponuje się zwiększenia stopnia finansowania sektora organizacji pozarządowych ze środków publicznych[17] (cel 2) Dostęp do mediów publicznych organizacji pozarządowych (cel 2)	komunikacji społecznej (prasa lokalna, lokalne strony internetowe i in.). Rozwijane będą lokalne sieci komunikacji społecznej (prasa lokalna, lokalne strony internetowe i in.).	
Ład medialny, digitalizacja, dostęp do informacji i rozwój komunikacji społecznej.	Obszar: Kapitał społeczny Cel operacyjny 1: Poprawa jakości kompetencji i kwalifikacji obywateli oraz promocja norm, wartości i postaw sprzyjających współpracy i aktywności obywatelskiej poprzez długofalową edukację obywatelską, Obszar: Kapitał społeczny Cel operacyjny 3: Poprawa dostępu do zasobów kultury i	Ogólnokrajowy program edukacji cyfrowej (cel 1) Digitalizacja zbiorów i archiwizacja treści born digital (cel 3) Wprowadzenie obowiązkowej promocji działań kulturowych do mediów publicznych (cel 3) Udostępnienie archiwów mediów publicznych	P.2 - Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej Infrastruktura kultury, turystyki i sportu: • propagowanie w sieci internetowej informacji o ofertach turystycznych • tworzenie przestrzeni wirtualnego dostępu do polskich zasobów kulturowych	*Inwestycje w zakresie digitalizacji zbiorów dziedzictwa kulturowego i systemu ich cyfrowego upowszechnianie*

	dziedzictwa narodowego oraz wzrost uczestnictwa Polaków w kulturze	(cel 3)	
Poprawa jakości zarządzania i zwiększenie efektywności działania instytucji kultury.	Obszar: Kapitał społeczny Cel strategiczny 4: Rozszerzenie tradycyjnych ról instytucji kultury	Zmiana modelu zarządzania i wprowadzenie kontraktów menadżerskich (cel 4)	
	Obszar: Kapitał społeczny Cel operacyjny 5: Wzmacnianie kapitału kreatywnego - sektora kreatywnego i indywidualne kreatywności	Finansowanie wieloletnie, pobudzanie współpracy z partnerami społecznymi oraz rozliczanie efektów, dostęp do środków publicznych (cel 4) Wzmocnienia i tworzenia badań dot. sektora kultury (cel 5)	
Tworzenie warunków dla wzmacniania tożsamości lokalnej, regionalnej i narodowej.	Obszar: Kapitał społeczny Cel strategiczny 4: Rozszerzenie tradycyjnych ról instytucji kultury	Kształtowanie perspektyw lokalnej kultury (cel 4)	P.4 - Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa Wspieranie samoorganizacji społeczności lokalnych
	Obszar: Kapitał społeczny Cel strategiczny 6: Budowanie tożsamości społecznej i narodowej oraz kształtowanie wizerunku Polski opartego na otwartości, kreatywności i tolerancji		budowanie zintegrowanych i obywatelsko świadomych wspólnot przede wszystkim na poziomie lokalnym • Wspieranie inicjatyw lokalnych w szerokim zakresie

			• Kształtowanie infrastruktury obywatelskiej takiej, jak np. centra wolontariatu, dostęp do bezpłatnego poradnictwa obywatelskiego i informacji oraz miejsca, gdzie inkubować się mogą inicjatywy obywatelskie. • Tworzenie warunków do rozwoju mechanizmów włączających obywateli do współdecydowania o swojej wspólnocie, tj.: konsultacje społeczne, lokalne inicjatywy uchwałodawcze, demokratyczna debata publiczna, referenda i inne. • rozwijane będą lokalne sieci komunikacji społecznej (prasa lokalna, lokalne strony internetowe i in.).
Rozwój edukacji obywatelskiej i kulturalnej oraz kształtowanie kompetencji społecznych	Obszar: Kapitał społeczny Cel operacyjny 1: Poprawa jakości kompetencji i kwalifikacji obywateli oraz promocja norm, wartości i postaw sprzyjających współpracy i aktywności obywatelskiej poprzez długofalową edukację obywatelską,	Stworzenie programu edukacji obywatelskiej odpowiadającego na wyzwania nowoczesnego społeczeństwa cyfrowego (cel 1) Rozwój instytucji samorządu szkolnego (cel 1) Realizacji programów	Por. wyżej

		edukacji obywatelskiej, edukacji ku otwartości na innych, w tym na mniejszości etniczne, religijne, rasowe (cel 1) Wprowadzenie projektów społecznych do programów nauczania (cel 1). Prowadzenie programów wolontariatu w urzędach administracji centralnej i samorządowej (cel 1)		
Partycypacja społeczna i komunikacja między władzą publiczna i obywatelami	Obszar: Kapitał społeczny Cel strategiczny 2: Wzrost aktywności i partycypacji obywatelskiej we wszystkich grupach społecznych i wiekowych poprzez tworzenie warunków do współdziałania administracji i obywateli, wzmacnianie sektora organizacji pozarządowych oraz wzmacnianie wpływu obywateli na życie publiczne	Wprowadzenie metod internetowych komunikowania się administracji publicznej z obywatelami (cel 2) Wspierania budowy portali informacyjno – społecznościowych (cel 2) Stworzenie zespołu zadań na rzecz zwiększenia udziału obywateli w wyborach powszechnych (cel 2)	P.1Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki) Rozwój usług elektronicznych, w tym elektronicznej administracji (e-government) - Stałe poszerzanie zakresu usług elektronicznych przez administrację publiczną Budowa zasługującej na społeczne zaufanie, sprawnej władzy publicznej oraz przeciwdziałanie korupcji: administracja służąca państwu i społeczeństwu musi być otwarta, przejrzysta, nastawiona na dialog, sprawna i zdolna do adaptacji	*Inwestycje w infrastrukturę konieczną dla rozwijania e-administracji* *Inwestycje w tworzenie rozwiązań technologicznych dla rozwoju e-usług publicznych.* *Inwestycje w portale informacyjno-społecznościowe*

Promocja kultury i dziedzictwa narodowego za granicą.	Obszar Kapitał społeczny Cel operacyjny 5: Wzmacnianie kapitału kreatywnego - sektora kreatywnego i indywidualne kreatywności Obszar Kapitał społeczny Cel operacyjny 6: Budowanie tożsamości społecznej i narodowej oraz kształtowanie wizerunku Polski opartego na otwartości, kreatywności i tolerancji	Prowadzenie dyplomacji kulturowej poprzez kampanię wspierające zarówno promocję polskiej kultury za granicą, jak i ekspert treści kultury na rynki globalne (cel 5) Prowadzenie stałej kampanii wizerunkowej Polski nie tylko w obszarze gospodarki i turystyki, ale także innowacji, kreatywności i przede wszystkim kultury (cel 6) Poprawą kompetencji językowych Polaków (cel 6) Wzrost zaangażowania we współpracę na rzecz rozwoju (cel 6)	P.2 - Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej Infrastruktura kultury, turystyki i sportu: • propagowanie w sieci internetowej informacji o ofertach turystycznych • tworzenie przestrzeni wirtualnego dostępu do polskich zasobów kulturowych	P.2 - Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej Infrastruktura kultury, turystyki i sportu: • inwestycje infrastrukturalne zwiększające konkurencyjność polskich miejscowości na rynku turystycznym: - udowa lub rozbudowa bazy: noclegowej, gastronomicznej, konferencyjno-kongresowej, rekreacyjnej i rozrywkowej. - agospodarowanie na cele turystyczne obiektów i terenów poprzemysłowych i powojskowych - ozwój kompleksowych szlaków turystycznych

(wraz z całą bazą)

Polityka demograficzna: prorodzinna i migracyjna	Obszar: Rozwój zasobów ludzkich Cel strategiczny 1. Wzrost poziomu aktywności Polaków, tak aby w roku 2030 stopa zatrudnienia wynosiła 75% Cel strategiczny 2: Poprawa sytuacji demograficznej w sposób nieograniczających aktywno sic zawodowej rodziców oraz wykorzystanie rezerw demograficznych	Polityka migracyjna prymatu rynku pracy (cel I) Powszechność łączenia aktywności zawodowej z opieką nad dziećmi oraz innymi obowiązkami rodzinnymi i innymi rodzajami aktywności (cel I) Wzrost współczynnika dzietności ogólnej (cel II) Zmniejszenie kosztów wychowania dzieci Efektywna integracja/asymilacja cudzoziemców (cel III)	P.3 – wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości Prowadzenie racjonalnej polityki migracyjnej • Opracowanie odpowiednich zasad i warunków dopuszczania cudzoziemców do polskiego rynku pracy na podstawie analizy bilansu migracyjnego. • Przeciwdziałanie powstawaniu na rynku pracy ewentualnych niedoborów kadr specjalistycznych różnych dziedzin • Opracowanie i wdrożenie systemu monitoringu rynku pracy w kontekście mobilności międzynarodowej (utworzenie bazy danych migracyjnych) • Przeciwdziałanie negatywnym skutkom migracji zarobkowej • Budowa instytucji ochrony interesów polskich pracowników za granicą Regulacje podatkowe: • Stopniowe wprowadzanie

			regulacji „prorodzinnych” w systemie podatkowym zachęcających przedsiębiorców do zatrudniania osób mających dzieci	
			P.4 - Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa Promocja polityki integracji społecznej, w tym prorodzinnej, zwłaszcza w zakresie funkcji ekonomicznych, opiekuńczych i wychowawczych CEL: wzrost stabilności rodzin, zwiększenie dzietności, ograniczenie zjawisk niepożądanych, takich jak dziedziczenie biedy i wykluczenia społecznego, • systemowe wsparcie rodzin, szczególnie w pierwszych latach wychowywania dzieci, obejmujące działania w obszarach: zdrowia, bytu, edukacji i wychowania, a także wspieranie łączenia rodzicielstwa i pracy zawodowej	
Wzrost jakości,	Obszar: Rozwój zasobów	Dostosowanie opieki	P.2 - Poprawa stanu	*Inwestycje w rozwijanie*

dostępności i sprawności usług medycznych	ludzkich Cel strategiczny 4: Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa	zdrowotnej do wyzwań demograficznych Zmniejszenie liczby zachorowań i zgonów poprzez działania z zakresu zdrowia publicznego (w tym profilaktyki Poprawa dostępności do wysokiej jakości usług medycznych oraz nowoczesnej rehabilitacji Kształtowanie świadomości zdrowotnej i zdrowego stylu życia poprzez promocję i edukację zdrowotną (zwłaszcza wśród osób o najniższym statusie społecznoekonomicznym) oraz wzrost poziomu aktywności fizycznej	infrastruktury technicznej i społecznej Infrastruktura ochrony zdrowia i socjalna: CEL: zmniejszenie dystansu w zakresie stanu zdrowia między Polską a średnim poziomem stanu zdrowia ludności w UE • poprawa efektywności funkcjonowania systemu ochrony zdrowia - unowocześnienie i lepsze wykorzystanie istniejącej infrastruktury - podniesienie jakości, konkurencyjności i dostępności do usług zdrowotnych - zbudowanie ogólnopolskiego, elektronicznego rejestru usług medycznych • dostosowanie systemu do dynamiki długookresowych trendów demograficznych, trendów chorobowości i zachorowalności społeczeństwa oraz rozwoju metod leczenia (z uwzględnieniem racjonalności	*systemu świadczenia usług medycznych opartych o formułę e-zdrowie (w tym stworzenie ogólnopolskiego, elektronicznego rejestru usług medycznych)* *Inwestycje w modernizację infrastruktury opieki zdrowotnej (obiekty, sprzęt, itp.)*

ekonomicznej)

- inwestycje w obiekty usług społecznych (w tym osób starszych, niepełnosprawnych, dzieci oraz osób dotkniętych patologiami społ.)
- wzmocnienie zasobów kadrowych tych placówek
- stworzenie warunków (w tym bazy materialnej(dla osób wykluczonych do powrotu do samodzielności

- dostosowanie systemu do zintegrowanego systemu ratownictwa medycznego
- profilaktyka:
  - promocja zdrowego stylu życia
  - opracowanie i wdrożenie narodowych programów walki z chorobami cywilizacyjnymi
  - wzmocnienie profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami

			- profilaktyka chorób zawodowych	
Ograniczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego, ze szczególnym naciskiem na dzieci	Obszar: Rozwój zasobów ludzkich Cel strategiczny 3: Poprawa spójności społecznej Obszar: Rozwój Polski cyfrowej w perspektywie do 2030 roku Cel 4: dyfuzja technologii i treści cyfrowych - zniwelowanie obecnych nierówności oraz utrzymanie tempa rozwoju społeczeństwa cyfrowego – unikając tym samym nowych form wykluczenia cyfrowego Obszar: Rozwój Polski cyfrowej w perspektywie do 2030 roku Cel 5” dyfuzja umiejętności - zapewnienie aktywnego udziału wszystkich Polaków w procesie rozwoju społeczeństwa cyfrowego w Europie, w szczególności poprzez wzrost kompetencji cyfrowych użytkowników	Wprowadzenie zmian w systemie świadczeń, tak aby wsparcie trafiało do grup realnie najbiedniejszych i pomagało na uniezależnienie się od transferów społecznych Solidarność pokoleń w wymiarze spójności społecznej czyli w pierwszym etapie koncentracja na zmniejszeniu ryzyka ubóstwa wśród dzieci, natomiast w kolejnym na utrzymaniu ryzyka ubóstwa osób powyżej 60 roku życia na obecnym poziomie Efektywny system wspierania przechodzenia od nauki do zatrudnienia, również młodzieży niepełnosprawnej Wzrost aktywności	P.2 - Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej Infrastruktura kultury, turystyki i sportu: Upowszechnianie sportu jako istotnego czynnika podnoszenia poziomu kondycji fizycznej oraz przeciwdziałania negatywnym zjawiskom i patologią społecznym P.4 – Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa • systemowe wsparcie rodzin, szczególnie w pierwszych latach wychowywania dzieci, obejmujące działania w obszarach: zdrowia, bytu, edukacji i wychowania, a także wspieranie łączenia rodzicielstwa i pracy zawodowej • program wsparcia niezamożnych rodzin w zaspokajaniu ich potrzeb mieszkaniowych P.2 - Poprawa stanu	P.2 - Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej Infrastruktura ochrony zdrowia i socjalna: inwestycje w obiekty usług społecznych (w tym tych, *z których korzystają osoby starsze, niepełnosprawni, dzieci oraz osoby dotknięte patologiami społecznymi)*

		społecznej (dostęp do usług) i zawodowej (otwarty rynek pracy) osób niepełnosprawnych	infrastruktury technicznej i społecznej infrastruktura edukacji: **CEL:** zapewnienie równego dostępu do edukacji dobrej jakości • ograniczenie finansowych barier dostępu do edukacji: - działania służące obniżeniu kosztów podręczników i pomocy dydaktycznych - rozwój systemów stypendialnych P.5 – rozwój obszarów wiejskich Wzrost jakości kapitału ludzkiego oraz aktywizacja zawodowa mieszkańców wsi • Rozwój szans dzieci i młodzieży wiejskiej z terenów zaniedbanych pod względem społecznym i ekonomicznym, zwłaszcza z obszarów popegeerowskich • Przeciwdziałanie międzypokoleniowej transmisji negatywnych tendencji socjalnych - Podniesienie jakości kształcenia - Zachęty dla	*Inwestycje w infrastrukturę techniczną, edukacyjną i społeczną, w szczególności na obszarach wiejskich i tzw. obszarach problemowych.*

			nauczycieli podejmujących pracę w szkołach na obszarach wiejskich Utrzymanie szkolnictwa średniego rolniczego	
Opieka nad osobami starszymi	Obszar: Rozwój zasobów ludzkich Cel strategiczny 2: Poprawa sytuacji demograficznej w sposób nieograniczających aktywno sic zawodowej rodziców oraz wykorzystanie rezerw demograficznych	Zwiększenie skali dostępu do opieki instytucjonalnej dla osób starszych (w tym opieki nad osobami niesamodzielnymi)	P.4 - Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa Zbudowanie kompleksowego systemu opiekuńczego, aktywizującego i integrującego osoby starsze w środowiskach lokalnych oraz rozwój opieki długoterminowej i paliatywno-hospicyjnej	P.2 - Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej Infrastruktura ochrony zdrowia i socjalna: inwestycje w obiekty usług społecznych (w tym osób starszych, niepełnosprawnych, dzieci oraz osób dotkniętych patologiami społecznymi)
Dostępność zintegrowanego systemu transportu	Obszar Strategia wobec wyzwań infrastrukturalnych – transport Cel operacyjny 1: Sprawna budowa infrastruktury transportowej stanowiącej element zintegrowanego systemu Cel operacyjny 2: Zmiana sposobu organizacji i zarządzania infrastrukturą transportową; Cel operacyjny 3: Poprawia bezpieczeństwa Użytkowników ruchu; Cel operacyjny 4: Udrożnienie miast i obszarów metropolitarnych;	Cel 1 Infrastruktura kolejowa • Budowa i sukcesywne włączanie do ruchu pierwszej linii kolei dużych prędkości (KDP) prowadzącej z Warszawy przez Łódź do Wrocławia i Poznania oraz zakup taboru kolejowego dostosowanego do obsługi KDP; • Realizacja dużych projektów modernizacyjnych głównych linii i	P.2 - Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej Infrastruktura transportowa: Priorytet: zapewnienie dostępności komunikacyjnej Polski CEL: Optymalizacja i podniesienie jakości systemu transportowego w kraju Zmniejszenie uciążliwości transportu dla środowiska Poprawa bezpieczeństwa drogowego	Inwestycje w infrastrukturę transportową • Budowa sieci autostrad i dróg ekspresowych • Modernizacja sieci dróg łączących z tym systemem • *Budowa obwodnic* • *rozbudowa miejskiego transportu publicznego* • *rozbudowania transportu kolejowego* • *rozbudowa transportu lotniczego*

Cel operacyjny 5: Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.	infrastruktury kolejowej (w tym dworce kolejowe) oraz kompleksowa modernizacja i/lub wymiana taboru kolejowego • Dostosowanie infrastruktury do rozwoju międzyregionalnych przewozów pasażerskich, w tym usprawnienie połączeń kolejowych między głównymi miastami Polski (w szczególności linii biegnących promieniście z i do Warszawy) dostosowanych do prędkości 160–200 km/h; • Dostosowanie Centralnej Magistrali Kolejowej (CMK) przynajmniej do prędkości 250 km/h; • Po 2020 r. należy przewidzieć przedłużenie linii dużych prędkości na zachód od Poznania do Berlina i na południe od Wrocławia, do Pragi w celu włączenia polskiej	Działania: • Zintegrowanie systemu transportowego w układzie gałęziowym i terytorialnym • Powiązanie gł. ośrodków gospodarczych siecią nowoczesnych korytarzy transportowych: - Budowa sieci autostrad i dróg ekspresowych - Modernizacja sieci dróg łączących z tym systemem • Zapewnienie połączeń z międzynarodową siecią transportową • Podniesienie parametrów eksploatacyjnych sieci transportowych • Wyprowadzenie transportu poza tereny gęsto zamieszkane (budowa obwodnic) • Wspieranie alternatywnych form transportu: - Zwiększenie roli transportu publicznego - Poprawa standardu, stanu bezpieczeństwa oraz dostępności (unowocześnienie taboru)

sieci kolei dużych prędkości w system transportu europejskiego;
Infrastruktura drogowa
• Sukcesywne wdrażanie systemu zarządzania ruchem (ang. Intelligent Transport System – ITS) na wybranych odcinkach sieci dróg krajowych;
• Budowa wybranych odcinków autostrad i dróg ekspresowych na odcinkach kluczowych dla efektywnego funkcjonowania systemu transportowego;
• Modernizacja nawierzchni dróg – głównie w ramach sieci TEN-T;
• Poprawa warunków przejazdu dla ruchu tranzytowego i obsługi ruchu w obszarach metropolitarnych i dużych miastach;
• Program budowy obwodnic dużych miejscowości (w tym autostradowej obwodnicy Warszawy), przebudowa pod kątem

- Zwiększenie udziału kolei w przewozach pasażerskich i towarowych
    - Wspomaganie budowy systemu szybkiego transportu kolejowego integrującego metropolie
    - Likwidacja tzw. „wąskich gardeł“
    - Stymulowanie przenoszenia ruchu ciężkiego z dróg na kolej
    - Inwestycje w infrastrukturę transportu intermodalnego
    - Wdrożenie systemu nowoczesnej łączności kolejowej GSM-R i systemów zarządzania ruchem kolejowym (ERTMS)
- Powstrzymanie regresu w transporcie morskim i śródlądowym
    - Realizacja koncepcji autostrad morskich
    - Wzmocnienie znaczenia portów

	bezpieczeństwa ruchu i wdrożenie programu uspokojenia ruchu na drogach przechodzących przez miasta i małe miejscowości; Infrastruktura lotnicza • Budowa Centralnego Portu Lotniczego (CPL) jako elementu zintegrowanego systemu transportowego; • Modernizacja i rozbudowa podstawowej sieci lotnisk (porty lotnicze w sieci TEN-T) oraz infrastruktury nawigacyjnej; • W ramach zintegrowanego systemu portów lotniczych – poprawa dostępności portów lotniczych dzięki rozbudowie infrastruktury drogowej, kolejowej i transportu publicznego; Transport morski i wodny śródlądowy • Budowa głębokowodnych nadbrzeży i torów podejściowych do	- Podniesienie udziału wodnego transportu śródlądowego w przewozach ładunków i przewozach turystycznych

portów;
• Rozwój i modernizacja dostępu, zarówno od strony morza, jak i lądu, do portów i przystani morskich;
• Wprowadzenie zintegrowanego systemu zarządzania obszarem morskim Polski i pasa przymorskiego, zgodnych z regulacjami międzynarodowymi;
• Rozszerzanie wielofunkcyjności polskiego wybrzeża i obszaru morskiego Polski;
• W długiej perspektywie - rozbudowa wybranych śródlądowych dróg w Polsce i dostosowanie ich do standardów europejskich.

cel 4
zwiększenie dostępności do transportu publicznego, w tym też dla osób o ograniczonej możliwości przemieszczania się;
· integrację systemów transportu w aspekcie

sieciowym, taryfowym i informacyjnym;
· wprowadzenie zaawansowanych systemów zarządzania i sterowania ruchem w dużych miastach;
· zwiększenie efektywności energetycznej pojazdów transportu publicznego);
· zwiększenie udziału transportu publicznego w przewozach pasażerskich;
· wydzielenie dróg dla ruchu tranzytowego z wewnętrznych układów miejskich (budowa obwodnic);
· zwiększenie roli kolei w obsłudze regionalnej i obszarów aglomeracyjnych.

Dostępność nowoczesnej infrastruktury teleinformatycznej	Obszar: Rozwój Polski cyfrowej w perspektywie do 2030 roku Cel 1: powszechny, wysokiej jakości dostęp do Internetu dla wszystkich Polaków po rozsądnej cenie - jako warunek wstępny realizacji pozostałych celów szczegółowych	<u>P. 2 – Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej</u> Infrastruktura teleinformatyczna • Zwiększenie dostępności do internetu (zwł. szerokopasmowego -tworzenie punktów dostępu, także przez administrację rządową i samorządową -pokrycie siecią łączności całego kraju -obniżenie ceny usługi na skutek liberalizacji rynku	Inwestycje w rozwój infrastruktury teleinformatycznej
Kształtowanie struktur przestrzennych służących rozwojowi gospodarczemu i jakości życia przy zachowaniu wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i krajobrazu.		<u>P. 6 - Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej</u> • wspieranie działań wykorzystujących specyficzne uwarunkowania rozwoju regionów np. turystyczno-krajobrazowe, klimatyczne, wodne, itp.; <u>P.5 – Rozwój obszarów wiejskich</u> • Wsparcie rozwoju pozarolniczej aktywności gospodarczej na wsi	*Inwestycje w infrastrukturę techniczną umożliwiająca rozwój działalności pozarolniczej*

			- W tym poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy odpowiedniej dbałości o walory przyrodnicze	
Radykalna poprawa jakości prawa.	Obszar: Sprawne Państwo Cel strategiczny nr 2 Wzrost jakości prawa i ograniczenie jego inflacji	1. Zmiany instytucjonalne i proceduralne w procesie przygotowania projektów regulacji przez rząd w celu uporządkowania kierunku i organizacji procesu legislacyjnego: 2. Wprowadzenie okresowej oceny przez resorty skutków obowiązującego prawa, co umożliwi poprawę jego jakości w stopniu znacznie większym niż stosowanie wyłącznie Ocen Skutków Regulacji na etapie przygotowania ich projektu: 3. Dostosowanie procesu stanowienia prawa dla potrzeb integracji i optymalizacji prawa polskiego względem prawa	<u>P.1 – Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki</u> <u>Rozwój przedsiębiorczości</u>: Kształtowanie bardziej przyjaznych regulacji systemowych	*w tym przypadku trudno wskazać jakieś określone inwestycje*

		europejskiego i prawa międzynarodowego:		
Usprawnienie sądownictwa i egzekucji wyroków.	Obszar: Sprawne Państwo Cel strategiczny nr 3 Usprawnienie funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości	1. Wdrożenie zmian udrożniających funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości 2. Pełna informatyzacja wymiaru sprawiedliwości. 3. Zmiany w działaniu zawodów prawniczych i modelu edukacji prawniczej. 4. Zapewnienie dostępu do usług prawniczych, w tym dostępu do bezpłatnej pomocy prawnej dla osób najuboższych. 5. Zapewnienie efektywnej realizacji wyroków sądowych poprzez poprawę efektywności egzekucji i modyfikacje zasad wykonywania zawodu komornika sądowego 6. Skrócenie czasu trwania postępowań sądowych	PR 4 – Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa • wzmocnienie i przeprowadzenie reform funkcjonalnych (w tym uproszczenie procedur) także w wymiarze sprawiedliwości i prokuraturze • Poprawie jakości funkcjonowania prokuratury, sądownictwa, więziennictwa oraz innych instytucji porządku publicznego	*Inwestycje w rozwiązania z zakresu wykorzystania systemów teleinformatycznych w wymiarze sprawiedliwości* *Inwestycje w rozbudowę infrastruktury więziennictwa*
Poprawa jakości i dostępności usług publicznych.	Obszar: Sprawne Państwo Cel strategiczny nr 4	1. Stworzenie warunków konkurencji rynkowej dla podmiotów sektora	P. 2 – Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej	*Inwestycje w radykalny rozwój e-administarcji, w tym elektroniczne*

	Podniesienie jakości działania podmiotów oferujących usługi publiczne	usług publicznych. 2. Wprowadzanie w instytucjach kontrolowanych przez państwo nowoczesnych metod zarządzania stosowanych w sektorze prywatnym. 3. Stopniowe włączanie jednostek/obywateli - klientów w proces usprawniania usług publicznych, poczynając od monitorowania ich potrzeb i oczekiwań oraz odpowiedniego dostosowywania oferty, z czasem przechodząc do aktywnego włączania ich w kreowanie i dostarczanie usług. 4. Wprowadzenie odpowiednich standardów świadczenia usług publicznych oraz zwiększenie ich dostępności, w szczególności poprzez szersze i bardziej kompleksowe udostępnianie usług przez Internet. Dotyczy to takich obszarów jak usługi natury urzędowej (formularze, zgłoszenia,	Infrastruktura teleinformatyczna: CEL: zwiększenie dostępności do usług sektora publicznego i biznesowego • wspieranie przedsięwzięć rozwijających różne modele komunikacji • Zwiększenie dostępności do internetu (zwł. szerokopasmowego -tworzenie punktów dostępu, także przez administrację rządową i samorządową • Zwiększenie oferty i poprawa jakości usług publicznych • Rozwój i zwiększenie dostępności zasobów informacyjnych administracji w formie elektronicznej <u>P.4 - Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa</u> Budowa zasługującej na społeczne zaufanie, sprawnej władzy publicznej oraz przeciwdziałanie korupcji administracja służąca państwu i społeczeństwu musi być otwarta, przejrzysta, nastawiona	*świadczeni usług publicznych* *Inwestycje w zwiększenie dostępności do internetu. szerokopasmowego*

		wnioski), edukacja, część obsługi medycznej (administrowanie danymi, częściowa diagnostyka). 5. Wprowadzenie obowiązku przejrzystej sprawozdawczości z działalności dla instytucji publicznych, w tym obowiązku okresowej publikacji celów nakierowanych na poprawę jakości działania oraz stopnia ich realizacji.	na dialog, sprawna i zdolna do adaptacji • Zwiększenie skuteczności: - skoordynowane działania upraszczające procedury administracyjne i wzmacniające potencjał kadrowy - modernizacja techniczna i technologiczna sektora publicznego - delegowanie części zadań partnerom społecznym • wzmocnienie i przeprowadzenie reform funkcjonalnych (w tym uproszczenie procedur) także w wymiarze sprawiedliwości i prokuraturze Poprawie jakości funkcjonowania prokuratury, sądownictwa, więziennictwa oraz innych instytucji porządku publicznego
Tworzenie warunków dla partycypacji społecznej.	Obszar: Sprawne Państwo Cel strategiczny nr 5 Poprawa efektywności i jakości debaty publicznej	1. Podniesienie jakości komunikowania strategii i działań administracji 2. Stworzenie platformy komunikacji w obszarze polityk (policy) 3. Stworzenie efektywnej	

		platformy konsultacji dot. prac regulacyjnych (skoordynowane z procesem stanowienia prawa)		
E-administracja.	Obszar: Rozwój Polski cyfrowej w perspektywie do 2030 roku	1. zwiększenie cyfrowych umiejętności/kompetencji administracji rządowej i samorządowej oraz wymiaru sprawiedliwości, w tym umiejętności związanych z procesem stanowienia prawa oraz otwartej komunikacji z obywatelami. Ważnym elementem tych umiejętności jest zdolność wykorzystywania technologii cyfrowych w procesie usprawnienia administracji. 2. scalenie resortowych funkcji CIO i CTO oraz stworzenie jednego budżetu na informatyzację administracji rządowej i samorządowej – w celu zapewnienia spójności i kompatybilności systemów	<u>P.2 – Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej</u> Infrastruktura teleinformatyczna CEL: zwiększenie dostępności do usług sektora publicznego i biznesowego • wspieranie przedsięwzięć rozwijających różne modele komunikacji • Zwiększenie dostępności do internetu (zwł. szerokopasmowego -tworzenie punktów dostępu, także przez administrację rządową i samorządową • Zwiększenie oferty i poprawa jakości usług publicznych • Rozwój i zwiększenie dostępności zasobów informacyjnych administracji w formie elektronicznej <u>P.3 - Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości</u>	*jak powyżej czyli:* *Inwestycje w radykalny rozwój e-administarcji, w tym elektroniczne świadczeni usług publicznych* *Inwestycje w zwiększenie dostępności do internetu. szerokopasmowego*

	administracyjnych 3. koordynacja na wyższych szczeblach hierarchii państwowej w celu uniknięcia działań „silosowych” a w konsekwencji dostosowanie struktury organizacji administracji państwowej do powszechnych zmian organizacyjnych generowanych przez nowe technologie 4. pełna cyfryzacja obiegu dokumentów wewnątrz administracji – zmierzająca do modelu „administracja bez papieru” 5. wprowadzenie elektronicznych metod komunikacji obywatel - władza ustawodawcza (e-referenda, e-wybory), wykonawcza (e-konsultacje, e-PUAP, programy horyzontalne) i sądownicza (e-sądy) 6. powszechna elektronizacja świadczeń społecznych (typu: ESSS, Syriusz, empatia) 7. otwarcia zasobów	Tworzenie warunków sprzyjających przedsiębiorczości i zmniejszanie obciążeń pracodawców • wdrażanie interaktywnych usług administracji elektronicznej (e-administracja)

		oraz możliwość ponownego wykorzystania informacji i danych publicznych 8. wykorzystanie narzędzi cyfrowych na rzecz otwartego procesu konsultacji i większej partycypacji społeczeństwa w procesie stanowienia prawa 9. zmiana sposobów tworzenia prawa, tak by system prawa nadążał za szybkim tempem zmian technologicznych (koregulacja, samoregulacja).	
Wzrost sprawności działania administracji Wzmocnienie systemu strategicznego zarządzania politykami publicznymi.	Obszar: Sprawne Państwo Cel strategiczny nr 1: Poprawa efektywności i sprawności administracji publicznej dla zapewnienia pełni praw obywatela/jednostki i podniesienia gospodarczej konkurencyjności Polski, a także dla skutecznej współpracy z administracją samorządową	Podniesienie efektywności działań administracji w odniesieniu do nakładów poprzez: 2. Istotne zwiększenie koordynacji pracy organów władzy centralnej, w szczególności resortów i podlegających im jednostek, w celu poprawy możliwości rozliczania władzy wykonawczej i	P.4 - Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa Budowa zasługującej na społeczne zaufanie, sprawnej władzy publicznej oraz przeciwdziałanie korupcji: administracja służąca państwu i społeczeństwu musi być otwarta, przejrzysta, nastawiona na dialog, sprawna i zdolna do adaptacji

		zdolności rządu do skuteczniejszego prowadzenia polityk i działań operacyjnych 3. Weryfikacja efektywności istniejącej alokacji funkcji i odpowiedzialności pomiędzy organami władzy centralnej i lokalnej. Opracowanie propozycji ewentualnych zmian w tym zakresie, z uwzględnieniem rekomendowanego podziału odpowiedzialności, alokacji zasobów, zasad współdziałania i współpracy w obszarach nakładającej się odpowiedzialności. 4. Podniesienie jakości zarządzania i koordynacji pracy w i pomiędzy resortami 5. Usystematyzowanie procesów planistycznych i operacyjnych przy równoczesnym zmniejszeniu udziału działań typu ad hoc jako podstawowy instrument	• Zwiększenie skuteczności: - skoordynowane działania upraszczające procedury administracyjne i wzmacniające potencjał kadrowy - modernizacja techniczna i technologiczna sektora publicznego - delegowanie części zadań partnerom społecznym

	zwiększania skuteczności działania rządu 6. Stworzenie nowoczesnego programu kształcenia urzędników publicznych z naciskiem na wzmocnienie roli liderów i liderstwa w administracji i upowszechnianie zasad etycznych w administracji (kodeksy etyczne).		
Wzmacnianie powiązań międzynarodowych służących osiągania narodowych celów strategicznych		<u>P.4 - Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa</u> • współpraca międzynarodowa, w tym z krajami sąsiadującymi	
Intensyfikacja współdziałania z partnerami z Unii Europejskiej		<u>P.4 - Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa</u> • Wywiązywanie się ze zobowiązań wynikających z uczestnictwa w NATO i UE oraz aktywność w ramach Europejskiej Polityki Sąsiedztwa UE	*Inwestycje w modernizacje armii*
Zapewnienie bezpieczeństwa, ochrony i opieki nad obywatelami polskimi			

przebywającymi poza granicami kraju.			
Współpraca w obrębie NATO i Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa Unii Europejskiej.			P.4 - Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa • Wywiązywanie się ze zobowiązań wynikających z uczestnictwa w NATO i UE oraz aktywność w ramach Europejskiej Polityki Sąsiedztwa UE
Konsekwentna realizacja programu modernizacji polskich sił zbrojnych.			
Reforma systemu emerytalnego	Obszar: Rozwój zasobów ludzkich Cel strategiczny 2. Poprawa sytuacji demograficznej (w sposób nieograniczający aktywności zawodowej rodziców) oraz wykorzystanie rezerw demograficznych	Powszechny aktuarialnie zbilansowany system emerytalny	P.3 - Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości Kontynuowanie reform emerytalnych
Wzrost sprawności aparatu ścigana			P.4 - Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa Bezpieczeństwo wewnętrzne i porządek publiczny: zapobieganie i zmniejszanie przestępczości, w tym gosp.,

			zagrożenia terrorystycznego, • poprawa infrastruktury bezpieczeństwa wewnętrznego, usprawnienia funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, policji, systemu informowania o zagrożeniach oraz przygotowanie odpowiednich kadr. • Poprawie jakości funkcjonowania prokuratury, sądownictwa, więziennictwa oraz innych instytucji porządku publicznego	
Sprawne funkcjonowanie zintegrowanego krajowego systemu zarządzania kryzysowego i powszechnego systemu ochrony ludności			<u>P.4 - Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa</u> Przygotowanie systemu bezpieczeństwa narodowego do skutecznego reagowania na możliwe wyzwania i zagrożenia (o charakterze pozamilitarnym – bezpieczeństwo energetyczne, informacyjne, ekologiczne) zakończenie prac nad systemem bezpieczeństwa, w tym reagowania kryzysowego	*Inwestycje w system zarządzania kryzysowego*
Zapewnienie gospodarce krajowej i	Obszar Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko	(1.1.) Modernizacja i rozbudowa sektora	P.2 - Poprawa stanu infrastruktury technicznej i	(PR2 - Poprawa stanu infrastruktury technicznej i

obywatelom bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię.	Cel 1. Zbilansowanie zapotrzebowania na energię elektryczną i paliwa oraz zapewnienie bezpieczeństwa dostaw	elektroenergetycznego oraz rozwój alternatywnych źródeł energii (nowe technologie węglowe) (1.2.) Dywersyfikacja kierunków pochodzenia nośników energii, zabezpieczenie przesyłu oraz rezerw wydobywczych i interwencyjnych: (1.2.1) dywersyfikacji kierunków importowych, (1.2.2) rozbudowie i poprawie bezpieczeństwa systemu przesyłowego oraz (1.2.3) zabezpieczeniu możliwości magazynowych i potencjału wydobywczego	społecznej infrastruktura energetyki CEL: Poprawa bezpieczeństwa energetycznego kraju • Poprawa sprawności i jakości wykorzystania głównych krajowych nośników energii (węgla kamiennego i brunatnego) • Rozwijanie innowacyjnych technologii produkcji energii z tych paliw • Dywersyfikacja źródeł energii, w szczególności surowców energetycznych (zwł. gazu i ropy naftowej) Działania w ich ramach: - import gazu ziemnego z nowych kierunków (np. Skandynawia) - Import gazu skroplonego LNG - import ropy (np. z regionu kaspijskiego) - wzrost udziału produkcji energii pierwotnej z odnawialnych źródeł energii - zwiększanie wydobycia gazy	społecznej) Budowa infrastruktury niezbędnej do odbioru, przesyłu i magazynowania gazu ziemnego

			krajowego - prowadzenie działań na rzecz wdrożenia technologii gazyfikacji węgla kamiennego i wytwarzania benzyny syntetycznej. - Tworzenie silnych struktur organizacyjnych firm energetycznych zdolnych do konkurencji międzynarodowej - Rozwój systemów przesyłowych i połączeń transgranicznych - Promocja i wsparcie finansowe dla nowych, ekonomicznie efektywnych technologii wytwarzania energii.	
	Obszar Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko Cel 2. Poprawa efektywności energetycznej oraz rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii	(2.1) Poprawa efektywności energetycznej i ograniczenie konsumpcji energii. (2.2.) Rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii.	jw.	*Inwestycje w wymianę sieci przesyłowych* *Inwestycje w energooszczędne technologie*
Zabezpieczenie przed skutkami powodzi	Obszar Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko Cel 3 (3.) Poprawa i ochrona stanu środowiska oraz adaptacja do zmian klimatu	modernizacja istniejących budowli hydrotechnicznych oraz wykorzystanie możliwości tzw. „małej retencji”.	<u>P.2 – Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej</u> Promocja działań, w tym o charakterze prawnym i	(PR2 - Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej) infrastruktura ochrony środowiska

		· usprawnianie i unowocześnianie systemów monitorowania i wczesnego ostrzegania w przypadku powodzi i huraganów - we współpracy z IMGW, MSWIA oraz wojewodami, · budowa i modernizacja niezbędnej infrastruktury - przede wszystkim wałów przeciwpowodziowych · uporządkowanie systemu planowania przestrzennego (szczególnie na obszarach potencjalnie zagrożonych - obszarach zalewowych, osuwiskowych	organizacyjnym: - chrony przed katastrofami naturalnymi (zwłaszcza powodziami i ich skutkami)	Inwestycje modernizacyjne i odtworzeniowe, Rozwój małej, sztucznej retencji,
Racjonalna gospodarka zasobami naturalnymi uwzględniająca względy środowiskowe i społeczne.	Obszar Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko Cel 3 (3.) Poprawa i ochrona stanu środowiska oraz adaptacja do zmian klimatu	Ochrona obszarów cennych przyrodniczo, miejskich obszarów zielonych i zasobów naturalnych (cel 3)	P.2 - Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej Infrastruktura ochrony środowiska: Realizacja przedsięwzięć z dziedziny ochrony przyrody i różnorodności biologicznej, w tym tworzenia europejskich sieci obszarów chronionych NATURA 2000, ochrony i	*Inwestycję w rozwój infrastruktury technicznej ochrony środowiska.* *Inwestycje w eko-innowacje*

			kształtowania krajobrazu, a ponadto rozwój parków narodowych i krajobrazowych jako wyraz dbałości o zachowanie dziedzictwa przyrody. P.1– wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki Wspieranie eko-innowacji	
Wdrożenia standardów europejskich w sferze polityki ekologicznej.			P.2 - Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej infrastruktura ochrony środowiska Pożądane jest przygotowanie i wdrożenie wieloletnich programów rozwoju branż przy zachowaniu lub redukcji emisji CO2 na poziomie uwzględniającym potrzeby rozwojowe kraju i zobowiązania międzynarodowe	jw.
Zapewnienie dostępności i czystości wody, poprawa jakości powietrza oraz gospodarka odpadami	Obszar Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko Cel 3 (3.) Poprawa i ochrona stanu środowiska oraz adaptacja do zmian klimatu Obszar Strategia wobec wyzwań	Czystość powietrza (cel 3) Dostępność i czystość wód (cel 3) Gospodarka odpadami (Cel 3)	P.2 - Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej infrastruktura ochrony środowiska: Wspieranie przedsięwzięć związanych -	„Szeroka skala działań inwestycyjnych” w obszarach wyszczególnionych w kolumnie obok.

infrastrukturalnych – transport		zagospodarowywanie m odpadów, - czyszczaniem ścieków, - apewnieniem wody pitnej wysokiej jakości, - ekultywacją terenów zdegradowanych, - chroną powietrza, - chroną przed hałasem, drganiami i wibracjami
Cel operacyjny 5: Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko	Obszar Strategia wobec wyzwań infrastrukturalnych – transport Zwiększenia udziału proekologicznych rodzajów transportu w przewozach osób i rzeczy w tym podnoszenie konkurencyjności innych niż drogowy i lotniczy gałęzi transportu w zwiększenia wykorzystywania alternatywnych źródeł energii w transporcie; ograniczenia kosztów zewnętrznych oddziaływania transportu poprzez prowadzenie polityki mającej na celu ich internalizację. ograniczania emisji	Wdrażanie: - ziałań zmniejszających emisję CO2, SO2, Nox i pyłów pochodzących z sektora komunalno-bytowego oraz przemysłu, - rzedsięwzięć termomodernizacyjne

zanieczyszczeń, hałasu, zagrożeń dla bioróżnorodności oraz zużywania paliw nieodnawialnych.

dostosowania do 2015 r. odpowiednich przepisów prawnych oraz przygotowanie wytycznych do projektowania infrastruktury transportowej, aby obejmowały również zagadnienia projektowania miejsc zmian systemów transportu, wyposażania jej w systemy inteligentnych systemów transportowych, systemy bezpiecznych ścieżek rowerowych i rowerowych szlaków turystycznych stanowiących uzupełnienie infrastruktury drogowej;

projektowania rozwoju infrastruktury w oparciu o plany środowiskowe i politykę regionalną

podnoszenia

		świadomości konsumentów odnośnie oddziaływania ich pojazdów na środowisko, i wyboru rodzaju transportu ze względu na poziom zagrożeń dla środowiska. (cel 5. Ograniczenie negatywnego wpływu rozwoju systemu transportu w Polsce na środowisko naturalne)		
Kreowanie ekologicznych postaw				
Na poziomie strategicznym cele i priorytety wpisują się w układ celów i zadań w obszarach powyżej. zdefiniowanych. Specyfika dotyczy konkretnych przedsięwzięć adresowanych do szczególnego segmentu jakim są obszary wiejskie. W związku z tym strategię rozwoju obszarów wiejskich należy silnie zintegrować z pozostałymi strategiami	Obszar: Regionalny wymiar polityki rozwoju Cel 3: Wzmacnianie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich.	Działania 4.: Wspieranie różnicowania działalności społeczno-gospodarczej i zwiększenia zatrudnienia pozarolniczego na obszarach wiejskich. · Poprawa wahadłowej mobilności przestrzennej na poziomie lokalnym i regionalnym (powiązanie z narzędziami dotyczącymi zwiększania dostępu do infrastruktury transportowej), · Zwiększenie	P.5 – Rozwój obszarów wiejskich ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I AKTYWNOŚCI POZAROLNICZEJ • Wsparcie rozwoju pozarolniczej aktywności gospodarczej na wsi - W tym poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy odpowiedniej dbałości o walory przyrodnicze • Wspieranie modernizacji przetwórstwa rolno – spożywczego, sprzyjających poprawie konkurencyjności sektora rolnego i leśnego oraz handlu hurtowego artykułami	*Rozwój infrastruktury technicznej dla rozwoju pozarolniczej aktywności gospodarczej na wsi* *Inwestycje w modernizację infrastruktury przetwórstwa rolno – spożywczego*

rezerwując zasoby na adresowanie polityki publicznych do segmentu wiejskiego. O specyfice tego obszaru stanowią takie domeny strategiczne jak zróżnicowanie działalności społeczno-gospodarczej, zwiększenia zatrudnienia pozarolniczego na obszarach wiejskich oraz wspieranie produkcji wysokiej jakości produktów rolno-spożywczych i wzrostu konkurencyjności sektora rolno-spożywczego, bezpieczeństwo żywnościowe.		wykorzystania i promocja elastycznych form zatrudnienia przez pracodawców, · Wspieranie ośrodków doradczych promujących przedsiębiorczość oraz integracja działań instytucji doradczych i finansowych świadczących usługi dla lokalnych przedsiębiorców, · Zwiększenie dostępu do placówek opieki nad dzieckiem na obszarach wiejskich, · Wspieranie tworzenia pozarolniczych miejsc pracy na obszarach wiejskich (mikroprzedsiębiorstwa, usługi okołorolnicze, drobne przetwórstwo, rzemiosło, turystyka, związanych ze zwiększeniem wykorzystania odnawialnych źródeł energii), · Wspieranie inwestycji w miastach o znaczeniu lokalnym wpływających na wykorzystanie potencjału rolniczego	rolnymi. <u>Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych</u>: Dostosowanie gospodarstw do wymogów wspólnotowych Poprawa ich konkurencyjności i efektywności • techniczna i organizacyjna modernizacja gospodarstw rolnych, • inwestycje w nowe technologie, wysokowydajny sprzęt, • budowa urządzeń melioracyjnych nawadniających i odwadniających, wpływających na rezultaty produkcji rolnej. • Wsparcie rozwoju tzw. integrowanej produkcji, stanowiącej podstawę gospodarowania w krajach UE • ukierunkowanie wsparcia na młodych rolników, co może wpłynąć na poprawę konkurencyjności rolnictwa. • Umożliwienie rolnikom realizacji projektów związanych z produkcją biopaliw i biokomponentów	*Inwestycje w infrastrukturę melioracyjną*

	pobliskich obszarów wiejskich (lokalizacja przetwórstwa rolno-spożywczego, miejsce zbytu produktów rolnych), · Wspieranie działań związanych z odnową wsi, poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. 5. Wspieranie produkcji wysokiej jakości produktów rolno-spożywczych i wzrostu konkurencyjności sektora rolnego. · Działania służące utrzymaniu bazy produkcyjnej rolnictwa (wspieranie utrzymania użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej, wspieranie żywotnych ekonomicznie gospodarstw rolnych, wspieranie krajowej bazy genetycznej produkcji roślinnej i zwierzęcej), · Wspieranie wytwarzania bezpiecznych produktów rolno-	Doradztwo w kierunku poprawy efektywności gospodarstw <u>Rozwój i poprawa infrastruktury technicznej i społecznej na obszarach wiejskich</u> Podniesienie standardu życia i gospodarowania, zwiększenie efektywności gospodarstw Wsparcie projektów infrastrukturalnych na terenach wiejskich (realizowanych zarówno przez rolników jak i JST) <u>Wzrost jakości kapitału ludzkiego oraz aktywizacja zawodowa mieszkańców wsi</u> • realizacja projektów w zakresie: - tworzenia nowych miejsc pracy, - kształcenia ustawicznego i zawodowego osób pracujących w rolnictwie i poza nim, - szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe mieszkańców obszarów wiejskich	*Inwestycje w projekty infrastrukturalne na terenach wiejskich*

		spożywczych o wysokiej jakości (rozwój i wdrażanie systemów jakości żywności, wspieranie produkcji metodami integrowanymi, ekologicznymi i tradycyjnymi, rozwój kontroli bezpieczeństwa i jakości produktów rolno-spożywczych, rozwój badań na rzecz bezpieczeństwa żywności), · Podnoszenie świadomości i wiedzy producentów oraz konsumentów w zakresie produkcji rolno-spożywczej i zasad żywienia (promocja wysokiej jakości produktów rolno-spożywczych, upowszechnianie eko-znakowania), · Wspieranie wzrostu konkurencyjności sektora rolnego (wdrażanie i promocja innowacyjnych rozwiązań w sektorze rolno – spożywczym, rozwój i poprawa	oraz - innych inicjatyw służących rozwojowi kapitału ludzkiego. • Aktywizacja społeczności lokalnych • Programy na rzecz wdrażania lokalnych strategii rozwoju, promocji obszarów wiejskich itp. • Rozwój szans dzieci i młodzieży wiejskiej z terenów zaniedbanych pod względem społecznym i ekonomicznym, zwłaszcza z obszarów popegeerowskich • Przeciwdziałanie międzypokoleniowej transmisji negatywnych tendencji socjalnych - Podniesienie jakości kształcenia - Zachęty dla nauczycieli podejmujących pracę w szkołach na obszarach wiejskich	Utrzymanie szkolnictwa średniego rolniczego

		infrastruktury naukowo-badawczej, rozwój doradztwa, · Wspieranie przemiany struktury sektora rolnego (poprawa struktury agrarnej w rolnictwie, poprawa organizacji producentów rolnych, poprawa logistyki w łańcuchu rolno –żywnościowym w tym rynki hurtowe), · Działania związane z ochroną środowiska rolniczego i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich (m.in. wspieranie projektów dotyczących racjonalnej gospodarki nawozami i środkami ochrony roślin, racjonalnego wykorzystania zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa, racjonalnej gospodarki leśnej).		
Jest to jedyny obszar z zakresu strategii rozwoju regionalnego, który nie wpisuje się w zdefiniowane powyżej obszary strategiczne.	Obszar: Regionalny wymiar polityki rozwoju Cel szczegółowe: Wzmacnianie potencjału rozwojowego metropolii i ośrodków miejskich oraz zmniejszanie zróżnicowania szans wewnątrz miast.	1. integrację wewnętrzną i wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych obszarów metropolitalnych, 2. zwiększanie	P.6 – Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej Kluczowe zadanie: wykorzystanie rozwoju ośrodków miejskich,	Inwestycje w rozwój transportu miejskiego Inwestycje w rozwój transportu na obszarach metropolitalnych Inwestycje w rozwój transportu lotniczego

Pozostałe cele i zadania wkomponowują się w przyjęty wyżej układ. Autorzy ekspertyzy nie podzielają przekonania, że należy wspierać interwencjami proces, które następują naturalnie, jak metropolizacja. Nie należy ich utrudniać, natomiast warto zadbać o dyfuzję korzyści.		dostępności (transportowej i teleinformatycznej) ośrodków regionalnych i lokalnych, 3. zwiększanie potencjału rozwojowego oraz wspieranie budowy prestiżu miasta i jego pozycji, 4. zmniejszanie zróżnicowania szans wewnątrz ośrodków miejskich.	wzmocnienie ich związków z otoczeniem i rozprzestrzenianie wzrostu gospodarczego na tereny przylegające.	Inwestycje w gospodarkę odpadami.